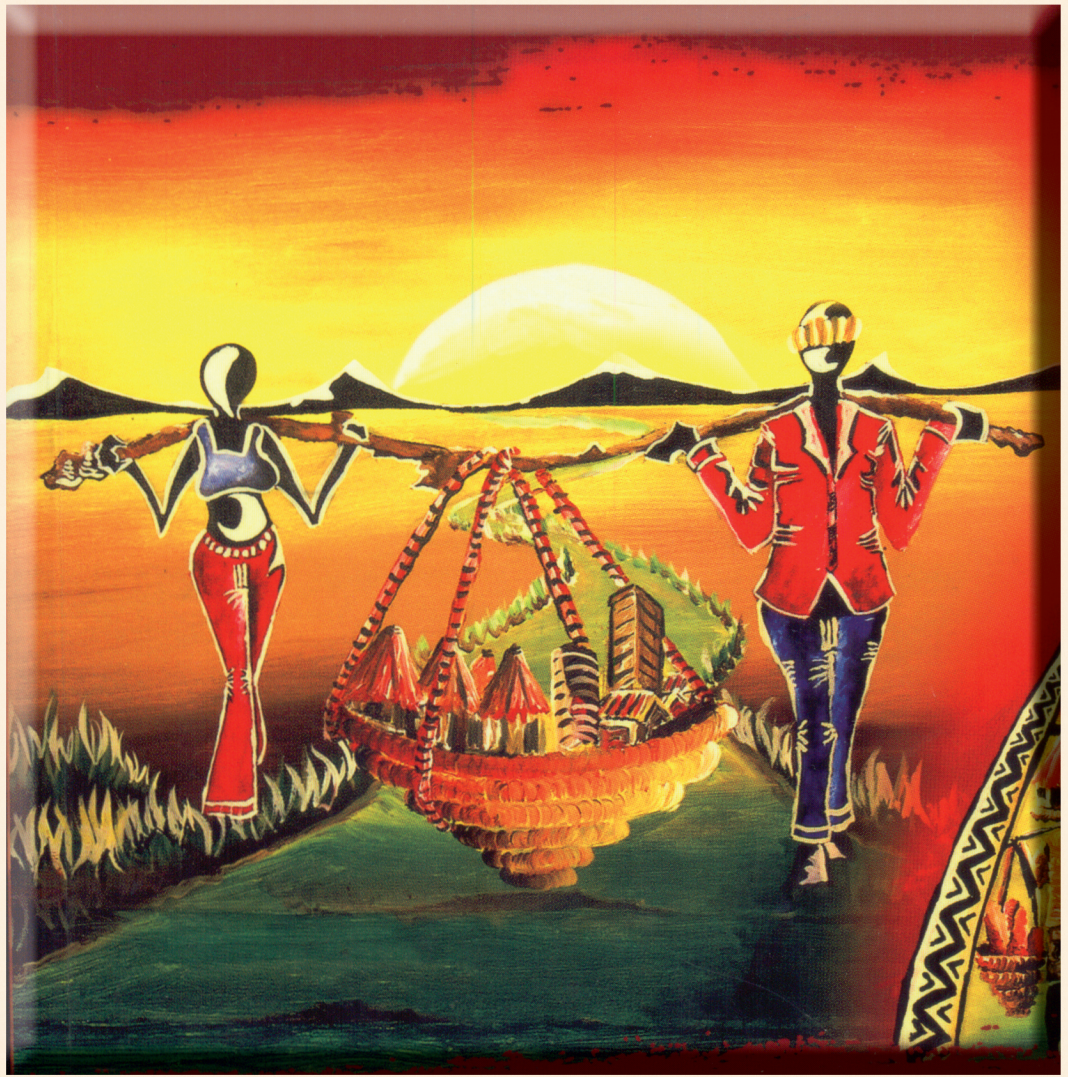

సాహిత్య

ప్రసాన

ఆగష్టు - 2007

వెల: రు. 10

సాహితీ ప్రవంతి

వర్ధమాన దేశాల భౌతిక సాంస్కృతిక సంపదలను సంపన్న దేశాలు కొల్లగొట్టుకు పోతున్న తీరుకు సంకేతాలు ఈ చిత్రాలు. ఉగాండా రాజధాని కంపాలాలో క్యాంబోగో విశ్వవిద్యాలయానికి చెందిన 19 ఏళ్ల పాల్ ఓలుబా వీటిని గీశారు. యువతరం ఉపాధి అభివృద్ధి కేంద్రీకరించిన 2007 ప్రపంచ బ్యాంకు అభివృద్ధి నివేదిక ముఖపత్రంపై ఈ చిత్రాలు ప్రచురించారు.

సాహార్యగీతి

స్వాతంత్ర్యానికి అరవయ్యవ వార్షికోత్సవం ప్రథమ భారత స్వాతంత్ర్య సంగ్రామపు సూటయభయ్యవ వార్షికోత్సవం కూడా. భారతీయులకు చిరస్మరణీయమైన ఈ రెండు సందర్భాలను పురస్కరించుకుని సాహిత్య ప్రస్థానం పాఠకులకు హృదయ పూర్వక శుభాకాంక్షలు. ఇది నా స్వాతంత్ర్య దిన మహా సంకల్పం, విధిగా వికసించే చరిత్రకాక నివాళి అని ఎన్నడో శ్రీశ్రీ సాహిత్య పరుల కర్తవ్యాన్ని ఎలుగెత్తి చాటారు. 60 ఏళ్ల స్వతంత్ర భారతంలో వినిపిస్తున్న సమర శంఖాలన్నీ అందుకోసమే. మరీ ముఖ్యంగా రాష్ట్రంలో మహోద్ధృతంగా సాగుతున్న భూ పోరాటం ప్రజా వుద్యమాల చరిత్రలో సూతనాధ్యాయం. దీనిపై పాఠకుల పోలీసుల దమన కాండ కూడా అత్యంత అమానుషం. ప్రజా ప్రభంజనాలను బలపర్చడంలో ప్రభుత్వాల నిరంకుశ పోకడలను ఖండించడంలో ప్రగతిశీల సాహిత్యకారులు ఎప్పుడూ ముందే వుంటారు. అందుకే సాహితీ స్రవంతి వివిధ చోట్ల భూస్వరాలు నిర్వహించింది. నిరాహారదీక్షా శిబిరాల దగ్గర కవిగాయకుల సంఘీభావం ప్రకటించారు. ఆ విధంగా తమ కవితలతో పాటలతో ఉత్తేజం అందించిన వారందరినీ అభినందిస్తున్నాం. ఈ పోరాటం జయప్రదం కావాలని, ప్రభుత్వం సవ్యంగా స్పందించగలదని ఆశిస్తున్నాం. ఏది ఏమైనా పోరాడే వారికి తోడు నిలవడంలో సాహితీ స్రవంతి, ప్రస్థానం ఎప్పుడూ ముందుంటాయి.

.....

ప్రపంచలోనూ వున్నక ప్రపంచంలోనూ సాటిలేని సంచలనం హారీ పోటర్ చివరి భాగం విడుదలైంది. అది సాహిత్యాభిమానులు తప్పక హర్షించదగిన విజయం. దీనిపై రకరకాల అభిప్రాయాలూ వున్నాయి. వాటిని రేఖామాత్రంగా స్పృశించే వ్యాసం ప్రచురిస్తున్నాం. దీనిపై భవిష్యత్తులో మరిన్ని విశ్లేషణలుంటాయి. రచయితలు ఈ అనుభవాలన్ని సవ్యంగా అర్థం చేసుకోవాలనేది నిస్సందేహం.

.....

మాస పత్రికగా మారిన ప్రస్థానంపై కొన్ని వ్యాఖ్యలు వస్తున్నాయి. ఇందుకు సంబంధించి పెద్దలు పాఠకుల అభిప్రాయాలు తీసుకునేందుకు సమావేశం కూడా జరిగింది. వాటి వివరాలూ ఈ సంచికలో వున్నాయి. అయితే పత్రికలో పూర్తి స్థాయి మార్పులూ, చేర్పులూ ఇంకా జరగలేదన్న విషయాన్ని మిత్రులు గమనించాలి. రాబోయే ఒకటి రెండు సంచికలలో ఆ మార్పులు మొదలవుతాయి. ఈలోగా మరిన్ని సూచనలు పంపించాలని మనవి.

లోపలి చిత్రాలు : శేఖర్, ప్రభాకర్

ఈ సంచికలో...

కల్లిపూలు (కథ)	2
అందని చందమామ (5) (దీర్ఘ కవిత)	7
కవిత్యదీప్తులు విరజిమ్మే	
బ్లాక్ క్యాండిల్ (పరిచయం)	8
నడిచే ప్రశ్నార్థకం నాగలి! (నచ్చిన రచన)	11
కవిత	12
'గబన్' నవలలో స్త్రీ పాత్రలు (విశ్లేషణ)	13
కవిత	15
పోలవరం కథలు	
గోదారి బిడ్డల వెతలు (ఔత్సాహిక)	16
కాలమిస్తుగా 'చేరా' (పునరపి)	20
రహమతుల్లా 'బా' తెలుగు కథలు	
ఉర్దూలోకి (ఉపోద్ఘాతం)	23
సమకాలీన సామ్రాజ్యవాద	
సంస్కృతులు (ప్రసంగం)	24
కొత్త చిగురు (కథ)	26
ప్రతిధ్వనించిన భూస్వరాలు (నివేదిక)	29
'కాంప్రమైజ్' (కథ)	31
వర్తమాన కవిత్యంలో 'నాయన' (ఔత్సాహిక)	34
'హారీపోటర్' సుఖాంతం (విశ్వసాహితి)	36
అనేక వేశాలలో గోసంగులు (జీవన దృశ్యం)	38
సాహిత్య ప్రస్థానంపై చర్చా గోష్ఠి (నివేదిక)	40
డైరీ	42

సంపాదకవర్గం
తెలకపల్లి రవి (సంపాదకుడు)
కె.ఆనందాచారి
ఎ.సత్యభాస్కర్
వొరప్రసాద్
ఎం.నరహరి
కె. లక్ష్మయ్య, మేనేజర్

విడుదల
సాహిత్య ప్రస్థానం
1-1-187/1/2,
వివేకనగర్, చిక్కడపల్లి,
హైదరాబాద్-500 020
ఫోన్లు : 27660013, 27635136

కల్లిపూలు

ఎం.ఆర్. అరుణకుమారి

“అక్కా! ఆ పూలు చూడు..
ఎంతందంగా ఉన్నాయో!”
శిరీష చూపించిన వేపు
చూసింది కుసుమ.
“చూడ్డానికి తామర
పూల్లాగా వుండాయి కదకా!
వాసన ఎట్లా వుంటాడో...
ఉండంకా... ఒగవువు కోస్తా!”
శిరీష ఉత్సాహంగా వెళ్ళబోతుంటే
వారించింది కుసుమ.

“వద్దు శిరీ! ఆ ముండ్ల పొదల మధ్య కెళ్లి పువ్వు కొయ్యడం కష్టం! పైగా పురుగు పుట్రా గూడా వుంటాయి.”

నిజమే! కంపముళ్ళ చెట్లు, పిచ్చిమొక్కలతో, తీగలతో గుబుర్లుగా ఉన్న పొదల మధ్యకు వెళ్ళటం కష్టమే కాదు ప్రమాదం కూడా! శిరీష నిరాశగా చూసింది.

“చూడుకా! పూలంతందంగా వుంటాయి గానీ.. ఆ పూలు పూసిన మొక్కలు చూడు..ఎంత లావు లావు ముండ్లతో భయంకరంగా వుండాయో!”

“ఉ! మన బతుకుల్లా!” కుసుమ శుష్కహాసం చేసింది. “ఎంతందంగా ఉన్నా పూజుకు, అలంకరణకు పనికిరాని పూలవి!”
బనా ఆ ముండ్లకు భయపడి పూలనెవురూ కొయ్యారు కదకా!”

“ముళ్ళుండాయని రోజాలను కొయ్యమూ? బహుశా వీటికి మంచి వాసన వుండదేమో! కొన్ని అపురూపమైనవి కూడా తమ వాసనవల్ల పనికి రాకుండా పోతాయి. ప్రపంచంలోనే అతి పెద్దదిగా గుర్తింపు పొందిన ఓ పువ్వు... పేరు గుర్తుకు రావటం లేదు గానీ... దాని దుర్గంధం భరించరానంత ఎక్కువగా ఉంటుందట! ఇదిగో... ఈ చివర్ని..పువ్వు అందుతుందేమో చూద్దాముండు.”
కుసుమ రోడ్డు పక్కనే ఉన్న మొక్క నుండి అతికష్టం మీద ఓ పువ్వు కొస్తూ చెప్పింది. “కల్లి మొక్కలంటారు వీటిని.. రైతులు తమ పొలాలకు ‘కల్ల’ (కంచె)గా నాటుతారని సరే... ఇదో నువు ముచ్చట పడిన పువ్వు”

కుసుమ చేతిలోంచి ఆనందంగా పువ్వునుకొని వాసన చూసి మొహం చిట్లించింది శిరీష. అది చూసి నవ్వింది కుసుమ
“చెప్పాను కదమ్మ! అవి అందానికి ఆశ. వాసనకు మోసమని!”

“ఆశకు...కడకు మిగిలేది మోసమేనా అక్కా?”

శిరీష యథాలాపంగా అడిగిందో... మనసులోని బాధే ప్రశ్నయిందో.. అర్థం కాక జవాబు చెప్పలేదు కుసుమ.

“బనా... మోసం చేసేటోళ్లు దర్జాగా ఆనందంగా తిరగతాంటారు. మొసగించబడినోళ్లు...యిట్లా... రోడ్ల పాలలు కడగండ్లు పడేది. ఏం న్యాయంకా?”

శిరీష గొంతు గద్దదమైతే... వారింపుగా, ఓదార్పుగా భుజం మీద చెయ్యేసి మెల్లగా నొక్కింది కుసుమ మౌనంగానే!

“అమ్మకు తామరపూలంటే యిష్టం! ఈ పువ్వు చూడంగనే...” శిరీష కళ్ళల్లో నీళ్ళు... అమ్మ జ్ఞాపకం ఊటలోంచి ఉబుకుతూ...మాట కడ్డపడ్డాయి.

“అమ్మ గుర్తొచ్చిందా?” లాలసగా చూసింది కుసుమ. “అమ్మ శవం” శిరీష ఏడ్చేసింది. “తామరపూలంటే ఎంతో యిష్టపడే అమ్మ” మా ఊరి చెరువు నిండా విరగబూసిన తెల్ల తామర మధ్య ఎర్ర తామరలా అమ్మ. తల... శరీరమంతా లోపల తామరతూళ్ళలో యిరుక్కుని...”

వెక్కిళ్ళు పెద్దన్న శిరీషనెలా ఓదార్చాలో తోచలేదు కుసుమకు. ఉదయం నుంచీ తల్లిని తలచుకొని బాధపడుతూనే ఉంది శిరీష. ఆయాసపడుతున్న ఆమెను ఓ చెట్టు నీడలో కూర్చోబెట్టి నీళ్ళ బాటిల్ అందించింది కుసుమ తనూ పక్కనే కూర్చుంటూ. ఆసుపత్రికి వెళ్ళి వస్తున్నారీద్దరూ.

“ఇంగోవారం పద్దినాల్లో నేను అమ్మనొత్తాననుకుంటాంటే...”

అమ్మ చానా గుర్తొస్తాందాదికా! అమ్మ వుంటే... ఎంత బాగుండు! అసలుకు అమ్మంటే... నా బతుకెట్లాగయ్యేదా!” అప్రయత్నంగా శిరీష చెయ్యి ఎత్తుగా ఉన్న తన పొట్టపై పడింది. “అందురూ కల్సి... అమ్మను చంపేసినారూ! నన్ను దిక్కులేనిదాన్నిగా చేసేసినారు. రేపు నా బిడ్డ గతి...” వెక్కి వెక్కి ఏడుస్తున్న శిరీషను ఒక్కో పడుకోబెట్టుకొని... తల నిమరసాగింది కుసుమ ఓదార్చుగా. “లారీ డ్రైవరుగా... నాన్న సంపాదనతో పెరిగి, చదువులు, ఉద్యోగాలు, పెళ్ళిళ్ళు... హాయిగా ఉన్న బాబాయిలు, అత్తలే కాదు... నాయనమ్మ, తాత గూడా... నన్ను అమ్మను పట్టించుకోలేదు, నాన్న చచ్చిపోతే పైగా యింట్లోంచే తరిమేసినారు. కష్టంలో కడుపులో పెట్టుకోవాల్సిన అమ్మ... గడప ఎక్కనీలేదు. “హఠాత్తుగా తల పెకెత్తి కుసుమ మొహంలోకి చూస్తూ అడిగింది శిరీష. “అకా! నీకు ఎయిడ్సంటే తెలుసా?” ఆమె గొంతులో రెపరెపలాడుతున్న భయం.

“ఊ! నాకేం భయం లేదులే చెప్పు. లారీ డ్రైవరు అనగానే... నాన్న ఎందుకు చచ్చిపోయాడో... మిమ్మల్నందరూ ఎందుకు చేరదియ్యలేదో అర్థమైపోయింది. ఒక గూటి పక్షులం కదా!” కుసుమ పెదవులపై అమావాస్య వెన్నెల్లా దరహాసం.

“అంటే... నీకు... నువ్వు గూడా...” శిరీష విభ్రాంతిగా చూసింది. అప్పుడు నవ్వుతూ... అందరికీ చేదోడు వాడోడుగా ఉండే కుసుమ గుండె గూటిలో కూడా ఒక బాధావీచిక ఉందన్నమాట.

“నువ్వు... మా దగ్గరికొచ్చి... ఎంతో కాలం కాలా కదా!” కుసుమ నర్మగర్భితంగా అంది. “ఐనా... మనుషులు, రోగాలు తేలిగ్గా దోచుకునేది తేరగా దొరికే వాల్లనే కదా.”

“ఊ! నిట్టార్చింది శిరీష. “అంతే గదా... కొందరితో కలసి కొద్ది కాలమే ఐనా... ఎంతో ప్రేమ, ఇష్టం కలుగుతాయి కదకా?”

“నిజమే!” ఒప్పేసుకుంది కుసుమ.

రాచబాటలో నడిచే వారి మధ్య అవసరాలు యిష్టాన్ని కల్గిస్తాయేమో గాని... రాళ్ళబాటలోని బాటసారుల మధ్య జాలి, సానుభూతి... సహానుభూతిని కల్గిస్తాయేమో. “అవును నాన్న ఎయిడ్స్ తోనే చచ్చిపోయాడు. అమ్మకూ, నాకూ ఎయిడ్స్ వుంటుందన్న అనుమానంతో మమ్మల్నిద్దర్నీ రెండు వేపులా బంధువులు అసహ్యించుకున్నారు. నాన్న విశ్రాంతనేదే లేకుండా సంపాదిస్తుంటే...”

అమ్మ ఎంతో ఓర్పుగా సోమిదేవమ్మలా యింటెడు చాకిరీ చేస్తోంటే... హాయిగా, ఆనందంగా తమ పబ్బాలు గడుపుకొన్నవారు... కనీస మానవత్వం గూడా లేకుండా మమ్మల్ని యింట్లోకి కూడా రానివ్వలేదు. నోటికొచ్చినట్లు తిట్టారు. నాన్న చావు అమ్మపల్లె అనేశారు.

“ఆయనతో కాపురం చేసినందుకు నాకు ఉండవచ్చు. కానీ పాపకు ఉండదు. కనీసం పాపనన్నా చూసుకోండి. పోనీ టెస్ట్ చేయించండి” అమ్మ మామయ్యల, బాబాయిల కాళ్ళు పట్టుకొని ఏడ్చింది. బ్రతిమలాడింది. అమ్మ రోదన.. అడవిలో ఐతే కనీసం... చెట్టు, పుట్టలు, గుట్టలూ వినేవేమో... మాటాడకపోయినా! కానీ అయినవారనుకున్న ఏ గుండె తలుపు తెరుచుకోలేదు. ఏ జాలి పిలుపు మమ్మల్ని దరిచేర్చుకోలేదు.

మూసుకున్న తలుపుల ముందు ఆ రాత్రంతా... జాలితో...

ఏడుస్తూ అమ్మ... అమ్మ ఒడిలో తలపెట్టుకొని... అమ్మ పైట కొంగు వెచ్చదనంతో నేను... ఎప్పుడు నిద్రపోయానో! పెద్దగా అరుపులు, మాటలు.. మెలకువ వచ్చేసరికి... ఊరంతా చెరువు వేపు పరుగులు! అమ్మ కోసం వెతుక్కున్నాను... నిద్ర కళ్ళతో భయంగా!

“పాపా! మీ నాన్న బంధువులూ... మోసం చేసినా దేవుడు అన్యాయం చెయ్యడు. ధైర్యంగా బతకాల నువ్వు... నేను లేకపోయినా! ఈ అవమానం నేను భరించలేనా, నీ కోసమన్నా... బతకాలన్నా... రోగం నన్ను బతకనీదు. నేను లేకపోతేనన్నా... నిన్ను వీళ్ళు చూస్తుంటారేమో! నువ్వు హాయిగా, ఆనందంగా బతకాల... నిండు నూరేళ్ళు! అమ్మ రాత్రంతా ఏడుస్తూ... ఏదోదో చెప్తూనే ఉంది. ఆకలి, నీరసం, నిద్ర... ఒక సుపుష్టావస్థలో నుండి గాఢనిద్రలోకి నేను... నన్ను వదలి అమ్మ శాశ్వత నిద్ర... చెరువులో!” శిరీష కళ్ళు చెరువులో కన్నీటి అలలు.

“పిచ్చి అమ్మ! నీళ్ళుంటేనే చెరువులో... తామరయినా, కప్పలైనా... వుంటాయని తెలుసుకోలేక తొందరపడింది. రక్తసంబంధీకులే రాబందులైతే... కాకిలోకం బంధువవుతుందా? అభం శుభం తెలీని ఒక చిన్నారిని జనారణ్యంలో వదిలేస్తే ఆ పాప ఎలా బతుకుతుంది ఇలా కాక?” శిరీష దుఃఖం పోబెత్తింది.

కుసుమ శిరీష తల, వీపు నిమరుతూ మౌనంగా ఉండిపోయింది. గుండె గొంతుకలో అడ్డం పడితే పెదవి పెగలని నిస్సహాయ వేదన పలుకుల్లో కాక స్పర్శతో సాంత్యనపరచే ప్రయత్నం చేస్తోంది.

ఇహా శిరీష చెప్పడానికేముంది? ఎన్నెన్నో కారణాలతో ఇళ్ళు, ఆత్మీయుల్ని వదలి వీధి పాలైన ఎన్నో బతుకుల్లా... తన జీవితమూ కుక్కలు చింపిన విస్తరయి ఉంటుంది. గాలివాటుకు కొట్టుకుపోయే పులిస్తరాకుకు దిశ, గమ్యం ఏముంటాయి! కుసుమ బాధగా అనుకుంది. శిరీష తనకు పరిచయమైన రోజు గుర్తొచ్చింది. ఎంతటి దయనీయమైన పరిస్థితి అది!

“అబ్బా! వద్దరా! నొప్పిగా ఉంది. చచ్చిపోతానా! వదలరా దొంగముండాకొడకా!” తీవ్రమైన బాధతో నీరసంగా. ఒక అభ్యర్థనా పూర్వక ఆక్రందన తన అడుగు పడనియ్యలేదు. ఆగి చుట్టూ చూసింది. ఆ రోజు రాత్రి పడకొండు గంటలప్పుడు రైలు పట్టణ వెంబడి వస్తోంది తను సీనుగాడ్ని తెగ తిట్టుకుంటూ.

“ఈ రోజు నాచేత దుడ్లం లేదురా! ఆకలిగా ఉంది” అంటే
 “నా దగ్గరుందిలే! పుష్కా తెస్తా! తిందువుగాని... ముందిది
 చూడు” అంటూ

“వైటనర్” సీసా మూత తీసి ముక్కు దగ్గర పెట్టాడు.

“వద్దురా! ఆకలి...” అంటూనే వానన పీల్చడం మొదలెట్టింది. సీసా చూడగానే ఉరకలెత్తే మనసు... ఊపిరితిత్తులను మత్తులోకి జారుస్తుంటే... సీనుగాడు తనలోకి జారుతున్నాడు. వారించలేని ఆశక్తత, నీరసం, మత్తు! తెలివి వచ్చేసరికి... తనూ, ఆకలి. మరింత నీరసం, ఒకింత మైకం, పత్తాలేని సీనుగాడు. ఇలాంటి సంఘటనలు కొత్తకాకపోయినా... ఆకలి వల్ల కోపం వచ్చింది బాగా. ఎవరిమీద చూపాలి? లొంగిన తన బలహీనతకు తనను తనే తిట్టుకుంటూ లేచింది. నడుస్తుంటే ఎన్నో ఆలోచనలు.

ఆడదాన్ని ‘సెక్స్’ పరికరంగా తప్ప మనిషిగా గుర్తించరా? గౌరవించరా? చదువుకుంటే గౌరవమొస్తుందని, స్థితిగతులు మారతాయని అమ్మ ఆశపడింది. తనకూ చదువంటే చాలా ఇష్టం. అయిదో తరగతి దాకా తమ ఊర్లో తన చదువు చాలా ఆనందంగా సాగింది. సహదేవ్ సారు చక్కగా పాటలు పాడేవారు. ఆడపిల్లలు బాగా చదువుకోవాలని, తమ కాళ్ళ మీద తాము నిలబడాలని చెప్పేవారు. ఎన్నో తపాషా మాటలు, కథలు చెబుతూనే పాఠాలు, పద్యాలు, లెక్కలు నేర్పించేవారు. సారంటే... అందరికీ... తనకు మరీ యిష్టం! ఏ ప్రశ్నడిగినా... ముందు జవాబు చెప్పే తనంటే సారుకూ యిష్టం!

అర్ధరాత్రి పరిమిడికి నీళ్ళు పెట్టడానికి వెళ్ళిన నాన్న కరెంట్ షాకుతో చచ్చిపోతే గుండెలు బాదుకొని ఏడుస్తున్న అమ్మను, తనను ఎంతో ఓదార్చారు సారు.

“ఇహ అమ్మయినా, నాన్నయినా నువ్వే కదమ్మా! కొంచెం గుండె దిటవు పర్చుకో! కష్టాలు మనుషులకు కాక మాన్ల కొస్తాయా? నువ్వే యిలాగైతే పాపనెవరు ఓదారుస్తారు? ఎవరు చూసుకుంటారు? బంధువులు ఆడుకొంటారన్నది మన నమ్మకమేగాని నిజం కాదు. ఎవరి పరుగులు, ఎవరి బతుకులు వారివే! పాప బాగా చదువుతుంది. తెలివైనది. ఎంతవరకు చదివితే... అంతా చదివించు... ఆమె నిన్ను చూసుకుంటుంది పెద్దదై!”

“కుసుమా! అమ్మను సతాయించకూడదు. నీకేం కావాలన్నా నన్నడుగు. నువ్వు బాగా చదువుకొని, మంచి ఉద్యోగం చేసి అమ్మను బాగా చూసుకోవాలి. సరేనా!” అంటూ అమ్మకు, తనకూ చెప్తుండేవారు. తనకు నోట్సులు, పెన్నులు తెచ్చిచ్చేవారు. తన కూతురివి పాత బట్టలు కూడా తెచ్చిచ్చేవారు.

గురుకుల పాఠశాల ప్రవేశ పరీక్ష రాయించి, ప్రిన్సిపాల్ తో మాట్లాడి తనను ఆరో తరగతిలో... హాస్టల్లో చేర్పించారు. ఒకర్నొకరు వదలేక అమ్మ, తను ఏడుస్తుంటే మందలించారు.

“ఇహ నీకేం భయం, బాధ లేవమ్మా! పాప శెలవుల్లో ఇంటికొస్తుంది. మధ్యలో చూడాలన్నీ నువ్వొచ్చి చూడచ్చు. ఏడవకు” అని అమ్మను, “హాస్టలు కదమ్మా! లోటుపాట్లు సర్దుకొని చదువు మీద శ్రద్ధ పెట్టుకోవాలి. నువ్వు బాధపడే అమ్మకు యింకా బాధ కదా!” అని తనకూ చెప్పారు.

“భద్రం పాపా! బాగా సదూకోమా! బిడ్డను కొంచెం చూస్తోనా! తండ్రి లేని బిడ్డ. దానిపైనే పానాలు పెట్టుకు బతకతాండా!”

వాచ్ మేన్ కు, వంట మనిషికి, వార్డెను సారుకు... కన్నీళ్ళతో మొరపెట్టుకొనేదమ్మ తనను చూడ్డానికి వచ్చినప్పుడల్లా! అమ్మ అలా చెప్పకపోయినా బాగుండేదేమో! వాళ్ళెవరూ తనను చూస్తోకుండా వుండుంటే... తనీ రోజు యిలాంటి పరిస్థితిలో వుండేది కాదు. అమ్మ, సహదేవ్ సారు చెప్పినట్లు చక్కగా చదువుకొని, మంచి ఉద్యోగం చేస్తూ హాయిగా వుండేదేమో అమ్మతో... అమ్మ... అమ్మ ఎలా ఉందో? అసలుందో లేదో!

అమ్మ గుర్తొస్తే చాలు... బాధతో గుండె బరువెక్కుతుంది... మోయలేనంత. ఆ! బరువు... మోయలేని బరువు..., భయాన్ని నొప్పిని కల్గించే బరువు... మోయలేకే కదా తను హాస్టలు నుండి పారిపోయి వచ్చింది. తనేనా? తనలాగా ఎందరో? నాన్నలు, బాబాయిలు, అన్నదమ్ములు, మామలు, తాతలు, గురువులు... వావి వరసల్లేని బరువులు ఎన్నో... ఎన్నెన్నో... వంద వసంతాల రేకులు విచ్చుకోవాల్సిన పసిడి మొగ్గలను ఛిద్రం చేస్తుంటే... నలుగుతున్నవెన్నో! రాలుతున్నవెన్నో!

పారిపోతున్నవెన్నెన్నో! ఏ గణాంకాల కందుతాయి లెక్కలు? ఎక్కడి కెళ్ళినా మోయక తప్పని ‘బరువు’ల దొక్క చించి డోలు కట్టేదెవరు? తను బంగారు బాల్యాల తాము సంపూర్ణంగా అనుభవించేదెప్పుడు ఆనందంగా, నిశ్చింతగా!

పగలంతా స్కూల్లో గలగలా మాట్లాడతూ, నవ్వుతూ ఉండే పిల్లలు... సాయంత్రమైతే దిగులుగా, రాత్రయితే భయంగా ఎందుకుండే వారో తనకర్థమయ్యేది కాదు. తను అడిగినా చెప్పేవారు కాదు.

“దీనికింకా తెలీలేదా?”

“చిన్నపిల్ల కదా!”

“చిన్న పిల్లలమన్న కనీస జాలి, దయ వుండా

ముండా కొడుకులకు?”

“వాళ్ళకు మన మాదిరి కూతుళ్ళుండరా?”

“వాళ్ళు కూతుళ్ళు కదా!”

“మనం మాత్రం... కూతుర్లాంటి వాళ్ళం కామా?”

“వాళ్ళ కిట్లాంటి పరిస్థితి వస్తే తెలుస్తాది. మన ఉసురు ఊరికే పోదు.”

“వద్దొద్దు. మన మాదిరి పరిస్థితి పగోల్లగ్గాడా వద్దు.”

“మనం మాత్రం ఏం పాపం చేశామని?”

“మరయితే శిక్ష అనుభవించాలి కదా!”

“మనకు పెద్దన్న పురుగులా అన్నంలా... పురుగులు పట్టిపోతారు లంజా కొడుకులు”

“ముదనష్టపు ముండా కొడుకులకేం కాదు. మనమే ఏదో చెయ్యాలి.”

“మనమేం చేస్తాం? ఏం చెయ్యలేమనే కదా వాళ్ళ కంత ధైర్యం?”

“మనం ధైర్యం తెచ్చుకోవల్ల! ఏదన్నా చెయ్యాల!”

“ఇంట్లో చెప్పలేం. పెద్ద సార్లకు చెప్పే లాభం లేదు. మనల్నే అంటారు.”

“మనల్నేమంటారు? చెప్తే సరి... తిక్క కుదురుస్తారు.”

“ఆ! తిక్క కుదిరింది. రోకలి తలకు చుట్టుకోమంటారు.”

“అదేంటి?”

“అదంతే! బతకలేక వచ్చిన వాళ్ళకు, అనాధలకు క్యారెక్టరు ఉండదట. అసలు మనమే వాళ్ళ వైబడుతున్నట్లుగా... ఎంత అసహ్యంగా తిట్టారో?”

“తప్పు చేస్తున్న వాళ్ళను వెనకేసుకొస్తా... మనల్ని చీదరించుకోవటమా?”

“అందరూ తోడు దొంగలేగా మరి?”

“మరి ఈ యింటి దొంగలను పట్టుకొనేదెవరు? శిక్షించేదెవరు?”

“శిక్ష తర్వాత.. ముందు పిల్లి మెడలో గంట కట్టేదెవరు?” పెద్ద క్లాసు చదివే అక్కలు మాట్లాడుకొనే మాటలు తన కర్ణమవడానికి మరో ఏదాది పట్టింది. వినడం, చదవడం, చూడడంలో కన్నా ఎక్కువ జ్ఞానాన్నిచ్చేది అనుభవం.

“అక్కా! రాత్రి నన్ను దెయ్యం బాగా తొక్కింది. “పొద్దున... నీరసంగా పడుకొన్న తనను లేపుతున్న జయంతితో చెప్పింది తను.

“దెయ్యం తొక్కడమేంటే?” జయంతి ఆశ్చర్యంగా చూసింది.

“అవునక్కా! రాత్రి చాలాసేపు తొక్కింది. ఒళ్ళంతా నొప్పిగా ఉంది.”

“పోవే మొద్దు మొహమా! చూడండే! దీన్ని దెయ్యం తొక్కిందట!” జయంతి పక పకా నవ్వుతుంటే గదిలోని మిగతా పిల్లలు తన చుట్టూ చేరారు. నవ్వుతూ కొందరు... భయంగా కొందరు.

“ఇంతమందిని దాటుకొని నీ దగ్గరికే ఎలా వచ్చిందే దెయ్యం?”

“నిజమక్కా! మా పూర్వో కూడా దెయ్యాలు ఎక్కడ పడుకొన్నా... వచ్చి తొక్కుతాయి. మా అమ్మ... వెల్లకిలా పడుకోవద్దని... దెయ్యాలు తొక్కుతాయని చెప్పేది. కాళ్ళ దగ్గర చీపురు కూడా పెట్టేది.” తను కొంచెం సిగ్గుగా, కొంచెం భయంగా చెప్పింది. “దెయ్యాలుంటాయి కదక్కా... ఎక్కడైనా?”

అప్పుడే బాత్రూం నుంచి వచ్చిన దుర్గక్క నవ్వుతున్న వాళ్ళని కసిరి, విషయం తెలుసుకొని ఆలోచనలో పడిపోయింది.

“ఎప్పుట్నుంచీ దెయ్యం తొక్కుతోంది? రోజునా? అప్పుడప్పుడూనా?” చూతూతూ అడిగింది దుర్గక్క.

“అప్పుడప్పుడూ... రోజూ కూడా...” తను అయోమయంగా తడబడింది.

“దొంగ లంజా కొడుకులు. చిన్న బిడ్డను కూడా వదలరా!” తీవ్రంగా ఉన్న దుర్గక్క మాటలకు అందరూ వింతగా చూశారు.

“అంటే...” జయంతి సాలోచనగా చూసింది.

“అవును. మనల్ని తొక్కే దెయ్యాల పనే యిది”

“అయ్యో!” చాలామంది మొహాల్లో బాధతో కూడిన సానుభూతి.

“చూడుకా! నేను దెయ్యం తొక్కిందని చెప్తే వీళ్ళంతా గేలి చేస్తున్నారు.

మిమ్మల్ని తొక్కుతోందా?” తన మాటల్లో అమాయకత్వం జయంతి కళ్ళల్లో నిక్కు తెప్పిస్తే... దుర్గక్క కళ్ళను ఎరుపెక్కించింది.

“ఇహ లాభం లేదే! ఏమైతే అదవుతుంది. మనం అనుకొన్నది చేసేయ్యాలి” దుర్గక్క ఆగ్రహవేశాలతో రగిలిపోయింది.

పెద్ద పిల్లలంతా కలసి రహస్యంగా ఏదేదో మాట్లాడు కొన్నారు. వాళ్ళ మాటల్లో ఆందోళన, ఆరాటం, ఆవేదన, కోపం, కసి...

చిన్న పిల్లలమైన తమకు భయంగా కూడా అన్పించింది. హాస్టలు నుండి స్కూలు కెళ్ళేటప్పుడు ఎస్టీడి బూతు నుండి ఎవరోనో చాలాసేపు మాట్లాడింది దుర్గక్క. ఆ తర్వాతి రోజంతా ఆత్మతగా, అస్థిమితంగా ఉన్నారు. సాయంత్రం స్టడీ అవర్స్లో చదివిస్తున్నట్లుగా తమ దగ్గర కూర్చుని అసలు విషయం వివరించి, ధైర్యం సూరిపోశారు.

అక్కలు చెప్పినట్లుగానే కొంతసేపటికి... మైకులు, వీడియో కెమెరాలు పట్టుకొని విలేకరులొచ్చారు. వాళ్ళు తమతో మాట్లాడడం మొదలెట్టిన కొద్ది సేపటికే వాచ్మెన్ ఫోన్ అందుకొని ప్రిన్సిపాల్, వార్డెన్, టీచర్లూ ఉరుకులు పరుగులతో కంగారుపడ్డా వచ్చేశారు. చూపులు, సైగలతో తమను భయపెట్టి మాట్లాడకుండా చెయ్యాలని తెగ ప్రయత్నించారు. కానీ తామసలు వాళ్ళ వైపే చూడకుండా విలేకరులు అడిగిన ప్రశ్నలకు ధైర్యంగా కొందరు, సిగ్గుగా కొందరు, ఆ నరకయాతన గుర్తొచ్చి ఏడుస్తూ కొందరూ... మొత్తానికి తమ బాధంతా ఏకరువు పెట్టేశారు... పూసగుచ్చినట్లుగా.

“చిన్నపిల్లలు. మీ బిడ్డల్లాంటి వారు.

తల్లిదండ్రులు మిమ్మల్ని నమ్మి వదిలిన చిన్నారులు. ఎవరూ లేని అనాధ బాలలు... వీళ్ళపై యిలాంటి అఘాయిత్యాలు, అత్యాచారాలు చేయడం న్యాయమా? భద్రత యివ్వలేని కంచె వల్ల చదువుకొని ఉజ్వల భవిష్యత్తు ఆశించే వీరికి... అసలు జీవితాలే లేకుండా పోవడం అన్యాయం కాదా? ఉద్యోగం... విధులు... పక్కన పెట్టినా కనీస మానవత్వం కూడా ఉండొద్దా?” విలేకరులు తీవ్రంగా విరుచుకుపడ్డారు.

వాచ్మెన్, వార్డెన్, వంట మనిషి, ఉపాధ్యాయులు... ఎవరికీ వారే... “అబ్బే! మాకేం తెలియదండీ. అసలీ పిల్లలే మంచోళ్ళు కాదు. లేబర్ కదండీ! నీతి నియమాల్లేని కుటుంబాల నుండి వచ్చిన

వాళ్ళు. వాళ్ళకసలు క్యారెక్టర్ ఉండదండీ. ఈ వయసుకే వీళ్ళు అబ్బాయిల్లో మాట్లాడుతుంటే మందలించామని మా పైనే నిందలేస్తున్నారండీ” అంటూ తమపైనే అపవాదు తడికలల్లడానికి తడబడ్డారు.

వాళ్ళు తప్పు చేశారని లోకానికి తెల్పింది. ఇహ తల్లిదండ్రులు, మిగతా అడపిల్లలు జాగ్రతమవుతారని, ధైర్యపడతారని దుర్గక్క సంతోషపడింది. కానీ... వారం రోజులకే దుర్గక్క వాళ్ళమ్మ ఉర్రేసుకు చచ్చిపోయిందని తెలిసి... తామంతా బిక్కచచ్చిపోయారు.

టీవీ వాళ్ళను ఫోన్ చేసి పిలిపించింది, వాళ్ళకు ధైర్యంగా అన్ని విషయాలు చెప్పింది, తమతో చెప్పించింది దుర్గక్కే. టీవీలో కూడా దుర్గక్కనే ఎక్కువగా చూపించడమే కాదు అభినందించారు కూడా. ఇది దుర్గక్క పూళ్ళో చూసినవారు దుర్గక్క చెడిపోయిందని ఈసడించుకుంటూ... కుటుంబ సభ్యులను ఎగతాళి మాటలతో తీవ్రంగా వేధించడంతో భరించలేక దుర్గక్క వాళ్ళమ్మ ఆత్మహత్య చేసుకొందన్న విషయం తమ పసిమనసులను అమితంగా బాధించింది.

దుర్గక్క బాగా ఏడ్చింది. ఏడ్చి... ఏడ్చి... ఆ కన్నీళ్ళతో... పిరికితనాన్ని, బేలతనాన్ని కరిగించుకొని ధైర్యాన్ని కూడగట్టుకొంది. ఎవర్ని లక్ష్యపెట్టనంత మొండిగా తయారైంది.

“నీ చదువుకు అమ్మే బలయిపోయి! ఇంగా సదువులు, సట్టుబండలు వద్దన్న తండ్రిని ఎదిరించి మళ్ళీ హాస్టలు కొచ్చేసింది.

వాచ్మెన్, వార్డెన్, వంట మనిషిల సస్పెన్షన్ ఏ ఒత్తిడి ‘బరువు’కు వీగిపోయిందోగాని... తమకు సాధింపులు, వేధింపులు

ఎక్కువయ్యాయి. అటు కుటుంబ సభ్యులు, ఊరిజనం, పాఠశాల, సమాజం... తాత్కాలిక సానుభూతి తప్ప సాంత్వన లభించలేదు. పైగా చీదరింపులు. అయితే 'దెయ్యాల' పీడ లేకుండా రాత్రిళ్ళు హాయిగా నిద్రపోయేవారు.

“భయపడి మూగెద్దులాగుంటే... ముచ్చిన గుంతలో పొడుస్తారే! బుస కొట్టాల. కొమ్ము వినరాల. ఏ పరిస్థితి నైనా ధైర్యంగా ఎదుర్కొని భయపెట్టాల! “దుర్గక్క తమకు మానసిక స్థైర్యాన్నిచ్చేది. “కష్టాలకు తలకిందులు కావచ్చుగానీ... తలవంచకూడదని చదివానెక్కడో! అయినా కష్టమొచ్చిందని ప్రతి ఒక్కరూ చస్తూ పోతే యిహ లోకమెట్లా బతికేది? సమస్యకు పరిష్కారం... ఏడుపు, చాపూ కానే కాదు. ఆలోచన... ఆచరణ!” పెద్ద ఆరిందాలా దుర్గక్క మాట్లాడుతుంటే తమకెంతో అబ్బురంగా ఉండేది. నోర్లు తెరచుకొని మరీ వింటుండేవారు. దుర్గక్క వాళ్ళ బేచ్... పదో తరగతి పరీక్షలు రాసి యిండ్లకు వెళ్ళిపోయాక తమ పరిస్థితి... మరింత దారుణంగా తయారైంది. మంచి తిండి లేకపోవడం, హాస్టలు అరకొర వసతులు, లైంగిక వేధింపులు, శారీరక, మానసిక బాధలు తట్టుకోలేక... ‘చదువు’, ‘చదువు’ అనే అమ్మకు ఏమీ చెప్పలేక తను హాస్టలు నుండి పారిపోయి జనారణ్యంలో పడ్డ లేడికూనే అయింది. అభయారణ్యంలోని “లేడి”లే వేటాడబడుతున్న కాలంలో జనారణ్యంలో వేటగాళ్ళకు కొరత! అనుభవాలు నేర్చిన పాఠాలు... బతుకు ఎదురీతను అలవాటు చేశాయి. అయితే దుర్గక్కలా... తానూ... తనలాంటి వారి కోసం ఏదన్నా చెయ్యాలన్న తపన, అంతర్బుధనం... నిత్య సంఘర్షణ తనలో!

“ఏమక్కా! అంత ఆలోచనలో పడిపోయావు?” శిరీష ప్రశ్నకు ఈ లోకంలోకి వచ్చింది కుసుమ. చిన్నగా నిట్టూర్చి చెప్పింది.

“ఏం లేదుమా! నిన్ను తొలిసారి చూసిన దినం గుర్తొచ్చింది.”

శిరీష మొహం మండుబెండలో కలువపూవే అయింది.

“అందరూ మనల్ని అనప్యాయించుకునేవారే! తప్పు చేస్తున్నామని నిందించే వారే గాని... ఆ తప్పు మూలాలు ఏమిటని, ఎక్కడున్నాయని ఆలోచించరే? ఈ కల్లి మొక్కలు.. పొలానికి కాపలా ఉన్నట్లు... అమ్మానాన్నలు, పెద్ద మనుషులు, మంచితనాలు, మానవత్వాలూ... విచక్షణ తెలిని పసితనాలను, వివేకం మరచిన యవ్వనాలను, ఆకర్షణలకు లొంగే కౌమార్యాలను కంచెలా కాపు కాస్తుంటే... అనాధలు, వీధి బాలలు, వ్యభిచారులు, దొంగలు, నేరస్తులతో... సభ్య సమాజానికి సమాంతరంగా, చాపకింద నీరులా... ఒక చీకటి సమాజం ఏర్పడేదా? మత్తు పదార్థాలకు, తప్పుడు పనులకు బానిసలైపోయి... యధేచ్ఛగా, స్వేచ్ఛగా బతుకుతున్నామన్న ఆత్మపంచనతో... ఈ చీకట్లో... యింతమందిమి మగ్గేవాళ్ళమా?” కుసుమ మనసు తను బతుకుల తరచి... తర్కిస్తోంది.

“ఆ రోజు... మేం ముగ్గురం... లక్ష్మి, పుష్ప, నేనూ... అన్నం తిని రెండు రోజులు. ఆకలికి తట్టుకోలేక... రిక్షావాళ్ళతో... పొదల మాటుకెళ్ళాం. మా ఖర్చానికి ‘పాస్’కు అలా వచ్చిన పోలీసులు... మమ్మల్ని పట్టుకున్నారు. ఆ ముండా కొడుకులు... పరుగెత్తారు. ఒంటి

మీద బట్టల్లేకుండా... మేమెట్లా పరుగెత్తేది? అక్కా! మేం... తప్పు చేస్తున్నామని... అన్న పోలీసులు... ఆ తప్పే... వాళ్ళూ మాతో చేసి... మరీ స్టేషనుకు తీసుకెళ్ళారు. ఉచితమంటే ఉచ్చలైనా తాగే లుచ్చా ముండాకొడుకులు...” శిరీష గొంతులో అక్కసుతో కూడిన కోపం...

“పైగా... యింకెప్పుడూ తప్పు చేయకూడదంటూ కరెంట్ షాకు యిచ్చారు. కరెంట్ ఎక్కువయ్యో... భయమో... పుష్ప చచ్చిపోయింది. లక్ష్మి స్పృహ తప్పి పడిపోయింది. పోలీసులా హడావిడిలో వుంటే... నేను మెల్లగా జారుకొని... కదుల్తున్న రైల్వే ఎక్కెస్టి. టీసీ టికెట్ లేదని ఈ వూరి స్టేషన్లో దించేస్తే... ఆ రాత్రి... ఆకలి... కడుపు నొప్పి... ఏడుస్తున్న నన్ను... వాడెవరో బలవంతంగా... నువ్వు రాకపోయింటే నిజంగా చచ్చిపోయేదాన్ని. ఐనా వాడ్ని లాగి భలే కొట్టావక్కా!”

“హా! చావు బతుకుల మధ్య ఒక ప్రాణం కొట్టుకలాడున్నా... కాపాడకపోతే మానే... ఏదో ప్రయోజనాన్ని ఆశించే మనిషి స్వార్థం నన్నెక్కువ బాధపెట్టింది. నిజానికా రోజు నా పరిస్థితి అదే! ఆ కోపమే నాకంత బలాన్నిచ్చిందేమో! శీనుగాడుంటే నా చేతుల్లో చచ్చేవాడే!”

“శీనుగాడు... ఎవరక్కా?” శిరీష కుతూహలంగా చూసింది.

“అంతా మన్నాంటి కోన్కిస్సాగళ్ళే! ఐనా.. మగవాళ్ళమన్న అహంభావంతో మన మీద పెత్తనం చెలాయించాలని, మనల్ని దోచుకోవాలని... ప్రయత్నిస్తుంటారు. దొంగ లంజాకొడుకులు... సినిమాలు తెగ చూస్తారా! ప్రతివాడూ హీరోలా ఫోజులు కొడ్తూ... చిక్నెన్గున్యాలాంటి... యిలాంటి భారాలు, ఎయిడ్స్ లాంటి రోగాలూ... మన కంటగడతారు...” కుసుమ కనిగా అంది శిరీష పొట్ట

వేపు చూస్తూ... “మొదటే అబార్షన్ చేయించుకొనుంటే బాగుండేది.”

“నిజమే కానీ... బాగోగులు, మంచి చెడ్డలు చెప్పే వాళ్ళవరు మనకు? దిక్కు దివాణం లేని బజారు మనుషులం... మనల్ని పట్టించుకొనేదెవరు? ఈ కల్లిపూల్లాగా!” చేతిలోని కల్లిపువ్వును విసిరేయబోతున్న శిరీష చేతిని అప్రయత్నంగా గట్టిగా పట్టుకొంది కుసుమ.

“మనల్ని మనమే పారేసుకుంటే ఎలా శిరీషా?” శిరీష ఆశ్చర్యంగా చూస్తుంటే స్థిర నిశ్చయ కంఠంతో... తనలోని అంతర్బుధనంలో నుండి వుబికి వచ్చిన ఒక ఆలోచనకు రూపు కద్దున్నట్లుగా చెప్పింది. కుసుమ. “అవునమ్మా! మనము కల్లి పూల్లాంటి వాళ్ళమే! సభ్య సమాజంలో మనకు గౌరవ మర్యాదల్లేక పోవచ్చు వీటికి వాసన లేనట్లే...! వీటి ముళ్ళలా మన బతుకులు అసహ్యంగా వుండొచ్చు. కానీ ఆ ముళ్ళనే ఆత్మరక్షణకు ఉపయోగించుకుంటూ ఎదుగుదాం. మన్నాంటి వాళ్ళు మరింత దగా పడకుండా మన చేతనైనంతగా కంచెగా నిలుద్దాం. చేయూతనిద్దాం.”

ఓ చేత్తో కల్లిపువ్వును పట్టుకొని, మరో చేత్తో కుసుమ చేతినందుకొని లేచింది శిరీష బరువుగానే ఐనా... ఉత్సాహంగా.

మిట్టమధ్యాహ్న మార్తాండ సూర్యుడు... అనంత కాంతుల వేపు ప్రస్థావించిన ఆ ‘సుమా’ల ఆత్మ విశ్వాస తేజస్సు ముందు దివిటీలా వెలవెలబోతున్నాడు.

అందని చందమామ

(6)

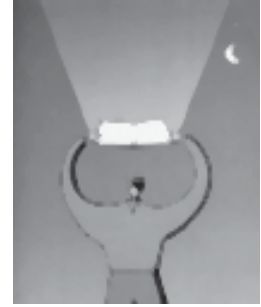
Water is the driver of the nature
- Leonardo Da Vinci

నది ఒడిలోనే కదా
నాగరికత పురుడు పోసుకుంది
టైగ్రస్ యుఫ్రటిస్
సింధు నైలు నదీ లోగిళ్ళే కదా
మనిషి మనుగడకు నడక నేర్పింది -
నది దేహం మీద
ప్రజ్వరిల్లుతున్న కాంతి కదా నీరంటే -
గిన్నెలో మన్నులో
వాగులో వంకలో
దేహసముద్రాల్లో నరాల తూముల్లో
కన్నీటి చెలిమల్లో ఉమ్మనీటి సంచుల్లో
నీరే నీరు -
water water every where
and all boards shrink
water water every where
nor any drop to drink
- Coleridge

కూటి కోసమే కాదు
నీటి కోసం కూడ కోటి తిప్పలే -
ఇది జలజగదాల యుగం
నీటి మరణాల కాలం -
దేహపు నీటినే కాదు
కన్నీళ్ళని పీల్చి
పాతాళపు లోతుల్లో కనుగుడ్లుంచి
కలరా కాట్ మీద
సామూహిక శవ దహనాలు -
అక్యూట్ డయేరియా
మనిషి పాలిటి మరణశాసనం
అతిసార మీదెందుకురా
సౌందర్య సాధనాల మీద పరిశోధన చెయ్
అమ్ముడు సరుకుకు పేటెంట్ కొట్టెయ్ -
కలుషిత నీరు కంఠం దాటితే
కండరాలకు కాలదోషం
బతుకంతా నేల మీద పోరాడుడే -
పుస్తకాలకు బదులు
ఊతకర్రలు సంకనబెట్టుకొని
నడుస్తున్న పిల్లల్ని చూస్తే

వక్రించిన జాతి మెదడు మీద
ఈడ్చి తన్నాలనిపిస్తుంది -
ఒక్క పోలియో మాడు తరాల విషాదం -
కడుపుల కాంట్రీగొట్టిన వైరస్
కండ్లల్ల తేల్చిది -
శరీరం కాలుతున్న పసుపు ముద్దపుతది -
హెపటైటిస్ పోలీసు దెబ్బలకు
దేహం వాకిట కాలేయం
బందు నిర్వహిస్తుంది -
టైఫాయిడ్ డబుల్ ధమాకా దరువుకు
శిరం శిశిరాన్ని ఆలింగనం చేసుకొని
శిరోజాల ఆకుల్ని రాలింపుకుంటది -
చిన్న ప్రేగు ధాన్యాగారానికి
దొంగల కన్నం పడ్చిది -
సులి పురుగులు
పెరైటల్ లోబ్లో పట్టువెడై
స్యూరోస్టిస్ సర్కిస్ -
మూర్ఛరోగం ముదిరి పాకాన పడ్డై
మీ స్వర్గానికి దగ్గరి దారి -
బస్తా సంచుల్ని వీపుమీదేనా మోసేది
కాకపోనూ వచ్చు -
హైడేటిడ్ సంచుల్ని కాలేయం మీద మోస్తూ
కాలం వెళ్ళబుచ్చుడే -
మన దేశ వాణిజ్య నగరం మేడిపండు
పొట్టవిప్పి చూడండి -
లెప్టోస్పైరా పురుగుల నృత్య విలాసం -
ట్రెయిన్ డ్రెయిన్ చేయగలిగిన జాతి
రెయిన్ డ్రెయిన్ చేయలేదు -
water is a good servant
but is a cruel master
- John Buller

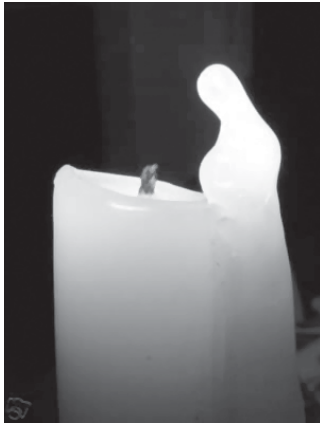
బోరువెట్టి
రాతి గుహలు బద్దలుగొట్టి
పాతాళ భైరవున్ని ప్రత్యక్షం చేసుకుందామంటే
ఎండిన జాతి నాలుక మీద తడి అద్దదామంటే
వాల్టా చట్టాలు తెచ్చి
వంగిన నడుములు విరుస్తారు -
వంగింది నడుమొక్కటేనా??

డా॥ కాసుల లింగారెడ్డి

కాళ్ళొంకర పండ్లొంకర
అపరిమిత అష్టావక్ర మరుగుజ్జుల జాతర
జాతి నీటి బిందువుకు పట్టిన గార ప్లోరోసిస్
నెరవేరిన నెరర్లాండ్ ప్రామీసెస్
నాగపురీ
నీరీ (Neeri)!
నా నల్గొండ టెక్నిక్ నీరైపోయింది గదే!
నీ నిస్వార్థ ఫలాల్ని ఏటిపాలు చేశారు గదే!
Water for all by 1990
ఒక అపరిమిత సమృద్ధి ద్రోహపు కొనసాగింపు
నాయనలారా!
నిజంగానే నా దేశం వెలిగిపోతోంది -
రంగుల టెలివిజన్లో హంగుల
వాణిజ్య ప్రకటనలు
అర్థ నగ్న నృత్య ప్రదర్శనలు -
ఇడియట్ బాక్సుల్లో ఇరుక్కున్న
గంగిరెడ్డు మొహాల్ని బయటకు తీయండి -
నా మాటలు విననివ్వని
యంపీటీ (MP3) ని తుంపేయండి -
మరుగుదొడ్ల కంటే
బుల్లితెరలెక్కువున్న దేశం కదా నాది
మేరా భారత్ మహాన్ -
బరాస ఆమోదాల తృణీకరణ
చీమ కుట్టినట్లయినా ఉండదు -
పార్లమెంట్ చట్టాలు
పేద ప్రజల పాలిటి విశ్వాసభూత క్రీడలు -
అంతర్జాతీయ నీటి దశాబ్దం
అంతులేని ప్రహసనం -
ఫ్రెష్ వాటర్ ఇయర్
పేరైనా విన్నారా?
వరల్డ్ వాటర్ డే
ఆకాశం నిండా
నల్లని ఇంద్రధనుస్సు నెగిరేసిన దినం -
ఇరవై సూత్రాల ఇందిర జాలంలో
పాయింటు ఏడు మన పాలిటి శాపం -
పోటబుల్ వాటర్ ఫర్ ఆల్
ఒక పాలిటికల్ స్టంట్ -
Health for all by 2000 A.D.
ఒక అందని చందమామ

కవిత్వదీపులు విరజిమ్మే బ్లాక్ క్యాండ్లిల్

పాడర్తో, కాటుకతో, గోరింటాకుతో, వెండి మువ్వలతో స్త్రీని ఒక దీపశిఖలా అలంకరించి, చివరకు పాలపొంగు మీద నీళ్ళు చల్లినట్టు ఆ సౌందర్యదీప్తిని బుర్రఖాతో ఆర్పివేసే అమానవీయ సన్నివేశాన్ని అద్భుతంగా చిత్రించింది చిత్రాబెనర్జీ. బుర్రఖా ధరించిన స్త్రీని 'తారుడబ్బా' అని, 'గబ్బిలం' అని చాలామంది కవులే పోలికలు చెప్పారు. కాని నడిచే నల్ల కొవ్వొత్తితో పోల్చడం చిత్రా బెనర్జీ తాజా భావుకత్వాన్ని తెలుపుతున్నది. కవితా సంకలనాని కూడా నల్లకొవ్వొత్తి అని పేరు పెట్టడం వల్ల ఉపఖండంలోని స్త్రీల విషాద జీవితాలను ప్రతీకాత్మకంగా ధ్వనించినట్లయింది.

డా॥ బిలావర్

భౌగోళికంగా ప్రపంచం - దేశాలుగా, ప్రాంతాలుగా, సరిహద్దులుగా, ఎల్లలుగా విభజింపబడినా ప్రపంచ వ్యాప్తంగా స్త్రీల కష్టాలూ కడగండ్లన్నీ ఒక్కటే. మతం పేరిట, ఆచారాల పేరిట, సంప్రదాయాల పేరిట స్త్రీల జీవితాలు దుఃఖమయమవుతూనే వున్నాయి. నీతిశాస్త్రాల, ధర్మశాస్త్రాల ముసుగులో పురుషాధిపత్యం చేత నిరంతరం స్త్రీలు అణచి వేయబడుతూనే వున్నారు. ఆ క్రమంలో ఇండియా, బంగ్లాదేశ్, పాకిస్తాన్ స్త్రీల జీవితాల్లో చోటు చేసుకున్న విషాద గాధలకు, విషమ సమస్యలకూ, విరామ మెరుగని కన్నీళ్ళకు 'Black Candle' అన్న కవితా సంకలనంలో అక్షర రూపమిచ్చింది, చిత్రా బెనర్జీ దివాకరుని.

చిత్రా బెనర్జీ కోలోకతాలో వుట్టింది. ప్రపంచం నలుమూలలా తిరిగింది. ప్రస్తుతం శానోప్రాన్సిస్కో బే ఏరియాలో నివసిస్తున్నది. ఆమె క్యాలిఫోర్నియా యూనివర్సిటీ బర్క్లీలో ఆంగ్లంలో పి.హెచ్.డి చేసింది. 'డర్క్ లైక్ రివర్, ద రీజన్ ఫర్ నాచురలిజమ్ లీవింగ్ యుబాసిటీ' అన్న మూడు కవితా సంకలనాన్నీ అరెంజ్డ్ మ్యారేజ్ అన్న కథా సంకలనాన్నీ 'ద మిస్ట్రెస్ ఆఫ్ సైసెస్, సిస్టర్ ఆఫ్ మై హార్ట్ అన్న రెండు నవలలను కూడా ప్రచురించింది. ప్రతిష్టాత్మకమైన ప్రశంసలందుకున్నది. చిత్రా

బెనర్జీ పేరు ఉభయ సంస్కృతులకు చెందిన ఏ.కె. రామానుజన్, సుజాతాభట్, భారతీ ముఖర్జీ లాంటి సుప్రసిద్ధ రచయితల సరసన నిలుస్తుందని విజ్ఞుల అభిప్రాయం.

బ్లాక్ క్యాండ్లిల్లో మొత్తం నలభై ఏడు కవితలున్నాయి. కళ్ళు మిరిమిట్లు గొలిపే రెండవ కవిత నర్గీస్ 'టాయిలెట్'ను కనులారా చూద్దాం రండి.

'అచ్చాదన లేని, అగ్నిశిఖలాంటి స్త్రీ ముఖం పురుషుల కోర్కెలను ప్రజ్వలిస్తూ ఆమె కుటుంబ గౌరవాన్ని బూడిదగా మారుస్తుంది? అన్నది ముస్లిం సూక్తి. కవితకు ముందు నేపథ్యంగా ఈ మాటలను ఉటంకించి బలమైన వాతావరణాన్ని సృష్టించుకున్నది కవయిత్రి.

“హఠాత్తుగా పక్వాని కొబ్బిన అత్తిపండు లాంటి నర్గీస్ శరీరం పాడర్ పులమడంతో తెల్లబడింది. కాటుక తీర్చిన కళ్ళు ముసి ముసిగా నవ్వుతున్నాయి. చెవి తమ్మి వెనుక భాగంలో అత్తరు లద్దారు ముదురు ఎరుపు కమీజులో పరువాల ఛాయలు కనిపించకుండా దోబూచులాడుతున్నాయి.

స్త్రీల శరీర ప్రాంగణానికి నగిషీలు చెక్కిన ఇసుపగేట్లు నిరంతరం కాపలా కాస్తూనే వుంటాయి. చలువరాతి ఫౌంటెన్ కింద నాజూకు అరచెయ్యి వణికిపోతూ వుంటుంది.

అద్దాల పంజరంలో బుల్ బుల్ ఉత్సాహంగా పాడుతూ వుంటుంది. మురికి దుపట్టాలు ఎండుటాకుల్లా రెపరెపలాడుతూ వూగు తుంటాయి. స్త్రీలు నర్గీస్ చేతులకు సొగసుగా గోరింటాకు తీర్చిదిద్దుతారు. ఆమె వీపు మీద పొడుగాటి జడ వేలాడుతుంటుంది. స్త్రీలు నర్గీస్ కాళ్ళకు వెండి అందెలు అలంకరిస్తున్నారు. వారి నవ్వులు వెండి అందెల సవ్వడిలా గలగల శబ్దం చేస్తున్నాయి.” నర్గీస్ అలంకరణను ఇలా హృద్యంగా వర్ణిస్తుంది కవయిత్రి.

ఆ తరువాత నర్గీస్ లో పెళ్ళిచూపుల తతంగం. స్త్రీల కబుర్లు పిస్తా బర్బీలు, దానిమ్మ పండ్ల షర్మతులు సేవించడం, పాస్ బీడాలతో నోళ్ళు ఎర్రగా పండటం. నర్గీస్ ఒడిలో చిన్న అద్దం ముక్కును పెట్టడం. అందులో ఆమె మొదటిసారిగా పెళ్ళి కొడుకు ముఖం చూడటం తంతు పూర్తి అవుతుంది. పెళ్ళి ఖాయమవుతుంది.

“ఇక నర్గీస్ వెళ్ళవలసిన సమయం ఆసన్నమైంది. ఆమె కోసం వాళ్ళు ఒక బుర్రఖా తెస్తారు. అది ఆమె ముఖం మీది నుంచి కిందికి జారుతుంది. కొందరు ఆమెకళ్ళ మీది లేసును సవరిస్తారు. బుర్రఖా సిల్కు - నలుపు ఆమె పాదాల వరకు చింది నేలమీదికి అలా వ్యాపిస్తుంది.... ఆ చీకటి కెరటం స్త్రీల మీద బద్దలవుతూ వారి కాంతిని ఆర్పివేస్తుంది. ఇప్పుడంతా సిద్ధమైంది. ఒక నల్ల కొవ్వొత్తిలా నర్గీస్ గేటు వైపు నడుచుకుంటూ వెళ్తుంది...” అంటూ ముగిస్తుంది కవితను.

పాడర్ తో, కాటుకతో, గోరింటాకుతో, వెండి మువ్వలతో స్త్రీని ఒక దీపశిఖలా అలంకరించి, చివరకు పాలపొంగు మీద నీళ్ళు చల్లినట్టు ఆ సౌందర్యదీప్తిని బుర్రఖాతో ఆర్పివేసే అమానవీయ సన్నివేశాన్ని అద్భుతంగా చిత్రించింది చిత్రాబెనర్జీ. బుర్రఖా ధరించిన స్త్రీని 'తారుడబ్బా' అని, 'గబ్బిలం' అని చాలామంది కవులే పోలికలు చెప్పారు. కాని నడిచే నల్ల కొవ్వొత్తితో పోల్చడం చిత్రా బెనర్జీ తాజా భావుకత్వాన్ని తెలుపుతున్నది. కవితా సంకలనాని కూడా నల్లకొవ్వొత్తి అని పేరు పెట్టడం వల్ల ఉపఖండంలోని స్త్రీల విషాద జీవితాలను ప్రతీకాత్మకంగా ధ్వనించినట్లయింది.

'ద రాబ్స్ కేవ్' అన్నది పూర్తిగా ప్రతీకాత్మక ధోరణిలో రాసిన కవిత. ఇందులో నిస్సహాయురాలైన ఒక బాలిక నిర్మించుకున్న

ఊహాజగత్తును గుండెను కుదిపే ఒక కథలా చిత్రించింది కవయిత్రి.

ఆ బాలిక తన కిష్టమైన 'కలాట' ఆడుకుంటుంది. దొంగలు అర్ధరాత్రి మహల్లోకి ప్రవేశిస్తారు. హిమవర్షతాలకు చెందిన యువరాణిని ఎత్తుకుపోతారు. యువరాజు వచ్చి రక్షించేంత వరకు తమ గుహలో ఖైదీగా బంధిస్తారు. ఆ బాలిక 'తను కూడా అలాంటి యువరాణినైతే బావుంటుంది' అనుకుంటుంది.

పదుకొండు సంవత్సరాల ప్రాయం గల యువరాణి అందంగా వుంటుంది. ఆమె నల్లని పొడవైన కురులు వెనుక వేలాడుతుంటాయి. యువరాణి తల్లి కుట్టి యిచ్చిన గుత్తపు కమీజులోంచి యువరాణి వక్షస్థలం ఎత్తుగా కనిపిస్తుంది.

ఏదైనా చేసేందుకు బాలిక తల్లికి ఎప్పుడూ వీలుకాదు. ఆమె ఎప్పుడూ చూసినా గర్భవతిగానే వుంటుంది. బాగా అలసిపోయే వుంటుంది. ఆమె చేతుల మీద నీలిరంగు నరాలు తేలివుంటాయి. ఎముకలు ఆరబెట్టినట్టు కనిపిస్తుంటాయి. ముఖం రక్తహీనతతో పాలిపోయి వుంటుంది.

తండ్రి ఎప్పుడూ కోపంతో, హఠాత్తుగా పెద్ద పెద్ద కేకలు పెట్టుతూ విరుచుకు పడతాడు. తమను పిడి గుద్దులు గుద్దుతాడు. ఆ బాలిక తన పుట్టగానే చనిపోయిన, హిమ వర్షత రాజైన తన నిజమైన తండ్రి కోసం రాత్రులలో మౌనంగా రోదిస్తుంది.

ఈ వాస్తవం వాస్తవమే. తన కలకలే. పనిమనిషి "అమ్మ చచ్చిపోతున్నది. త్వరగా రావాలి" అని పిలవడంతో కల చెదిరిపోతుంది.

అమ్మ బెడ్ పూర్తిగా రక్తంతో తడిసిపోయింది. ఎంత రక్తమంటే - తొమ్మిదోనెల రక్తమంత, ఆమె గర్భంలోని శిశువు కూడా నల్లటి చిన్న కెరటాల గుహలో చిక్కిన గుడ్డి చేపలా చచ్చిపోతున్నది. తండ్రి విసిరి కొట్టడంలో గోడకు తగిలిన తల్లి తల చిట్టి రక్తం ధారాపాతంగా స్రవిస్తున్నది. ఆమె చావు భయంతో వేసే కేకలు ఎవరూ వినే అవకాశం లేదు.

"కిలం వాసన నిండిన నెత్తుటి గదిలో మోసపూరితమైన 'కెంఱు' తనకు పూపిరాడకుండా చేస్తున్నది. తనపై దుర్మార్గంగా ప్రజ్వరిల్లుతున్న తండ్రి వేడి శ్వాస.... ఇక యువరాజు ఎప్పటికీ రాదు....." అని ఆ

— — — * * * — — —

కుమారిగా మారిన బాలిక ప్రజల పూజలందుకుంటుంది. ఆ తరువాత ఆమె తన యివ్వనాన్ని - జీవితాన్నే బలిదానం చేయవలసి వస్తుంది. 'కుమారి' అవతారం చాలించిన తరువాత ఆ బాలికను చూసి ప్రజలు భీతిల్లుతారు. ఒకరకంగా సంఘం నుండి, కులం నుండి వెలివేయబడుతుంది. ఆ బాలికలోని అంతర్గత సంఘర్షణను చిత్రా బెనర్జీ ఒక కొత్త కోణంలో దర్శించారు.

— — — * * * — — —

బాలిక ఆర్థితో నిస్పృహతో, గుండెలో సుదులు తిరగే ఆవేదనతో కునారిల్లడంతో కవిత ముగుస్తుంది.

స్త్రీల దుర్బలత్వం, నిస్పృహయిత, పురుషుల క్రౌర్యం, గృహహింస కళ్ళకు కట్టినట్టు ప్రదర్శించింది కవిత. లేత ప్రాయపు అమ్మాయిల కలలు, కోరికలు, అమాయక మనస్తత్వం - అన్నిటిని నిశిత పరిశీలనా పటిమతో కవిత్వీకరించింది. చిత్రా బెనర్జీ - ఇతి వృత్తానికి తగినట్టుగా 'మేజిక్ రియలిజం' ధోరణిని ప్రతిభావంతంగా తన కవితలో ప్రయోగించింది కవియిత్రి.

వైవిధ్య భరితమైన 'వస్తువు'ను స్వీకరించడంలో చిత్రా బెనర్జీది అందవేసిన చెయ్యి 'ద లివింగ్ గాడెస్ స్పీక్స్' అన్న కవిత అందుకు నిదర్శనం. ఇంతవరకు ఎవరూ స్ఫురించని కొత్తవస్తువును ఎంపిక చేసుకొని దానికి తగ్గట్టు నిర్వహణా చాతుర్యం ప్రదర్శించింది. అభం శుభం తెలియని బాలికల్ని 'కుమారీ'లుగా - బతికున్న దేవతలుగా మార్చడం ఇందులో ఇతి వృత్తం. ఈ అమానుష దురాచారం ఇప్పటికీ ఖాట్మండు (నేపాల్) లో కొనసాగుతున్నది.

కుమారిగా మారిన బాలిక ప్రజల పూజలందుకుంటుంది. ఆ తరువాత ఆమె తన యివ్వనాన్ని - జీవితాన్నే బలిదానం చేయవలసి వస్తుంది. 'కుమారి' అవతారం చాలించిన తరువాత ఆ బాలికను చూసి ప్రజలు భీతిల్లుతారు. ఒకరకంగా సంఘం నుండి, కులం నుండి వెలివేయబడుతుంది. ఆ బాలికలోని అంతర్గత సంఘర్షణను చిత్రా బెనర్జీ ఒక కొత్త కోణంలో దర్శించారు.

"... పొగమంచులా కాలం గడచిపోతున్నది, నా ఊహలోకపు పడకమీద నాతో ఏ కాంతపు రాత్రులు మాత్రమే

మిగిలాయి. బంగారపు నగిషీ చెక్కిన ఆలయపు వెండి సింహాసనం మీద రోజులు గడచి పోతున్నాయి. నా మెడలో వజ్రాలహారాలు, పూల హారాలు వేలాడుతున్నాయి. అగరోత్తులు పరిమళాలు, వెదజల్లుతున్నాయి. సుదీర్ఘమైన పీడకలలు నన్ను వెన్నాడుతూనే వున్నాయి.

కుంటి, గుడ్డి, పిచ్చివాళ్ళు - కొనపూపిరితో వున్న బాలలు నా పాదాల మీదికి నెట్టి వేయబడుతారు. నేను వాళ్ళను కడగంటితోచూసి, స్పృశిస్తాను. అర్థం పర్థం లేని కొన్ని రోగాల పేర్లు తెలుసుకుంటాను. కుమారిగా మారిన తరువాత - బతికున్న దేవతలు ఏమీ అడగకూడదని, ఏదవ కూడదని తెలుసుకున్నాను.

ఏడు సంవత్సరాలు గడిచాయి.

ఏ రోజైనా నేను రజస్వలను కావచ్చు. నాకు వాళ్ళు చెప్పకపోయినా, వాళ్ళు నా వారసురాలిని కనుగొన్నారని నాకు తెలుసు. ఈ గోడల కాపల - ఈ ఇసుపగేట్ల కాపల ఎలాంటి జీవితం నా కోసం ఎదురు చూస్తుంది? రోజూ సాయం సమయంలో దీపాలు వెలిగించే - నా స్నానానికి నీళ్ళు తోడే పని మనిషి కూడా - నేను దృష్టిని సారినై వజవజ వణికిపోతున్నది. చివరి సారిగా గేట్లు తెరుచుకునే శబ్దం నా ఎదుట మింగ మంటున్నది. ఎవరితోనూ మాట్లాడకూడదని పాఠాలు నేర్చుకున్న నా పెదవులు భాగస్వామ్యం కోసం ఎవరిని అన్వేషిస్తాయి? కన్నీళ్ళు స్రవించకుండా మూసుకుపోయిన నా కళ్ళను ఎవరు ముద్దుపెట్టుకుంటారు? ఒకసారి బతికిన దేవతగా మారిన స్త్రీని ఎవరు కామిస్తారు?

సాయం సమయంలో నా కీటికీ గుండా తొంగి చూస్తాను. బజారులో ఎర్రని, ఆకుపచ్చని, మెరిసే 'క్యాండ్లీ' లమ్మే స్త్రీల కేకలు వినబడతాయి. నా చిన్న కిరీటంలో అలంకరించిన వాడిన మల్లెపూలు, నా మెడకు, కాళ్ళకు అలంకరించుకున్న మోరిసే పూసలు, దేవాలయం వారు యిచ్చిన కానుకలు - అన్నీ కింద మురికి కాలువలోకి విన రి వేయబడతాయి. అవి సుదులు తిరుగుతూ నా దృష్టికి అందనంత సుదూరంలో - వేగతి వేగంగా - నల్లని నదిలో కలిసి పోతాయి...." ఇలా సాగుతుంది కుమారిగా మారిన బాలిక స్వగతం అయిన వారికి దూరమై, కాని వారికి భారమై, వైవాహిక జీవితానికి వెలియై దుర్భర జీవితాన్ని ఏకాకిగా గడపడం కన్నా విషాదం

ఏముంటుంది? ఆ విషాదాన్ని ఒడిసి పట్టుకొని మనసును కలచివేసేంత కరుణ రస ఘావితంగా ఈ కవితను రాసింది చిత్రా బెనర్జీ. 'సతి' దురాచారం చట్ట వ్యతిరేకమైనదని అందరికీ తెలుసు. అయినా భర్త చితిపై భార్యను సజీవదహనం చేసే ఈ అమానుష ఆచారం అడపా దడపా తన ఉనికిని తెలియజేస్తూనే వున్నది. సతి ఆలయాలను ఛాందస వాదులు భక్తి శ్రద్ధలతో పూజిస్తూనే వున్నారు.

ఈ పైశాచిక దురాచారాన్ని అట్టడ సతిటెంపుల్, బికనూర్ అన్న కవితలో ఒక్క జలదరించే విధంగా చిత్రీకరించింది చిత్రా బెనర్జీ.

“.... కట్టెలు పేర్చిన చితిపై ఆ స్త్రీలు తమను తాము వినరివేసుకుంటారు. చేతులు వారించలేని కన్నీరు స్వేచ్ఛగా ప్రవహిస్తుంది. పైనుండి పూలు వర్షిస్తాయి. వాళ్ళ ఏడ్పులను మింగే సేంత పెద్దగా శంఖనాదాలు వినిపిస్తుంటాయి. నాలుకలు చాపిన జ్వాలలు ఆకాశాన్నంటుతాయి. (అంతకు ముందే ఆలయపు గోడల మీద వేసిన) చేతి ముద్రలు తమ ఉనికిని చాటుతూనే వుంటాయి....”

మత గురువు మంత్రోదకం సంప్రోక్షణ చేసి, ప్రాధ స్త్రీల, తరుణ వయస్కుల చేతి ముద్రలను (గోడల మీద) తీసుకుంటాడు. వైవాహిక శుభాలకు ప్రతీక అయిన కుంకుమ ప్రసాదిస్తాడు. ఇక ఆ స్త్రీలంతా తమ భర్తల చితుల మీద దహనం చేయబడటానికి సంసిద్ధమన్న మాట...

“అమ్మాయి శరీరం మంటల్లోకి యీడ్చుకు రాబడుతుంది. మొద్దులతో కట్టివేయబడుతుంది. విచ్చుకున్న కళ్ళు, నోరు అలాగే వుంటాయి. ఆగకుండా కొట్టుతుంటారు. చిట్లిన లోపలి మాంసం నుంచి నురగలు వస్తుంటాయి....” సతీ సహగమనం పేరిట జరిగే యీ దారుణ, బీభత్స కర్మకాండ వర్ణన చదువుతుంటేనే మనసు కంపరమెత్తుతుంది. ఇక ప్రత్యక్షంగా చూస్తూ పైశాచిక ఆనందం పొందే వారివి ఎంత కరడు గట్టిన బండ గుండెలో!

“వేడిగా వున్న యిసుక ఎడారిలో పాదరక్షలు ధరించకుండా ఉత్తకాళ్ళతో నడిచి వచ్చే ఆ స్త్రీలకు ప్రత్యేకంగా పేర్లు లేవు. ఎలాంటి చరిత్రా లేదు. ప్రతిరోజూ మత గురువు మెదడులోకి ఎక్కించే బోధలు తప్ప వాళ్ళకేం తెలియదు.... వడగాలులు

— — — — * * * — — — —

“.... కట్టెలు పేర్చిన చితిపై ఆ స్త్రీలు తమను తాము వినరివేసుకుంటారు. చేతులు వారించలేని కన్నీరు స్వేచ్ఛగా ప్రవహిస్తుంది. పైనుండి పూలు వర్షిస్తాయి. వాళ్ళ ఏడ్పులను మింగే సేంత పెద్దగా శంఖనాదాలు వినిపిస్తుంటాయి. నాలుకలు చాపిన జ్వాలలు ఆకాశాన్నంటుతాయి. (అంతకు ముందే ఆలయపు గోడల మీద వేసిన) చేతి ముద్రలు తమ ఉనికిని చాటుతూనే వుంటాయి....”

— — — — * * * — — — —

వీస్తుంటాయి. పలచని ముసుగుల గుండా దుమ్ముపడి కరుస్తూ వుంటుంది. ఆ సుడి గాలిలో ఆలయ శిఖరం పూగిసలాడుతూ వుంటుంది. మాటలలో చెప్పలేని ఆ ప్రదేశంలో స్త్రీలు అలా నడుస్తూ...నడుస్తూ వుంటారు. ఎక్కడో గుడ్డి యిసుక ఎడారిలో ఒక నెమలి తన సహచరుని కోసమో... ఒక వర్షం కోసమో ఆర్చిగా అరుస్తూవుంటుంది....” అంటూ ముగుస్తుంది కవిత.

టైటర్ బాడీ అన్న కవిత అన్ని విధాలా విలక్షణమైనది. స్త్రీ తెలియకుండానే శరీర విద్రోహానికి ఎలా లొంగిపోవలసి వస్తుందో, తద్వారా చోటు చేసుకునే పరిమాణాలు స్త్రీకి మాత్రమే శిక్షగా ఎలా మారుతాయో వైవిధ్య భరితంగా చిత్రించింది కవయిత్రి.

ప్రారంభమంతా స్త్రీలు నదిలో సంప్రదాయబద్ధంగా మంగళ స్నానాలు చేయడం, తాము తల్లులుగా క్షేమంగా వుండాలని కోరుకోవడం, తమ వసువు కుంకుమలు చల్లగా వుండాలని కాంక్షించడంతో నిండి వుంటుంది. వాస్తవంగా యిది చివర రావలసిన ఘట్టం. కాని ప్రారంభపు ఎత్తగడగా చిత్రించడంతో కవయిత్రి కవితా కథన చాతుర్యం ఒక కొత్త సాగసును సంతరించుకున్నది.

కవితను ప్రాణప్రదమైన ఇతివృత్తం మెల్లగా రంగ ప్రవేశం చేస్తుంది. “ఇత్తడి కూజాను నీటితో నింపుతూ నదిలో స్నానం చేస్తున్నప్పుడు మొదటిసారి అతను నన్ను చూశాడు. చీరను మెలిపెట్టి పిండుతుంటే మణికట్టు మీంచి ప్రియుని స్పర్శలా సులివెచ్చని నీరు సుదులు తిరుగుతున్నది.

అతడు మాట్లాడగానే - నాకు తెలుసు - నేను వెళ్ళిపోవాలని, కాని నా శరీరం

నా మాట వినడం లేదు. అతని చూపులు సోకి నా శరీరం కమలంలా విచ్చుకుంటున్నది. రాత్రులలో నా కాళ్ళు నాకు ద్రోహం చేస్తున్నవి. నిద్రిస్తున్న మా అమ్మను తప్పించుకొని అతనివైపు అడుగులు వేస్తున్నవి. నన్ను అతడు ఒక నీడలోకి లాక్కుపోయినపుడు, వరి చేల మీద వెండి వెలుగులు విరజిమ్ముతున్న వెన్నెల మౌనంగా హెచ్చరిస్తున్నట్టుగా వుంది. అవిధేయతతో నా పెదవులు అతని పెదవులతో కలసి పోయాయి....” అంటూ చాప కింద నీరులాంటి, శరీరంలోని హాక్యోష్ణ సవ్వడిని హృద్యంగా చిత్రించింది కవయిత్రి.

“ఇప్పుడు స్త్రీలు సంతోషదాయకమైన మాతృత్వం గురించి పాటలు పాడుతున్నారు. అంతం లేని యీ రంగంలో నేను మార్చిగా బురదలో కూరుకుపోయాను. నా కన్యాత్వం చెల్లా చెదరైపోయింది. నా నోరు వికారంగా మారింది. రెండు నెలల క్రితం 'నెలసరి' కావడం ఆగిపోయింది. మౌనంగా నాలో చోటు చేసుకున్న 'పెరుగుదల'ను ఆపు చేసుకోవడమాలాగో నాకు ఎవరూ చెప్పలేదు అంటుంది కవితలోని పాత్ర.

అడ్రినలినో అలజడిలో మెదడునీ, సరాలనూ, రక్తాన్ని స్వాధీనంలోకి తెచ్చుకోవడం ఎంత అసాధ్యమో ఈ కవితలో చాలా సున్నితంగా వివరించింది చిత్రా బెనర్జీ, అసంకల్పిత చర్యలెన్నో జరిగిపోవడంలో సృష్టి నిగూఢ రహస్యాలు ఎలా యిమిడి వున్నాయో కవితాత్మకంగా ధ్వనించింది కవయిత్రి.

ఇంకా 'రెస్ట్రూమ్' అన్న కవితలో - విమానంలో ప్రయాణించే స్త్రీలు రెస్ట్రూమ్ కు పోవలసి వస్తే, పురుషుల ముందు క్యూలో పైకి చెప్పుకోలేని బాధను, అనుభవించే నరకయాతనను, నిస్సహాయ స్థితిని ధైర్యంగా చిత్రించింది కవయిత్రి.

'బర్నింగ్ బ్రెడ్' అన్న కవితలో కొత్త పెళ్ళికూతుళ్ళ జీవస్మరణ సమస్యల్ని ఆర్థ్రంగా కవిత్వీకరించింది. ఇలా చెప్పుకుంటూ పోతే ఈ సంకలనంలోని చాలా కవితల గురించి రాయవలసి వుంటుంది.

వస్తువరణంలో నవ్యత్వం, ఆలోచనల్లో కొత్తదనం, అభివ్యక్తిలో నూతనత్వం, భావుకతలో తాజాతనం, నిర్వహణలో నైపుణ్యంతో సామాజిక విలువలపై ఒక కొత్త కోణాన్ని ప్రసరించిన 'చిత్రా బెనర్జీ దివాకరుని' బహుధా ప్రశంసనీయురాలు.

నడిచే ప్రశ్నార్థకం నాగలి!

భూమిని కోల్పోయిన వారు, భుక్తిని కోల్పోయిన వారు నగరం వైపుగా కాంక్రీటు కీకారణ్యంలోకి ప్రవేశించి నరక యాతనలు అనుభవిస్తున్న ఆక్రోశంలో 'నాగలి' పూర్వ వైభవం కోసం తపన పడే కవిగా గౌరు నాయుడు నడిచే ప్రశ్నార్థకంగా 'నాగలి'ని దీర్ఘకావ్యంగా మలిచిన తీరు ప్రశంసనీయం.

రాధేయ

కలము హలములందు ఘనుడు రాంపోతన' అని వేమన ప్రశంసించారు పోతన కవిని.

హలం పట్టిన చేతులతో కలం పట్టి కలింగాంధ్ర సాహితీ వ్యవసాయాన్ని సంపన్నం చేస్తున్న కవి గండేండ గౌరు నాయుడు.

రుతు ధర్మాల్ని గతి తప్పి ప్రవర్తిస్తూంటే సేద్యం జీవన బీభత్సమైన నేపథ్యంలో కరువులు, వరదలు, కలిసిరాని వంటలు, గిట్టబాటు లేని ధరలతో వ్యవసాయం నగుబాటైంది.

భూమిని కోల్పోయిన వారు, భుక్తిని కోల్పోయిన వారు నగరం వైపుగా కాంక్రీటు కీకారణ్యంలోకి ప్రవేశించి నరక యాతనలు అనుభవిస్తున్న ఆక్రోశంలో 'నాగలి' పూర్వ వైభవం కోసం తపన పడే కవిగా గౌరు నాయుడు నడిచే ప్రశ్నార్థకంగా 'నాగలి'ని దీర్ఘకావ్యంగా మలిచిన తీరు ప్రశంసనీయం.

నాగలి ముందరి కాలపు సేద్యాన్ని - అనంతర సేద్యాన్ని గురించి ఆలోచిస్తే అనేకానేక అనుభూతులూ, విషాదాలు మనల్ని తప్పక తొలిచేస్తాయ్.

గతాన్నీ వర్తమానాన్ని చరిత్రతో అనుసంధానం చేస్తూ మన జీవితాన్ని సృజిస్తుంది.

నాగలిని భుజానికెత్తుకొని ఈ సమస్త ప్రపంచానికి బువ్వపెట్టే రైతుకు ప్రకృతితో నిరంతర ఘర్షణ!

రైతుకు భూమి భారమెందుకైంది? భుజాన గర్వంగా నిలబడిన నాగలి నేలమీద నిర్ణయాగా ఎందుకు వారిగిపోతోంది?

సరిగ్గా ఇక్కడే నిలబడి తన ఉనికినీ, ఉద్యేగాన్నీ ప్రశ్నించుకొంటున్నారూ కవి. నన్ను నేను మంచిపోకుండా నా ఇంటి గోడకు అలంకరించుకున్న చిన్ని నాగలిని చూపిస్తూ అడిగాడు నా మనవడు ఆంగ్లంలో అదేమిటి..అని...

మట్టిని మించిన మహాకావ్యం ఈ సృష్టిలో మరోటి లేదని నమ్మినవాడు, మట్టికీ మనిషికీ మధ్య మహోన్నత సంస్కృతికి వారధి కట్టిన 'నాగలి' ని ప్రేమించే కవి ఎదుట ఆ నాగలి గతాన్ని తవ్వుకుంటూ దిగులు గీతం పాడుతోంది.

“ఆరుద్ర అడుగు జాడల్లో సీతమ్మ వారి సెమట సుక్కలు చాలు చాలునా తలుచుకొని, తలుచుకొని పులకరించి పోతున్నది”

వాన కళ్ళతో నిమిరిన మట్టి దేహమీద నాగలి ఆరెను తొలిసారిగా ఆనించి అద్భుతాన్ని ఆవిష్కరించిన శాస్త్రవేత్త ఎవరో?

ఆ తొలికృషిక కళాకారుణ్ణి మనసారా స్మరిస్తూ- “ఎవరో! ఆ సింధూ నదీతీరంలో

నాగరికతను మేల్కొల్పిన మొదటి మహా మేధావి ఎవరో... ఆమె సపుడేమియా మహా మనిషి!”

నాగలి - మట్టిమొక్కలను రచించే గంటం. వుడమితల్లికి వచ్చుకోకనే నీ యిచ్చేమగ్గం, నేలమూపైట కొంగున హరిత చిత్రాలు దిద్దిన జిలుకు కుంచే గదా! మరి విషాదం ఎక్కడుంది?

“అన్నం పెట్టి ఆకలి తీర్చిన హాలికుడు ఎప్పటికీ అజ్ఞాత దాతే దాతను గుర్తించలేని దౌర్భాగ్యం మనది సత్యం చూడని చరిత్ర మనది”

మనిషి కథనూ, మట్టి కథనూ గానం చేస్తుంది నాగలి. ఆ నాగలిని భుజాన మోస్తున్న నాగాపతీ తీరానికి ఇవాళ నగుబాటు కాలం వచ్చేసింది.

కలింగ నేల ఇవాళ రైతుల కన్నీటి కడలి. వ్యవసాయ సంప్రదాయం విధ్వంసమైన నేలలో-

“నా బిడ్డలు! నా రైతులు నాగళ్ళు పట్టిన మా రాజుల కళ్ళకగ్గసమై పోయారు నాయానా కన్నెర్ర జేసింది కాలం... నడుం విరిగిపోయింది నాగలికి”

అన్నదాతలు అనాధలై దిక్కులేని పక్షులైనారు. ఇప్పుడు ఊళ్ళన్నీ కాలేసిన అన్నం కుండలు, కాలుతున్న మన్నెం కొండలు, నిన్నటి దాకా పాగాలు చుట్టిన రాజులుగా మీసాలు దువ్వినా వీరులంతా ఇవాళ నగరాల మురికి కాలనీల్లో తాటాకు అద్దె కొంపల్లో తలదాచుకొంటున్న శరణార్థులై నారు. పేర్లు మార్చుకున్న పాండవులైనారు. ఈ పరిస్థితిలో మానవత్వమున్న కవిగా, సామాజిక బాధ్యత గల కవిగా ద్రవించి పోతున్నారు.

“చెరిగిపోయింది గ్రామవృత్తపు కేంద్రబిందువు ఇగిరిపోయింది పల్లె జీవన అమృత సింధువు విరిగిన బండి చక్రం రేకులై చెదిరిపోయాయి కుల వృత్తులు మొదలయ్యాయి పల్లెతల్లికి ఎన్నడెరుగని పన్నులు...”

మాన భాష్యాలు

ఆంగ్ల మూలం : రసూల్

తెలుగు అనువాదం : రావెల పురుషోత్తమరావు

నన్ను నేను శవాలపై కప్పే గుడ్డతో
ముంచేసుకున్నాను
శిరాన్నవనతం చేసుకున్నాను
నేలలోకి.. అగాధంలోకి దిగిపోతున్నాను
విషాద గీతాన్నాలపిస్తున్నాను
కోయిల గొంతు నొక్కి వేయబడింది
తుపాకులతో - బాంబుల వర్షాలతో
మరణం - బాధల శబ్దాలను పలికిస్తూ
నేనొక విషాద గీతాన్నాలపిస్తాను
భూమి మరణించింది
నేనూ... తనతో... తుది శ్వాస విడిచాను

నన్ను ఏడ్వనివ్వండి-
ఇసుకలో పాతేయబడిన
వేనవేల మంది పనిపిల్లలకోసం
నన్ను ఏడ్వనివ్వండి
వాళ్ళ కలలు..కాజేయబడినందుకు
వాళ్ళ బ్రతుకులు..చిద్రమైనందుకు
నన్ను ఏడ్వనివ్వండి

ఎవరికోసం మనం బ్రతకాలో
వాళ్ళను భౌతికంగా కోల్పోయినందుకు
నా ముఖాన్ని స్వర్ణ సీమల వైపు మరల్చనివ్వండి
ఇంకా కార్చని కన్నీటి సంతటిని ప్రవహింపనివ్వండి
నా చేతులెత్తి..గతించినవారినందరినీ
కౌగిలించుకోనివ్వండి
అమాయకులే..బనా.. మృత్యువాతన బడ్డారు
నన్ను ఈ మట్టిని తీసికోనివ్వండి
ఇది వారి రక్త తర్పణంతో...తడిసి ముద్దయింది
రక్తంతో తడిసిన నా చేతుల నుండి..
జారిపోనివ్వండి ఈ మట్టిని నన్ను ఏడ్వనివ్వండి
మన మౌనానికీ... పిరికితనానికీ... అంధత్వానికీ..

వృద్ధ రుపులు
బూదితో తమను కప్పేసుకుంటున్నారు
మన జీవన మృత్యుస్థితిని గూర్చి బాధపడుతున్నారు
మన ఆత్మలు పోయినందుకు విలపిస్తున్నారు
మన వివేచనా జ్ఞానం సశించినందుకు
మన కళ్ళు మూసుకుపోయి చీకట్లు కమ్మినందుకు
భౌతికపరంగా ఆత్మలు దూరమయినందుకు..
వాణిజ్యపరమైన పెద్ద దుకాణాల్లో
మెరిసిపోతున్న...పాత్రలు..వెలుగు విప్పారుస్తున్నందుకు
నన్ను ఏడ్వనివ్వండి
పాలస్తీనా..లెబనాన్..భాట్లయొంగ్లకోసం
నన్ను ఏడ్వనివ్వండి
ప్రపంచంలోని చిన్నారులకోసం
నన్ను ఏడ్వనివ్వండి...
ఎంతో చేయాలనుకున్న నేను
ఏమీ చేయలేక పోయినందుకు

కళింగాంధ్ర నేలలో నాగలి
నడకలో పోరాటచరిత్రలున్నాయి. వర్ణ చైతన్య
యాత్రలున్నాయి.
రణన్నినాదాలున్నాయంటున్నాడు కవి-
“అచ్చపు వలస ఆక్రోశమైంది
అది వరంలో అగ్గెరాజుకుంది
లక్ష్మీపురంలో చిచ్చర పిడుగైంది
బొబ్బిలి మీద బెబ్బులై ఉరికింది
చిగురేసి మొగ్గేసి
చివరికి శ్రీకాకుళమయ్యింది
నాగళ్ళను ఒకటిగా నడిపింది పలాన
నాగళ్ళపోరు రుచి చూసింది మందస”
కళింగ నేలను కన్నీటి చెలిమిగా
తలపోస్తున్నాడు కవి ఈమట్టిలోంచి పుట్టిన
ప్రతి మొలక తానొక నాగలి కావాలని కలలు
కంటున్నది కానీ ఇప్పుడు, ఇక్కడేం
జరుగుతోంది తెలుసుకుంటారా-

ఇప్పుడీ నేలమీద
రైతులు లేరు తండ్రి
ఉన్నది వ్యాపారులే
ఇప్పుడీ పొలాల్లో
వ్యవసాయం లేదు తండ్రి
ఉన్నదల్లా వాణిజ్యమే”!
ఈ సందిగ్ధ సందర్భంలోంచి తన తీవ్ర
అసంతృప్తినీ, ఆవేదననూ ప్రకటిస్తున్నాడు.
కానీ అంతలోనే తన ఆవేదనను ఆత్మ
విశ్వాసంగా ప్రకటించుకుంటూ రైతే రాజు
కావాలని తపన పడుతున్నాడు.
“ఎర్రకోట మీద జెండా ఎగరెయ్యాలింది
నాగలి పట్టే చెయ్యే కావాలి
వినాటికైనా
రైతే రాజ్యమేలాలి” అంటూ తన
రైతున్నల ఆత్మవిశ్వాసానికి వెన్నెముకగా
మారుతున్నాడు కవి. నాగపలి కెరటాల

హారులో ‘నాగలి’ తొలి పొద్దును నుదుట
దిద్దుకొని తాను నమ్మిన నేలముందు
సాగిలపడ్డాడు కవి వీరిదాత్యాన్ని గౌరవిస్తూ
అభినందిస్తున్నాను.
అక్షరాలను కవిత్వం చెయ్యడం
తెల్లినవాడు. వాక్యాలకు కావ్య గౌరవం
కల్పించినవాడు, కవిగా కంటే కథకుడిగా
అందరికీ సుపరిచితుడైనవాడు గంటేడ
గౌరనాయుడు. కవిగా తన ఉనికి చాటుకొని
తన కవితాప్రక్తిత్వాన్ని ఉన్నతీకరించుకున్నాడు
కాబట్టే నదిని దానం చేశాక నాగలి.. కవితా
సంపుటాలలో ఉత్తమ కవిత్వం విన్పించాడు.
“ఉమ్మడి శెట్టి సాహితీ అవార్డు”కు
అర్హత సాధించ గలిగాడు. కవితా ప్రియుల
అభినందనలకు అన్ని విధాలా అర్హుడే!

'గబన్' నవలలో స్త్రీ పాత్రలు

ప్రేమ్చంద్ స్త్రీల గురించి ఎలా ఆలోచించాడో భవిష్యత్తులో స్త్రీల రూపం ఎలా సంతరించుకోవాలని భావించాడో ఆయన చేసిన రచనల్లో ఆయన సృష్టించిన పాత్రలు చెప్పక చెప్పతాయి. ఆయన సృజించిన స్త్రీ పాత్రలు తను తమ బలహీనతలతోపాటు ఉదాత్తమైన ఆదర్శాలతో మన ముందుకు వస్తారు. స్త్రీల త్యాగం, సేవాభావం, స్నేహభావం, ప్రేమ, సారళ్యం, పరోపకారం వారికున్న అపారమైన అసలైన శక్తి అనే విషయాన్ని ప్రేమ్చంద్ ఆ పాత్రల ద్వారా చెప్పాడు.

డా॥ చాగంటి తులసి

'గబన్' నవలని స్త్రీ పాత్ర ప్రధానంగానే ప్రేమ్చంద్ రాశాడు. జాల్పా కథే 'గబన్' కథ. పురుష పాత్రలూ తదితర స్త్రీ పాత్రలు జాల్పా కథని చెప్పడానికి సృజించినవే. విస్తృతమైన కేన్యాసు మీద సామాజిక జీవిత చిత్రణ వివిధ కోణాలతో ఎటూ ఉన్నది. జాల్పా పాత్రతో పాటు తదితర పాత్రలు కథా గమనానికీ, కథా వికాసానికీ తోడ్పడినవే. జాల్పా కాక నవలలో స్త్రీ పాత్రలు మరొక ఐదు ఉన్నాయి. జాల్పా కథే ప్రధానమైనది. రతన్ జోహారాల కథలు ద్వితీయ స్థానంలో ఉన్నా ఆ స్త్రీల ద్వారా స్త్రీల ప్రధానమైన సమస్యలని, ప్రేమ్చంద్ చిత్రించాడు. జగ్గో, రామేశ్వరి, మానకి - ఈ మూడు చిన్న పాత్రలు. అందులో జగ్గో కింది తరగతి స్త్రీల ప్రతినిధి కాబట్టి ఆ పాత్రకీ ఒక ప్రత్యేకత ఉంది. రామేశ్వరి జాల్పా అత్తగారైతే మానకి జాల్పా తల్లి. ఈ తల్లి అత్తగార్లు జాల్పా బలహీనతలకు, శీల స్వభావపు వ్యక్తిత్వం ఏర్పడటానికి కారకులు.

ప్రేమ్చంద్ స్త్రీల గురించి ఎలా ఆలోచించాడో భవిష్యత్తులో స్త్రీల రూపం ఎలా సంతరించుకోవాలని భావించాడో ఆయన చేసిన రచనల్లో ఆయన సృష్టించిన పాత్రలు చెప్పక చెప్పతాయి. ఆయన స్త్రీలు

విద్యావంతులు కావాలని శక్తివంతులు అవాలని కోరుకున్నాడు.

"స్త్రీలకు విద్య అవసరం లేదని నేను అనను. అవసరం ఉంది. మగవారి కన్నా ఎక్కువ అవసరం ఉంది. స్త్రీలకి శక్తి అవసరం లేదని నేను అనను. అవసరం ఉంది. మగవారి కన్నా ఎక్కువ అవసరం ఉంది. అయితే మగవారు ఏ విద్యా ఏ శక్తి ఆర్జించి ప్రపంచాన్ని హింసాత్మకంగా చేస్తున్నారో ఆ విద్యా ఆ శక్తి ఆడవారికి వద్దగాక వద్దు అని నేను అంటున్నాను", అని ఆయన తన అభిప్రాయాన్ని నొక్కి చెప్పాడు. అంచేత ఆయన సృజించిన స్త్రీ పాత్రలు తను తమ బలహీనతలతోపాటు ఉదాత్తమైన ఆదర్శాలతో మన ముందుకు వస్తారు. స్త్రీల త్యాగం, సేవాభావం, స్నేహభావం, ప్రేమ, సారళ్యం, పరోపకారం వారికున్న అపారమైన అసలైన శక్తి అనే విషయాన్ని ప్రేమ్చంద్ ఆ పాత్రల ద్వారా చెప్పాడు.

జాల్పా లాంటి స్త్రీలు భవిష్యత్తులో ఎక్కువ సంఖ్యలో తయారు కావాలని, ఆ స్త్రీల ద్వారా కొత్త చరిత్ర ప్రారంభం అవాలని, కొత్త సంస్కృతి ఏర్పడాలని ఆయన అనుకున్నాడు. జాల్పా పాత్ర సంప్రదాయాలు, సంస్కృతి నుండి పెరిగి పెద్దై కొత్తవి స్వీకరించి తనదైన గుణాధిక్యతతో ఆ రెండింటిలో ఉన్న చెడ్డల్ని

తుడిచివేసి కొత్త పాతల మేళవింపుతో భవిష్యత్తు లోని స్త్రీలకి బాటవేసిన దానిగా నిలిచేటట్టు ఆ పాత్రను ప్రేమ్చంద్ సృష్టించాడు.

బంగారపు ఆభరణాలు పెరగని పెట్టుబడిగా స్త్రీల శరీరం మీదో, ఇనప్పెట్టెల్లోనో ఉంటాయి. స్త్రీలకి అందులోనూ మనదేశంలో స్త్రీలకి బంగారం అన్నా నగలు అన్నా వెర్రి వ్యామోహం. ఈ వ్యామోహాన్ని పసితనం నుండి పెద్దలు తమ మాటలతోను, చేష్టలతోను పెంచి పోషిస్తారు. ఈ లక్షణం అన్ని తరగతుల్లోనూ, అటు సంపన్న వర్ణపు స్త్రీలలోనూ ఇటు మధ్య తరగతి, దిగువ తరగతి స్త్రీలలోనూ ఎంత మాత్రం తేడా లేకుండా కనపడుతుంది. ఈ లక్షణం ఈనాటికీ చెక్కు చెదరకుండా సంప్రదాయంగా నిలిచే ఉంది. జాల్పా పాత్ర సృష్టికి దీనినే బీజంగా ప్రేమ్చంద్ స్వీకరించాడు.

జాల్పాకి అతి చిన్న వయస్సులోనే చంద్రహారం వేసుకోవాలని కోరిక కలిగింది. ముగ్గురు కొడుకులు చనిపోయిన తర్వాత పుట్టిన కూతురు జాల్పా. ఇంట్లో అందరికీ ముద్దు. ఆ ముద్దులో నకిలీ నగలు కొనిపెట్టడం ఆ నగలతోనే ఆడుకుంటూ అమ్మాయి పెరగడం జరిగింది. తల్లికి బంగారపు చంద్రహారం చేయించగానే తనకీ కావాలంటుంది. తల్లి మానకి కూతురుకి బంగారు నగ ఇవ్వదు. కాని ఇంటిల్లిపాది రేపు నీకు పెళ్లి అయినప్పుడు నీ అత్తవారు అన్ని నగలూ పెడతారు. చంద్రహారం మెళ్లొవేస్తారు అని చెప్తారు. ఆ వయస్సులో అత్తవారింటి నుంచి వచ్చే నగలకోసం, చంద్రహారం కోసం అమ్మాయి మనస్సులో బలమైన ముద్ర పడుతుంది.

పెళ్లి అవుతుంది. అత్తవారు చంద్రహారం పెట్టలేదు. జాల్పా మనసుకీ ఇది పెద్ద దెబ్బ. దానికి తోడు తల్లి చంద్రహారం వేసుకుని తిరగడం దుఃఖాన్ని ఎక్కువ చేస్తుంది. అత్తవారింట్లో చంద్రహారం కోసం బాధపడుతూ అది చేయించి ఇచ్చేవరకు ఇంకే నగలూ పెట్టుకోను అంటుంది. ఇలాంటి జాల్పాకి దొరికిన భర్త రామ్నాథ్ బాధ్యత లేకుండా తిరిగే యువకుడు. ఏ సంపాదనా లేనివాడు. అయినా భేషజానికీ, ఆడంబరానికి ఏం తక్కువలేదు. భార్య దగ్గర జమీందారీ ఉన్నదనీ, డబ్బు, ఆస్తి ఉన్నాయని కోతలు కోస్తాడు. అరువు పెట్టి

భార్యకి నగలు చేయిస్తాడు. అరువు తీర్చలేక ఆ నగల్ని దొంగతనం చేస్తాడు. జాల్పాకి భర్త అబద్ధాలు, అవగుణాలు తెలివు. అమాయకంగా అన్నీ నిజం అనుకుంటుంది. విలాసవంతమైన అభిరుచులతో సంగీత సభలకీ, లేడీస్ క్లబ్బులకీ, సినిమా సర్క్యులకీ భర్తతో, స్నేహితురాళ్లతో పైర్లకీ షికార్లకి తిరుగుతూ ఉంటుంది. ఖరీదైన చీరలు కొనిపించుకుంటూ ఉంటుంది. తన బంగారపు కంకణం లాంటి కంకణాన్ని స్నేహితురాలు రతన్ కి కూడా చేయించపెట్టమని రతన్ చేత దబ్బు ఇప్పిస్తుంది.

ఇంటి ఆర్థిక పరిస్థితి భర్త చెప్పినవి అబద్ధాలు అని తెలిశాక, భర్త ఆఫీసు దబ్బు రతన్ కంకణం కోసం ఇచ్చిన దబ్బుకి బదులుగా ఇచ్చేశాక, భర్త భయంతో ఇల్లు వదిలి పారిపోయాక జాల్పా అసలు వ్యక్తిత్వం నిఖార్సుగా నిలిచి కళ్ల ఎడటికి వస్తుంది.

జాల్పా ఉత్తమరాలు చెడు ఆలోచన ఆవిడకి ఎప్పుడూ రాదు. భర్త ఉద్యోగపు జీతం కాక పై రాబడి ఉంటుందని చెపితే 'లంచం తీసుకుంటారా? బీదవాళ్ల గొంతు కోస్తారా? అంటుంది.

మీ సంపాదన ఇంత తక్కువ అని తెలిస్తే నేనిలా పైర్లు షికార్లు తిరుగుతానా? పేటలోని ఆడవాళ్లందరి కోసం దబ్బు ఖర్చు పెడతానా? అని అడుగుతుంది.

మంచితనం, బాధ్యత తెలిసి ఉండడం ఆత్మగౌరవం, తెలివి తేటలతో సమస్యలను పరిష్కరించుకోగలిగిన చాకచక్యం, స్నేహంకోసం తపాతపాలాడం, భర్తలో ఇన్ని అవగుణాలున్నాయని తెలిసినా ప్రేమగా ఉండడం జాల్పాలో సహజసిద్ధంగా ఉన్నాయి.

ఆవిడలో ఆత్మగౌరవం తల్లి తన చంద్రహారం ఇస్తానని అన్నప్పుడు నిరాకరించడంలోనూ, భర్త ఇంటి నుంచి పారిపోయాక పుట్టింటికీ తీసుకుని వెళ్తామన్నా రానని ఒడ్డనడంలో స్పష్టం అవుతుంది. నగలు అమ్మి ఆఫీసు దబ్బు కట్టేయడం, అప్పుల వాళ్ల బాకీలు తీర్చేయడంలో ఆవిడ వ్యక్తిగా ఏమిటో అందరికీ తెలుస్తుంది. అంతవరకూ గడిపిన విలాసవంతమైన జీవిత విధానానికి స్వస్తి చెప్పి విలాస సామగ్రిని గంగలో పారేస్తుంది. భర్త ఎలాంటి వాడైనా అతనితోనే తన బతుకు అన్న భావంతో ఆ భర్తని వెతికి పట్టుకోవడానికి తెలివిగా భర్త చదరంగపు నమస్కని

— — — — * * * — — — —

గబన్లో మూడో స్త్రీ పాత్ర వేశ్య జోహారా, వేశ్యా వృత్తి స్త్రీల ప్రధాన సమస్య. ఈ పాత్రనీ ఆయన ఆదర్శ స్త్రీ మూర్తిగానే చిత్రించాడు. బలహీనతలతో పాటు మంచితనం స్త్రీలలో ఎలా సహజ సిద్ధంగా ఉంటుందో ఎత్తి చూపెట్టాడు.

— — — — * * * — — — —

బహుమానంతో పత్రికకి ప్రకటన ఇస్తుంది. స్నేహితురాలు రతన్ సహాయం తీసుకొంటుంది. చిన్న పిల్లవాణ్ణి తీసుకుని భర్తని వెతకడానికి కలకత్తా వెళుతుంది. ఆవిడకి వివేకం, సాహసం, ఆలోచన సమపాళ్లలో ఉన్నాయి.

భర్త అధమాధమ స్థితికి జారి పోలీసులతో కుమ్మక్కై నిరపరాధులకి శిక్ష పడ్డానికి కారకుడయ్యాడని తెలిసిన ఆవిడకి ఇంతా అంతా దుఃఖం కలగదు.

'కూలి వనిచేస్తాను, ఆకలితో చస్తాను, ఎంత పెద్ద ఆపద నెత్తిమీద వచ్చినా పడ్డా చచ్చినా సరే ఇతరులకి కీడు చేసి స్వర్గ సుఖాలు పొందలేను', అని ఖచ్చితంగా చెబుతుంది. భర్తలో మార్పురాదు. నిరపరాధి దినేశ్ కుటుంబానికి సేవ చేసి భర్త చేసిన తప్పుకి తాను పరిహారం చెల్లించాలని అనుకుంటుంది. భర్త చేసిన తప్పుపనిని నిందిస్తుంది.

జాల్పా వ్యక్తిత్వపు ఔన్నత్యంతో భర్త మారడం, స్వంతకాళ్ల మీద నిలబడటానికి చిన్న వ్యాపారం చెయ్యడం, కోర్టులో తప్పు ఒప్పు కోవడం, భార్య జోహారా, రతన్లతో పాటు దేవీదీన్ పల్లెలో గ్రామీణాభివృద్ధికి పాటుపడ్డం - ఈ పరిణామాలన్నిటితో ప్రేమ్చంద్ స్త్రీ ఎలా ఉండాలన్న తన ఆలోచనని పొందుపరిచాడు.

ఆయన ఉద్దేశంలో ఇంటా బయటా స్త్రీలు 'చేయవలసిన పనులు నిర్మాణాత్మకంగా ఉండాలి. సృజించటం, కాపాడడం స్త్రీల గుణం. అదేవారి సంపత్తి సహజ సంక్షేమానికి స్త్రీలు ఇల్లు వదిలి బయట ప్రపంచంలోకి రావాలి. అయితే గృహిణీలుగా ఏంచేస్తున్నారో అలాగే చాకచక్యంగా, ప్రేమ, త్యాగం, సేవాభావంతో పనిచెయ్యాలి. అటువంటి ఔన్నత్యపు హోదా నుండి దిగజారి స్వేచ్ఛపేరుతో విలాసపు వస్తువుగా మారడం మంచిది కాదు. జాల్పా లాంటి స్త్రీల సంఖ్య పెరగాలి అని చెప్పాడు.

రెండవ స్త్రీ పాత్ర రతన్ ద్వారా ఆయన స్త్రీల ప్రధాన సమస్యని ఎత్తి చూపెట్టాడు. సరిజోడు కాని పెళ్లిళ్ల వచ్చే అనర్ధాలుతో స్త్రీల బతుకులు ఎలా అధ్వాన్నపు స్థితికి దిగజారుతాయో చెప్పడానికి రతన్ పాత్రని సృష్టించాడు. వకీలు ఇంద్రభూషణ రెండవ భార్య రతన్ ఆయన కన్నా వయస్సులో బాగా చిన్నదైన కారణంగా ఆయనకి కూతురులా కనిపిస్తుంది కాని భార్య అనిపించదు అయినా రతన్ పాత్రని ప్రేమ్చంద్ ఆదర్శవంతంగానే మలిచాడు. భర్త ముసలివాడు తాను పడుచుదాన్నని రతన్ అనుకోదు, అనురాగం వల్ల అనురాగం కలుగుతుందే కాని రూపం వయస్సు వల్ల కలగదు అని చెప్పడమే కాదు. ఆ ముసలి భర్తకు నిద్రాహారాలు మాని సేవ చేస్తుంది. సంతానం లేని రతన్ భర్త చనిపోయాక పడ్డ అవస్థ విధవల జీవితానికి అడ్డం పడుతుంది. భర్త వేసినల్లడు ఆస్తి పాస్తలను చేజిక్కించుకుంటాడు.

"ఉమ్మడి కుటుంబంలో పెళ్లికి ఒప్పుకోకండి, ఒకవేళ ఒప్పుకున్నా మీ స్వంతం అన్న ఓ ఇంటిని వేరుగా ఏర్పరచుకునే వరకు నిద్ర పోకండి. మీ భర్త పోయాక కుటుంబం వాళ్లు మిమ్మల్ని మర్యాదగా చూస్తారని అనుకోకండి. కుటుంబం మీకు పూల పాన్సుకాదు. కష్టాల కడలి. మిమ్మల్ని ఒడ్డుకు చేర్చే వాళ్లు ఎవరూ ఉండరు. మిమ్మల్ని మింగేసే వాళ్ళు ఉంటారు." రతన్ తన అనుభవంతో స్త్రీలందరికీ చేసిన హెచ్చరిక ప్రేమ్చంద్ జీవితపు యదార్థాన్ని విప్పి చెప్పింది!

ఆత్మగౌరవంతో స్వతంత్రంగా, స్వేచ్ఛగా మహా రాజిలా బతికిన రతన్ పనిమనిషిలా దాసిలా చాకిరీ చేస్తూ ఎలా ఉంటుంది! స్నేహితురాలు జాల్పా దగ్గర ఉండడానికి నిశ్చయించుకుంటుంది. ఒక రకమైన వైరాగ్యం కలిగి బతుకుని సేవాభావపు సాధనకి మళ్లించుకుంటుంది.

గబన్లో మూడో స్త్రీ పాత్ర వేశ్య జోహారా, వేశ్యా వృత్తి స్త్రీల ప్రధాన సమస్య. ఈ పాత్రనీ ఆయన ఆదర్శ స్త్రీ మూర్తిగానే చిత్రించాడు. బలహీనతలతో పాటు మంచితనం స్త్రీలలో ఎలా సహజ సిద్ధంగా ఉంటుందో ఎత్తి చూపెట్టాడు. వేశ్యల కుండే

కవిత

దశరథుడు వాగ్దానం కాదన్నాడు
కైకేయి మూడు వరాలకు
మంగళం పాడాడు
అయోధ్య ఆనందంలో మునిగింది
చరాచరాలు వసంతాలు చల్లుకున్నాయి
న్యాయస్థానం విస్తృతంగా
విచారణ ప్రారంభించింది
న్యాయం గాని కోర్కెల తిరస్కృతి
న్యాయమేనంటూ ప్రకటించింది!
విశ్వామిత్రుని కోర్కె తిరస్కరించబడింది
హరిశ్చంద్రుడు ఆక్షేపించాడు
చంద్రమతి అమ్ముడు పోలేదు
లోహితాస్యుని దశ దిశ మారలేదు
రాజ్యం సుభిక్షంగా వుంది
ధర్మపీఠం విచారణ సాగించింది

మాలిన దిశ

అడిగోపుల వెంకటరత్నమ్

కోర్కె సమంజసం కాదన్న సత్యం
అసత్యం కాదంటూ తీర్పు వెలువడింది!
సూర్యుడు పడమర ఉదయించాడు
సూర్యోదయం
సూర్యాస్తమయం క్రమం తప్పలేదు
కాల కొలమానం యధాతథం
కాంతి రేఖలు యధాతథం
అవని భ్రమణం యధాతథం

ఉత్తర దక్షణ దిక్కులు
ఈర్ష్యతో రగులుకున్నాయి
యుద్ధానికి సన్నద్ధమయ్యాయి!
నడకలు సాగుతూనే వున్నాయి
కోరిన గమ్యాలు కొన్ని
చేరిన గమ్యాలు కొన్ని!
స్వార్థం న్యాయమైనప్పుడు
అన్యాయం న్యాయమే
నిస్వార్థం అసత్యమైనప్పుడు
సత్యం అసత్యమే!
విచక్షణ మృగ్యమైనప్పుడు
మనసు వుంటుంది
జ్ఞానం శూన్యం!
మాట వుంటుంది
యోచన పూజ్యం!

చాతుర్యం జోహరాకి ఉంది. మనుష్యుల స్వభావాన్ని పట్టుకోవడంలో దిట్ట. రమానాథ్ ని చూసే చూడగానే అమాయకుడనీ పరిస్థితులవల్ల ఇలా చిక్కుకున్నాడనీ పోలుస్తుంది. వేశ్య అయినా సామాన్య స్త్రీలాగ ఎవరైనా ప్రేమించి పెళ్లి చేసుకుని సంఘాలలో గౌరవ స్థానం ఇచ్చేవారు దొరుకుతారా అన్న ఆశతో ఉన్న జోహరా రమానాథ్ ని పెళ్లి చేసుకోవాలని అనుకుంటుంది. అయితే జాల్పాని చూశాక ఆవిడలో మార్పు వస్తుంది. భర్త చేసిన తప్పుని దిద్దడానికి నిరాదంబరంగా సేవకి అంకితం అయిన జాల్పా వ్యక్తిత్వం ఆవిడలో ఆకట్టుకోగా ఆ అడుగు, జాడల్లో నడవాలని నిశ్చయించుకుంటుంది. విలాస జీవితాన్ని వేశ్యా వృత్తిని త్యజించి జాల్పాతో పాటు గ్రామాభివృద్ధికి తోడ్పడుతుంది. అందరి మన్ననలు పొందుతుంది. జబ్బుతో మంచం ఎక్కిన రతన్ శుశ్రూష ప్రేమతో చేస్తుంది. నదిలో కొట్టుకుపోతున్న వారిని రక్షించబోయి ప్రాణాలు విడుస్తుంది.

మధ్యతరగతికి చెందిన జాల్పా ఉన్నత వర్గానికి చెందిన పకీలు పడుచు పెళ్లాం రతన్, వేశ్యా వృత్తిలో ఉన్న జోహరాలతో పాటు కింది తరగతికి చెందిన జగ్గోపాత్రని ప్రేమించి అంత సహజంగానూ యధార్థ జీవితంలో నుండి తీసుకుని వ్యజించాడు. నగల పిచ్చి అటు ఉన్నత వర్గానికి చెందిన రతన్ లోనూ

ఇటు కింది తరగతికి చెందిన జగ్గోలోనూ ఉంది. దేశం అంతటా నగల పిచ్చి ఎలా పట్టి వ్యాపించిందో! తిండికి రికాణాలేకపోయినా వీళ్లు నగలంటే ప్రాణాలు విడిచేస్తారు. అయితే కింది తరగతి స్త్రీలకీ, మధ్య తరగతి స్త్రీలకీ తేడా ఉంది. వీళ్లు ఆర్జనాపరులు, జగ్గో కూరల దుకాణం నడుపుతున్న వ్యాపారి. కుటుంబాన్ని నడుపుతుంది. అన్ని పనులూ నవ్వుతూ సంతోషంగా చేస్తుంది. డబ్బు విలువ బాగా తెలుసు. సాయం చేసే గుణమూ ఉంది. ఆదరించి అన్నమూ పెట్టగలదు. ప్రేమతో సాకనూ కలదు. అయితే తమ ఇంటిమీద భారంగా అయి నెలలతరబడి ఒక వ్యక్తి కూచుంటే ఊరుకోదు. ఎవరికాళ్ల మీద వాళ్లు నిలబడాలి. కావలిస్తేడానికి కావల్సిన చేయూత అందించవచ్చు. జగ్గోకున్నా ఈ వ్యవహార జ్ఞానాల స్త్రీలకే ప్రత్యేకమైనది? అమ్మా అని పిల్చే రమానాథ్ అంటే పుత్ర శోకంలో బాధపడుతున్న జగ్గోకి అభిమానమే అయినా నీకు నువ్వు ఏదన్నా సంపాదించుకోవాలి అని దారి చూపెట్టే సలహా ఇస్తూ డబ్బు ఇచ్చి టీ కొట్టు నడుపుకోమంటుంది.

ఇంత ప్రేమా ఆదరణా, వ్యవహారదీక్షతా, మంచితనం ఉన్న జగ్గో నోరు మంచిది కాదు. భర్త మీద అరుస్తూనే ఉంటుంది. తిట్లూ శాపనారాలు పెడుతూనే ఉంటుంది. మొగుడి బద్దకాన్ని వదల్చడానికి గయ్యాళిగా మారిన ప్రేమతో నిండిన స్త్రీ రూపం జగ్గోది.

ప్రలోభానికి, అన్యాయానికి లొంగని గుణం స్వయంగా కష్టబడి ఆర్జించు కునే ఈ స్త్రీలో కనపడుతుంది. రమానాథ్ అబద్ధపు సాక్ష్యం చెప్పి పోలీసుల దగ్గర్నుండి బంగారపు గాజులు సంపాదించి జగ్గోకి కానుకగా ఇవ్వబోతాడు. దాంతో ఆవిడకి కోపం ముంచుకువస్తుంది.

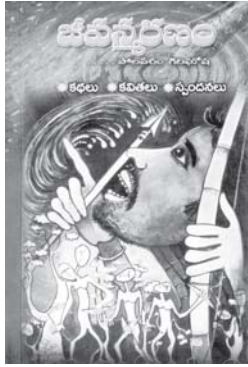
“దేవుడి దయపల్ల బాగానే బంగారం పెట్టుకున్నాను. నా దగ్గర బంగారం ఉంది. తిన్నదీ, కట్టుకున్నదీ కప్పవడి సంపాదించుకున్నది. ఎవడి గొంతు కోసి పెట్టుకోలేదు. పాపాన్ని మూటకట్టుకోలేదు. నీతినీ నిజాయితీని వదులుకోలేదు. నీలాంటి చెడ్డ కొడుకుని కన్నతల్లి కడుపు కాలా!” అని తిట్టిపోస్తుంది!

మానకి, రామేశ్వరి చిన్న పాత్రలు, కేవలం జాల్పా వ్యక్తిత్వ నిర్మాణంలోని మనస్తత్వ కోణాల్ని చిత్రించడానికి దోహద పడ్డవి. ఈ స్త్రీల స్వభావాలు, ప్రవర్తనలు సమస్యల పరిస్థితులు జాల్పా వ్యక్తిత్వాన్ని తీర్చిదిద్దినట్లు చిత్రించడాన్ని చూస్తాం.

ఈ స్త్రీ పాత్రలన్నీ యధార్థ జీవితంలోంచి, ఆయా మనస్తత్వపు విశేషాలతో మలిచిన పాత్రలే అయినా ఆదర్శపు మార్గాన్ని నిర్దేశించడానికి కల్పించుకున్న పాత్రలే!!

- 'విశాఖ, ఆకాశవాణి సౌజన్యంతో'

పోలవరం కథలు గోదారి బద్దల వెతలు

పోలవరం ప్రాజెక్టు ఎంతమందికి ఉపయోగ పడుతుంది. అక్కడ వుండేవారికి లాభం చేకూరుతుందా? లేదా? లాభ నష్టాలు యోచించి తగు నిర్ణయం తీసుకోవాలి. పోలవరం ప్రాజెక్టు నిర్మాణమే జరిగితే... షెడ్యూల్ ఏరియాలో ఉన్న రెండువందల, దెబ్బె ఆరు గ్రామాలతో పాటు రెండు లక్షలమంది ప్రజలు నిర్వాసితులౌతారు. అందులో అరవై శాతం మంది గిరిజనులే. ఇంకా లక్షల ఎకరాల సాగు భూమి అడవులూ శాశ్వతంగా మునిగిపోతాయి. కోట్ల రూపాయిలు ఆస్తులు జలార్పితమౌతాయి.

గంటా శైలమ్మ

శ్రీపద్మావతి మహిళా విశ్వవిద్యాలయం, తిరుపతి

ప్రభుత్వం అభివృద్ధిలో భాగంగా ప్రాజెక్టు కట్టాలని నిర్ణయం చేసింది. ప్రాజెక్టు వల్ల వచ్చే ఉపయోగం కన్నా నష్టపోయే వారు ఎక్కువమంది ఉన్నారు. రెండు లక్షల మంది నిర్వాసితులౌతారు. 276 గ్రామాలు నీటి మట్టమౌతాయి. కోట్ల రూపాయలు ఆస్తులు నీటిలో కలిసి పోతాయి. అడవి తల్లి అందాలు నీటికలుస్తాయి. డబ్బుపోతే మళ్ళీ సంపాదించుకోవచ్చు. అడవితల్లిని తిరిగి తెచ్చుకోలేం కదా! అందుకే అడవి తల్లిని విడిచి వెళ్ళం మా ప్రాణాలు గాల్లో కలిసిపోయినా భయం లేదు. అని ధైర్యంగా నిలబడ్డ వాళ్లెందరో? అన్యాయం చేస్తున్నారు అని ఎదిరించి అడిగిన గిరి పుత్రులను పట్టిళ్ళి కాల్చినట్టు కాలుస్తున్నారు. గిరిజనుల వెతల కథలు సాహితీ ప్రపంచీ ప్రచురించిన ఈ “జీవన్మరణం.” అవి పోరువనం, అమానుషం, గడ్డొచ్చే కోడిపిల్ల భద్రం భద్రం, పోటెత్తిన జన సంద్రం నాలుగు కథలు వున్నాయి.

పోరువనం - శిరంశెట్టి కాంతారావు గారిచే రచించబడింది. పోలవరం పూలవరం కాక పోరువనంగా మార్పు చెందు తుంది. ఈ కథలో పోలవరం ఆర్ అండ్ ఆర్ స్పెషల్ ఇన్చార్జి చక్రధర్, డిప్యూటీ కలెక్టర్ గోయెంక, మన్యం వీరుడు ముత్యంరెడ్డి,

యం.ఆర్.ఓ, ఈరెడ్డి భార్య సంచిత, కిట్టారెడ్డి గిరిజనులు.

పోలవరం ప్రాజెక్టు ఎంతమందికి ఉపయోగపడుతుంది. అక్కడ వుండేవారికి లాభం చేకూరుతుందా? లేదా? లాభ నష్టాలు యోచించి తగు నిర్ణయం తీసుకోవాలి.

పోలవరం ప్రాజెక్టు నిర్మాణమే జరిగితే... షెడ్యూల్ ఏరియాలో ఉన్న రెండువందల, దెబ్బె ఆరు గ్రామాలతో పాటు రెండు లక్షలమంది ప్రజలు నిర్వాసితులౌతారు. అందులో అరవై శాతం మంది గిరిజనులే. ఇంకా లక్షల ఎకరాల సాగు భూమి అడవులూ శాశ్వతంగా మునిగిపోతాయి. కోట్ల రూపాయిలు ఆస్తులు జలార్పితమౌతాయి.

ప్రాజెక్టు వసులు త్వరగా జరగాలంటే దయ, జాలి, కనికరం లేని మానవత్వం లేని అధికారులను నియమించాలి. అట్లాంటి తెలివైన ఆఫీసర్ నియామకం జరిగింది. ఆయనే చక్రధర్.

చక్రధర్ ఉపాయం పన్నటం “గ్రామాల్లోకి వెళ్ళినప్పుడు ముఖ్యంగా మనం గిరిజనేతర రైతులమీద పొలమూ పుట్రలేని కూలీల మీద దృష్టి సారించాలి. ఎందుకంటే గోదావరి ప్రాంతం వదిలి వెళ్ళటానికి అనుకూలంగా ఉంటుంది. ఆఫీసర్ తెలివికి అధికారబృందం సంతోషించింది.

కొన్ని గూడేల వాళ్ళు ఎదురు తిరుగుతున్నారు. అధికారులను బందిస్తున్నారు సార్ అంటే చక్రధర్ దానికి

కళింగనగర్లో ఏం జరిగిందో గుర్తించిగా అలా చేసినా పని ముగించాలి. అని ఎంతో ఉత్సాహంతో చెప్పాడు.

పోలవరం ప్రాజెక్టు నిర్మాణానికి వి.ఆర్. పురం మండలంలో ఇప్పుడు, పోలవరం కొండరెడ్ల గ్రామాలు సమస్యాత్మకంగా తయారయ్యాయి.

ఈ గ్రామాలు ప్రాజెక్టు అధికారులు రావడం ఖాళీ చేయమని చెప్పడం. దానికి గిరిజనులు అనంగీకారం తెలియజేశారు. అయినా అధికారులు వస్తున్నారని అందుకని హెచ్చరిక బోర్డు పెట్టారు.

గిరిజనులు అంత పట్టుదలగా ఉన్నారంటే వారి వెనుక ఎవరో వుంటారు. అని చక్రధర్ ఆలోచించగా పక్క అధికారి ముత్యంరెడ్డి సార్ అని చెప్పాడు. అతన్ని ఏవిధంగా లొంగ దీసుకోవాలా అని పన్నాగం పన్నుతుంటారు ఇలా

“అలాగా! ఐతే... వాడి సంగతి తేల్చాల్సిందే. వాణ్ణి సాధిస్తే మిగతా వాళ్ళను ఈజీగా తొక్కియ్యచ్చు”. క్రొవ్వం విప్పు పొదలా గొంతులో విప్పారుతుంటే అన్నాడు చక్రధర్.

బ్రిటిషు వారి పాలనాకాలంలో గిరిజనులకు వ్యవసాయ యోగ్యంగా చేయించిన భూములు చెరువులు మన ప్రభుత్వం పట్టించుకోకపోతే వాటిని సాగు చేయించి వ్యవసాయ యోగ్యం చేయించాడు. నీటికి చెరువు పూడిక తీయించాడు. ఆ చెరువుకు సీతమ్మ కోనేరని పేరు గిన్నెలో అన్నం చూడకలుగుతున్నారు. అన్నం పెట్టిన వారిని గిరిజనులు మరచిపోరు అందుకే ముత్యంరెడ్డిని నాయకుడుగా దేవుడుగా భావించి అతని మాట మీదనే గురిపెట్టేవాళ్ళు.

గోదావరి ప్రకృతి అందాలు చూడానికి అధికారులు వాహనాలు వేసుకొని బయలుదేరతారు. వేటకి వెళ్ళేటప్పుడు కత్తి, బాణం తీసుకెళ్ళినట్టుగా చక్రధర్ గిరిజనులకు వేటాడటానికి ఎందు చేపలు, పాతిక కేజీలు, నాలుగు పట్టాల పొగాకు కొనుక్కొని డిక్టీలో పెట్టుకొంటారు.

పవిత్ర జలాలు, పుణ్య జలాలు అంటూ పొగిడి, ఆ ప్రాంతాన్నంత ముంచ బోతున్నామని ఎంత కఠినలకైనా అనిపిస్తుంది.

“కూనవరంలో కాసేపు వారి, వీరితో మాట్లాడిన తరువాత కార్లను శబరి బ్రిడ్జి మీదకు తెచ్చి ఆపారు. బ్రిడ్జిమీద నిలబడి శబరి, గోదావరుల సంగమ స్థానాన్ని పరిశీలించిన చక్రధర్ మనసులో ఆ దృశ్యం మనోహరంగా ముద్రపడి పోవడంతో కొంచెం చింతిస్తూ “విధి నిర్వహణ పేరుతో, తప్పు చేస్తున్నానేమో?” అన్న సంశయానికి లోనైనాడు అయినా మెరుపు మెరిసినంత సేపట్లోనే తెములుకుని తనను తాను దృఢపరచుకున్నాడు.

ప్రకృతిలోకి ఒక్కసారి చూస్తే ఎంతో హాయినిస్తుంది. మానసిక బాధని తొలగిస్తుంది. ప్రకృతి ఒక్కొక్కరికి ఒక్కొక్కటిగా కనిపిస్తుంది. ఇక్కడ చక్రధర్ కి ఎలా కనిపిస్తుందంటే

“కోట బురుజుల్లాంటి కొండల మీద కడుపుల నిండ మేసిన ఆవులూ, గేదెలు, మేకలూ, గొర్రెలూ వేటికవే వరుసలుదీరి నీళ్ళకోసం దిగుతుంటే... ప్రపంచ శాంతికి కదిలి సాగుతున్న దేశ, దేశాల విశ్వ సైనికుల్లా అనిపిస్తున్నాయి.

పొద్దున లేస్తే గోదావరి పరవళ్ళు, పక్షుల అరుపులు, వన్య ప్రాణులు, రేలగెడ్డి పాటలు వింటూ హాయిగా జీవించే వారిని వంజరంలోకి రమ్మంటే వస్తారా అని స్వయంగా చూసిన వారికి అనిపిస్తుంది.

“అప్పటి దాకా మౌనంగా ప్రకృతి సౌందర్యాన్ని వైమరిచి ఆస్వాదించిన అధికారులు” ఇటువంటి జన్మభూమిని ఎవరి కోసమో త్యాగం చేసి వెళ్ళమంటే...ఎవరైనా ఎందుకు వెళతారు? అనుకున్నారు.

చిన్నపిల్లలవుడు స్నేహం చేసుకోవాలంటే మన దగ్గరున్న తినుబండారంలో సగం పక్కవారికి పెడతాం. అలాగ అమాయిక గిరిజనులతో కొంతమంది వంచనతో పెడతారు. కొండరెడ్లతో స్నేహాన్ని కోరుకునే వాళ్ళెవరైనా ముందుగా వాళ్ళకు ఇష్టమైన వస్తువులను కానుకగా ఇచ్చి స్నేహాన్ని పెంచుకుంటారు.

ఎంత బలవంతులైనా ఏదోవొక విషయంలో బలహీనత ఉంటుంది. ఆ బలహీనత మీద దెబ్బకొట్టగలిగితే విజయం వాడిదే.

ఒంటిచేత్తో పులివైనా ఎదిరించే కొండరెడ్లు ఆ ఎండు చేపల వాసనకూ... పొగాకు ఘాటుకు ఊరికే మెత్తబడిపోయినా

— — — * * * — — —

పోలీసు దగ్గర తుపాకుంటే, మాతాన ఇల్లంబులుంటే పోలవరం గడితే తిరగబడతాం. మొత్తం ఈ పాపికొండల మేం లచ్చమందిమి ఉన్నామనుకున్నా.. అచ్చ ఇల్లులున్నట్టే లెక్క ఒక్కో ఇల్లుకు ఐదు అమ్ములుంటే అంటే మొత్తం మీన కలిపి ఐదు లచ్చల అమ్ములున్నయన్న మాట.

— — — * * * — — —

తెల్లబట్టలు తొడుక్కున్న వాళ్ళను నమ్మొచ్చో లేదో అనుమానంగా ఆయువకుని వంక చూడసాగారు.

నేటి సమాజంలో పోనీలే అని చిన్న సహాయం చేస్తే సహాయం చేసిన చేతిని నరికేసే సమాజం సమాజాన్ని పూర్తిగా అర్థం చేసుకున్న వాడిలా మాట్లాడుతాడు. ముత్తెంరెడ్డి.

నీకు తెల్వది ఈరెడ్డి మామ! టౌనోల్లు గూట్ల కాసున్న కాకికి తెల్వకుంట గుడ్లు సూకుతరు. ఇంక రాజైపొల్ల మనుసులు గూడాగ నమ్మించేందుకు ఇట్లనే జేస్తుంటరు. ఈ సాపలు, పువాకు దేముంది? పావుల పైసల్ బారేస్తే సంతల బొచ్చెడు దొరుకుతై.

పుట్టడం, గిట్టడం ఆ దేవుడికే ఎరుక చావు చెప్పిరాదంట చాల తొందరగా ఎదుటి వాడి మోసానికి గురై చావుకి దగ్గరయ్యే పరిస్థితి గిరిజనులలో కనిపిస్తుంది.

నా మాట మీన గురిబెట్టుకొని భూమికి బదులు భూమి, గుడిసెలకు బదులు గుడిసెలు ఇస్తుమని సెప్పి నోల్లను పొలిమెర్లకు. అడుగు బెటనియ్యనోల్లు, ఇయ్యాల ఈని మాటలని ఎండు సాపలకు, పువాక్కాడలకు నోట్ల నీల్లూరుతుంటే “లచ్చసరేక” దాటిన సీతమ్మారి లెక్క ఐపోయింద్రు! మర్రేపే మైత్రీదో సూదాలి. “అనుకుంటూ గిలగిల్లాడి పోసాగాడు ముత్తెంరెడ్డి.

కొంతమంది మాటల గారడి చేస్తుంటారు. వారి మాటల్లో బడి ఏదో ఒక వస్తువు కోల్పోతారు. గిరిజనులు మాటలకి మోసపోలేదు.

మా భూములు, ఇళ్ళతోటే మేం భూములకు బదులు ఇంకా మంచి భూములు, మీ గుడిసెలకు బదులు డాబా ఇండ్లు కట్టిస్తామంటున్నారా? మాటలు గారడీతో కనికట్టు చేయాలని మొదలు పెట్టాడు చక్రధర్. అయితే ఈ గోదావరిని గూడ తెచ్చిస్తారా? మమ్మల్ని

దేశాని కొకల్ని జేసినంక మా పండగలేంగావాల? మా పిల్లలకు మనువు లాడికెళ్ళి దేవాల! అన్ని సరే! మా అడవి మాకు తెచ్చిస్తారా?

అధికార బలం ముందు పేదవాడి బలం అల్పమే. అయినా తక్కువ అనే బీతి లేకుండా పోరాడే మానసిక స్థైర్యం గిరిజనుడిలో చూస్తాం.

పోలీసు దగ్గర తుపాకుంటే, మాతాన ఇల్లంబులుంటే పోలవరం గడితే తిరగబడతాం. మొత్తం ఈ పాపికొండల మేం లచ్చమందిమి ఉన్నామనుకున్నా.. అచ్చ ఇల్లులున్నట్టే లెక్క ఒక్కో ఇల్లుకు ఐదు అమ్ములుంటే అంటే మొత్తం మీన కలిపి ఐదు లచ్చల అమ్ములున్నయన్న మాట. అదే ఐదు అమ్ములున్న పొడికి పది జేసినమనుకో అప్పుడే మైతది? పది లచ్చల అమ్ములైతై. ఇప్పుడు దెలిసిందా మా బలమేందో?

ఊబిలో పడిన వ్యక్తికి బయట వడాలనే తవన ఎక్కవ వుంటుంది. గట్టుమీదున్న వ్యక్తికేంపుంటుంది. అలా ఆ పదలో ఉన్న వారికి ఏదో విధంగా బయటకు రావాలినే తాపత్రయం ఎక్కువగా వుంటుంది.

మీ పోలీసు చేతిల తుపాకున్నా అది కూలికొచ్చిన చెయ్యి. మరి మా ఇల్లంబులు? బతుకు పునాదులు నిలబెట్టు కొందికి తెగించి లేసేయి. మేం అట్లయినా బోయ్యేదే ఇట్టైనా బోయ్యేది...బోయ్యేది ఖాయమైనంక అందరం ఒక్కటేతం సంగతి దేలుస్తం.”

ఉన్న మాటంటే ఉలుకెక్కువన్నట్లు చక్రధర్ కు భయమేసింది. ముత్తెంరెడ్డిని ఎలా అణచాలా అని పన్నాగం పన్నాడు. అందుకని ఇలా అంటాడు. ఏంటీ!? సామాన్య జనంలో కలిసిపోయి తిరుగుతున్న విప్లవకారుడివా ఏంటీ!?

దానికి ముత్తెంరెడ్డి ఏ మాత్రం భయపడలేదు. అత్యరక్షణ కోసం జంతువులతో పోరాడి అలావాటయిన ముత్తెంరెడ్డికి కిరాయి మనసులను ఎదుర్కోడం లెక్కకాదు. దానికి నువ్వు ఏపేరు పెట్టుకున్నా భయం లేదు అని సూటిగా సమాధానం చెప్తాడు.

పుట్టలోని పాముని చంపడం కష్టం పాము బయటికి వస్తే కొట్టడం సులభం అని యోచించి ముత్తెంరెడ్డిని చంపాలి గూడెంలో ఉంటే చంపడం కష్టం. కనుక పచ్చలపండుగ

రోజు సంతకి వచ్చినపుడు చంపాలి నిశ్చయం చేసుకున్నారు.

పులిని వేటాడటానికి వచ్చిన మట్టి పోలీసులు గజానికొకరు నిలబడ్డారు. ముత్తైరెడ్డి ధైర్యం, స్వచ్ఛత మోసాన్ని పసికట్టలేక పోయింది. చక్రధర్ పన్నిన ఉచ్చులో గిరిజనులు చిక్కుకున్నారు ఇద్దరి మధ్య పోరాటం. ఆడవాళ్ళను పిల్లలను, ముసలి వాళ్ళను విచక్షణా రహితంగా రెక్కలు పట్టి వ్యాన్ లోకి గుంజుతున్నారు. విల్లుపెట్టే సమయం లేక విల్లు బద్దతోనే పోలీసులను గిరిపుత్రులు బాదుతున్నారు. ముత్తైరెడ్డి పరిస్థితి చూశాడు. తన జనం అల్లకల్లోలం అవుతున్నారు. నేల కొరుగుతున్నారు. ఇవన్నీ చూడలేక తుపాకితో కాల్చుకున్నాడు మరణవార్త పాపికోండలు చుట్టుముట్టింది. పోలవరం వ్యతిరేకత.

ఈ విధంగా పోలవరం వద్ద అభ్యుదయం వైపు నడిపిస్తున్న ధైర్యశాలుల్ని పోగొట్టుకుందో గోదావరి తల్లి!

అమానుషం - జాతశ్రీ ఈ కథలో గిరిజనులకు జరుగుతున్న అన్యాయాన్ని స్వయంగా తన నోటితో వివరిస్తారు. ఇందులో బుచ్చి రాములు, గోపాలం గిరిజనులు, పోలవరం కడితే ఏం నష్టపోతారో జగన్నాథం గోదావరి ప్రాంతంలో నివసించిన వ్యక్తి ప్రస్తుతం అక్కడ లేడు కనుక గోదారి ప్రాంతంతో ఉన్న సంబంధం, దాన్ని వదిలితే వచ్చే సమస్యలు వివరిస్తారు.

జీవిస్తున్న ఇంటి మీద, ఊరిమీద ఉన్న మమకారం కొంతమందికి 'పిచ్చి' గా అనిపిస్తుంది. ఊరు వదలడమంటే జగన్నాథం నానమ్మా ఇలా చెప్తుంది.

ఆమెకు ఆ ఊరు వదలడమంటే ఊపిరి వదలడమే (నట) పోలవరం కొంత మందికి వరమౌతుంది. మరికొంత మందికి శాపం అవుతుంది. పోలవరం - వరం ప్రభుత్వం ప్రచారం చేస్తుంది. ఇది ఎంతవరకు నిజం తెలుసుకోవాలంటే ఖచ్చితంగా గిరిజనుల బాధని స్వయంగా విన్నవించు కొంటున్న బుచ్చిబాబు.

దూరపు కొండలు నునుపు అని అంటాం. దగ్గరికి పోతేనే తెలుస్తుంది. నునుపా కాదా? కాదు అని వాస్తవాన్ని దగ్గరికెళ్ళి చూస్తే తెలుస్తుంది. గిరిజనులకి పోలవరం కడుతున్నారు. పునరావాస భూములు, ఇళ్లు ఇస్తున్నారు ఇంకేమి? అని అనుకోనేవాళ్ళకి అర్థమయ్యేలా చెప్తాడు.

— — — — * * * — — — —

“దేశం కోసం త్యాగం చెయ్యటంలో ముందుండేది గిరిజనులం మేమేనండి. ఎందుకంటే మాకు కాయకష్టం మీదున్న నమ్మకం కరెన్సీ మీదలేదు. ఇప్పుడు కూడ మేము ఆస్తుల కోసం కాదు బాధపడేది. మా సంస్కృతి చెదరిపోతుందని

— — — — * * * — — — —

తమ పొలాలూ, భవంతులూ, స్థిరాస్తులన్నీ ముంపుకు గురౌతాయని తెలిసి చంకలు గుద్దుకునే మీలాంటి ఉన్నవారు- ప్రభుత్వం ఇవ్వజూపే లక్షల నష్టపరిహారాన్ని కోట్లుగా మార్చుకునేందుకు వేస్తున్న ప్రణాళికల ప్రహసనాల్ని రాయాలా? అవన్నీ అలా తగలడనీ ఒక్క ముక్కలో మన గతమంతా అంతా... జ్ఞాపకాలన్నీ సమాధి అవుతాయని రాయాలా? మేం జలయజ్ఞంలో బలికోసం ఎన్నుకోబడిన బలి పశువులం! మరొకరి వెన్నెల కోసం చీకటిని భరిస్తున్న ఆదివాసీలం!! ఎవరి ఆనందం కోసమో దుఃఖాన్ని అస్వాదిస్తున్న అర్చకులం! ప్రగతి పేరుతో మాకు గతీ స్వగతమూ లేకుండా జేస్తున్న ప్రభుత్వపు ఏరు దాటక అనుసరిస్తున్న అనాగరికపు వైన్నాన్ని 'భరించలేక పోలీసుల దెబ్బలతో, కోర్టు కేసులతో నలిగిపోతున్న ఆటవిక రైతుకూలీలం! అక్షరజ్ఞానం కొదవైన కోయలం!

పోలవరం ప్రాజెక్టుకడితే సంస్కృతి అంతరించి పోతుంది. తిరిగి మరల సృష్టించలేము. మొహంజోదారో మనం ఉత్తర భారతదేశంలో చూశాం. ప్రస్తుతం పోలవరం మరో మొహంజోదారో మిగిలిపోతుంది.

పోలవరం వదిలివెళితే పెళ్లిళ్లు కావడం సమస్యగా వుంది. కట్నం సమస్య ఉన్న మనదేశంలో పోలవరం వాసులకు శాపం అయింది. కట్నం కింద బెదిరకాల పొలం తీసుకొండి అంటే రేపో మాపో మునిగిపోయే పొలం మాకెందుకు అని అంటున్నారు ఇక్కడ ప్రజల పరిస్థితి మరీదైన్యంగా ఉంది.

గ్రామీణ ప్రాంతాల్లో ఉన్న సత్ సంబంధాలు పట్టణంలో ఒకరికొకరు పట్టించుకోరు. ఎవరికివారే యమునాతీరే అన్నట్టుంటారు. అలాంటి పట్టణంలో ఎలా జీవించాలి?

ఏ దానికైనా విలువ కట్టగలం కాని జరిగిపోయిన జ్ఞాపకాల్ని, అనుభూతుల్ని, అనుభవాల్ని తిరిగితేలేం. వాటికి వెలకట్టలేం.

నిజమే... నష్ట పరిహారం ఎంతయినా యివ్వొచ్చు... లక్షలు, కోట్లు... యింత కంటే మెరుగైన వసతులు... కాని నా చిన్నతనంలో నేపొందిన అనుభూతులు, అనుభవాలు, ఆనందాలు, ఆ తీయని అమాయిక స్మృతులకూ వెలగట్టగల వారెవ్వరు?

చావయినా బతుకయినా ఇక్కడే. పునర్జన్మ వుందని భావించే వాళ్లు అక్కడే చేపలమై ఆ జలాల్లోనే తిరుగాడతం అని ఎంతో దైన్యంగా చెప్పడం ఎంతో హృద్యంగా వుంది.

గద్దొచ్చే కోడిపిల్ల భద్రం భద్రం - దీప్తి ఈ కథలో గిరిజన యువతి కోమలి బాగా చదివి ఇంజనీరు అయింది. విజయగాధ చదివేటప్పుడు పడిన కష్టాలు ప్రస్తుతం తన ప్రాంత వాసులు ప్రాజెక్టు కడితే చెల్లాచెదురు కావడం జీవన విధానం స్తంభించిపోతుంది. తన వాళ్ల చూడటానికి బయలుదేరుతుంది. బస్సు ప్రయాణంలో గోదారి ముచ్చట్లు తన ప్రాంత వాసుల మాటలు అన్ని గుర్తు చేసుకొంటుంది. చిన్నప్పుడు గద్దొస్తుంది కోడిపిల్ల జాగ్రత్త జాగ్రత్త అని పాడుకొనే పాటలో గద్ద బలమైనది కోడిపిల్ల గద్దకి బలివుతుంది. కావున దానికి కనపడకుండా జాగ్రత్త వదాలి. తన ప్రాణాన్ని తనే కాపాడుకోవాలి అలా పోలవరం ప్రాజెక్టు గిరిజనులు పాలిట గ్రద్దలాంటి రక్త మాంసాలు తినేస్తుంది. పోలవరం ప్రాజెక్టునీళ్లు విశాఖ ప్రాంతం అపై దాకా బహుళ జాతి కంపెనీలు ఏర్పడుతున్నాయి. వాటి ఉపయోగానికి పోలవరం ప్రాజెక్టుకట్టడం ప్రారంభిస్తున్నారు. కోమలి గిరిజన తెగకు చెందిన చదువుకొని ఉద్యోగం చేస్తున్న యువతి. పోలవరం వల్ల పర్యావరణ సమస్య ఏర్పడుతుంది. ఓజోన్ పొర అంతరించి పోవడం, అడవుల శాతం తగ్గిపోవడంవల్ల, సమస్య మరింత ఉద్యతం అవుతుంది.

ఇప్పటికే మనదేశం నుంచి అమెరికాకు జీవనం కోసం వెళుతున్నారు. అక్కడ కూడ మనదేశ సంస్కృతిని మరచి పోలేక ఆటా, తానా సంస్థలు పెట్టుకున్నారు.

కొంతమంది పునరావాసం కల్పిస్తామంటున్నా వెళ్ళడం లేదు ఎందుకంటే

నష్టపరిహారం పెంచుకోవటం కోసమే అనుకొనే వాళ్ళు ఎక్కువమంది ఉన్నారు. వారికి సమాధానం కోమలి మాటల్లో

“దేశం కోసం త్యాగం చెయ్యటంలో ముందుండేది గిరిజనులం మేమేనండి. ఎందుకంటే మాకు కాయకష్టం మీదున్న నమ్మకం కరెన్సీ మీదలేదు. ఇప్పుడు కూడ మేము ఆస్తుల కోసం కాదు బాధపడేది. మా సంస్కృతి చెదరిపోతుందని మీరు చదువు కున్నవారు. ఒక ప్రాంత వాసుల సంస్కృతీ, ఆచార వ్యవహారాలు అక్కడ దొరికే వనరులు, పండే పంటల మీద ఆధారపడి వుంటాయి. కాదంటారా!”

పునరావాసం కల్పించే ముందు వారికి ఆశ చూపించకుండా వసతి కల్పించిన గృహాలు ప్రాంతం చూపించి అక్కడే ఉండండి అని చెప్పాలి. మీకు మిడ్డెలిస్తాము, కోలాళిస్తాం, ఇంగ్లీషు నేర్చుకొంటే విదేశీ ఉద్యోగాలిస్తాం ఆశ చూపడం ఎందుకు? పూర్వపు రష్యా లాంటి దేశాలు పునరావాసం కల్పించి అక్కడి ప్రాంత వాసులకు ఆశ్రయం ఇచ్చి తరువాత వాళ్ళు పనులు ప్రారంభిస్తున్నారు. కనీసం దాన్నైనా అనుసరించాలి. కాబట్టి గిరిజనులే తమ ప్రాంత రక్షణకు పూనుకోవాలి.

పోటెత్తిన జనసంద్రం - జీవన్ ఈ కథలో అడవి అందాలు, గోదారి తల్లి పరవళ్లు, అడవి జంతువులు, పక్షులు, అంతరించి

పోతున్న వృక్ష సంపద, గోదావరి ప్రాంతంతో ముడిపడిన పేగుబంధం, వేట, వంటికి వంట చెరుకు నరకడం. గురి తప్పని వేట అడవితో ఏర్పడిన సంబంధం ఏళ్ళ తరబడి ఉన్న సంస్కృతి ప్రాజెక్టువల్ల ఇవన్నీ అంతరించి పోతాయని ఒక వృద్ధుడు పడే ఆవేదన ఈ కథలో కనిపిస్తుంది జనమంతా ఏకమైతే సాధించ లేనిదేముంది అని బూర మోగించి జనమంతా ఒకచోట చేరి జన చైతన్యం చెందుతున్నారు.

పోలవరం ప్రాజెక్టు కడితే ఆ ప్రాంతం అంతా మునిగిపోతుందని చెప్పి నప్పటి నుండి సోయం ఎంకయ్యకి ఏమి పాలు పోవడం లేదు. గంజి తాగి వేటకి, వెళితే జంతువులు, పక్షులు కనిపిస్తున్నా వేటాడే బుద్ధి వుట్టలేదు. తెల్లొల్ల పాలనలో చేయని నేరాన్ని నల్లొడ్డు చేస్తున్నాడంటే అదే బాధగా వుంది.

ఆరోజు వేటగాడి చేతిలో ఉన్న ముసలం చేతిలో భగవంతుడు చనిపోయాడు. ఇప్పుడు ప్రభుత్వం వేసే ప్రాజెక్టు ముసలాన్ని ఆపాలి అని పట్టుదల పెరిగిపోతుంది ముసలోడికి.

జంతువుల్నే వేటాడిన ముసలోడు ఈ మనుషుల్ని ఎదిరించడం కష్టమా? పాయం కనకయ్య దీనికి సమర్థుడు రెండువందల గ్రామాల్ని ఐక్యం చేయగల సమర్థుడు అని మనస్సు అనుకొంటుండగానే కొమ్ము బూర

మోగింది. గ్రామ గ్రామాన మోగింది. అందరు తమ తమ ఆయుధాలతో ఏకమైయ్యారు.

పాట లయబద్ధంగా డప్పులమోత - గజ్జెల రవళి శబరీ గోదావరీ ప్రవాహంలో సాగిపోతుంది. కొండలు ప్రతిధ్వనిస్తూన్నయే బహుళజాతి కంపెనీలకు మన రక్తం పిండి పిండి బహుమతులుగ యిస్తరంట మనకు గోరీల్ కడరంట రండిరో రండి రండి”

అలలు అలలుగా పాట సాగిపోతున్నది.

పోటెత్తిన జన ప్రవాహాన్ని చూసి హడలెత్తిపోయారు. అధికారులూ, మంత్రులూ, వెంట వచ్చిన తుపాకులూ రైఫిళ్ళూ మూగపోయాయి.

గిరిజనులు పోలవరం ప్రాజెక్టు కడితే అక్కడి వాళ్ళంతా నష్టపోతారు పోలవరం ప్రాజెక్టు కట్టకుండా దుమ్ముగూడెం వద్ద కట్టవచ్చు. అక్కడ ప్రాంత వాసుల్ని చంపి వేరే ప్రాంతం వారికి ఏం పెడతారు. అంతరించి పోతున్న సంస్కృతి, సంప్రదాయం పట్ల గిరిజనులు వెలవెలలాడి పోతున్నారు. మన సంస్కృతిని మనమే రక్షించుకోవాలి. చేయి చేయి కలుపుదాం పోలవరం ప్రాజెక్టు నాపుదాం అని సందేశమిస్తాయి ఈ కథలు.

సైన్స్

మనిషికి మూడో నేత్రం తెరచి చూడకపోతే అంధత్వమే!

సాగినప్పుడు సాగరమెంత? సాగకపోతే కడవ కూడా చెరువంత

చెవిలో సెల్లు అదిరిపోయే బిల్లు నిండు జేబుకు పెద్ద చిల్లు

వారు వయసు మీరినా రిటైరవురు

నానీలు

ఝాన్సీ కె.వి. కుమారి

వీరికి ఏండ్లు ముదిరినా ఉద్యోగమివ్వరు

స్వాతంత్ర్యం పక్షి పూర్తి చేసుకొని పట్టుంలో కూలబడింది ఇక పల్లెల గతి!?

కులం కుంపట్లో కాలావు నువ్వు అంటేద్దగ్గర్ అగ్నిలో జ్వలించాలి లెమ్ము

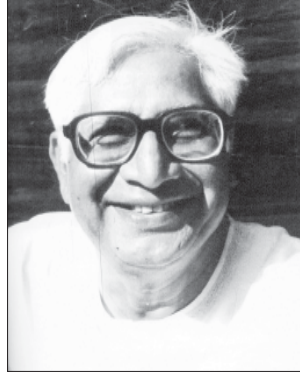
ఉద్యోగులకు హర్తాళ్లు నిరుద్యోగులకు నిరంతరం కన్నీళ్లు

గతమంతా ఘనకీర్తి పచ్చి అబద్ధం అన్యాయం కూడా చట్టబద్ధం

బాబాస్వామీల అవతారమెత్తు భక్తి ముసుగులో బ్రతుకు చిత్తు

పిల్లల్ని బలిస్తున్నారా? తీసుకునేవాడు దేవుడెలా అవుతాడు?

కాలమిస్టుగా చేరా

కాలమిస్టుగా చేరా వ్యక్తిత్వాన్ని ఒక్కమాటలో చెప్పాలంటే ఆయన ప్రజాస్వామికవాది. తన అభిప్రాయాలు ఎంత ఖచ్చితమైనవైనా, ఇతరుల అభిప్రాయాలను కూడా అంతే విశాలదృష్టితో ఆయన స్వాగతించారు. తనకు ఇష్టమైన వారి రచనల్లో లోపాలను ఎత్తి చూపినట్లే, ఇష్టంలేనివారి రచనల్లో గుణాలను కూడా మెచ్చుకుంటారు. ఈ సహృదయతనూ, ప్రజాస్వామిక గుణాన్నీ గౌరవించినవారూ వున్నారు. లోపంగా భావించినవారూ వున్నారు. ఎవరేమనుకున్నా చేరా తన ధోరణిని మార్చుకోలేదు.

డా॥ సి. మృణాళిని

కాలమిస్టు అంటే కాలంతో పాటు పరుగెత్తేవాడు. కాలాన్ని ఒడిసి పట్టుకునేవాడు. అనంతమైన కాలాన్ని పిడికిలిలో బిగించి తన రచన ద్వారా పాఠకులకు కొంచెం కొంచెం అందించేవాడు. అతనికి కాల స్పృహ ఉండాలి. కాలమ్ విలువ, దాని స్వరూపం తెలిసి ఉండాలి.

కాలమ్ ను సాహిత్య సాధనంగా చేసుకున్న రచయితకు కొన్ని కనీస లక్షణాలు ఉండాలి. విషయ పరిజ్ఞానం, ప్రతి విషయంపైనా తనదంటూ ఒక అభిప్రాయం, నిర్ణీతి, నిర్మూలన, వాద ప్రతివాదాలు చేయగల సామర్థ్యం, తార్కికత, సహిష్ణుత, సమయస్ఫూర్తి, ఆలోచనలో, అభివ్యక్తిలో తాజాదనం, సరళం, సుబోధకం అయిన శైలి... ఇలా చాలానే చెప్పుకోవచ్చు. వీటన్నిటితో పాటు మృత్యురేఖ (డెడ్లైన్ కు అతి అనువాదం) తట్టుకోగల వేగం.

పై లక్షణాలన్నీ ఉండి, అదనంగా మరికొన్ని సొంత బుద్ధులున్న కాలమిస్టు ఆచార్య చేకూరి రామారావుగారు. ఈ అదనం ఏమిటంటే - ఆత్మశ్రయత్వం, కయ్యానికి కాలుదువ్వటం, తనపై విమర్శలకు మురిసిపోవడం, కాలమ్ లో ఆత్మశ్రయత్వం దాదాపు సార్వజనీన లక్షణమే అయినా దాన్ని కప్పిపుచ్చుకునే ప్రయత్నం ఏమాత్రం

చెయ్యకపోవడం. కాలమ్ ల నిండా 'నేను, నాకు, నా'ల విరబూయించడం చేరా ప్రత్యేకత. తక్కిన రెండు లక్షణాల్లో చేరాను అందరికీ ఆవృద్ధిని చేసింది ఆయన సౌమనస్యతను తెలిపేది రెండోదే. ఎందుకంటే తమను తొంభై తొమ్మిదిశాతం పొగిడి ఒక శాతం విమర్శించే ఆత్మీయులను కూడా సహించ లేని ఈ సాహిత్య రోజుల్లో, తనపై వచ్చిన నిర్దేశక విమర్శను, అతిశయించిన స్పందనను కూడా చిరునవ్వుతో స్వీకరించ గలగడం చేరా వ్యక్తిత్వంలోని వైశిష్ట్యం. అందుకే ఆయన 'కాలమ్' ఆయన సహజ వ్యక్తిత్వానికి పొడిగింపే కానీ, దానికంటే భిన్నం కాదు.

చేరా తల్లో వచ్చిన అశాలన్నింటినీ ఏకరువు పెట్టడం, సమీక్షించడం ఈ వ్యాసం ఉద్దేశం కాదు. కాలమ్ అనే సాహిత్య ప్రక్రియను చేరా ఎలా నిర్వహించారు. దానికి ఆయన అందించిన కొత్త అందాలేమిటి, ఈ కాలమ్ ద్వారా సాహిత్యానికి ఆయన చేసిన సేవ ఎలాంటిది అనే విషయాలను ఒకసారి పరిచయ మాత్రంగా విశ్లేషించుకోవడం వ్యాస లక్ష్యం.

1986లో ఆంధ్రజ్యోతిలో ప్రారంభమైన నాటి నుంచి సంచలనాన్ని రేకెత్తిస్తూ అభిమానులను, శత్రువులను కూడా

తయారు చేసుకున్న చేరా, తెలుగులో వున్న కాలమిస్టుల్లో తొలి పరసన నిలబడతారు. ఆయనే 'సాహిత్య విమర్శ' - 'పరామర్శ'కు ముందుమాటలో చెప్పుకున్నట్లు, 'చేరాతలకు సాహిత్య రచనకులాగా పకడ్బందీగా వేసుకున్న ప్రణాళిక లేదు. ఏ ఖండిక కా ఖండిక ఒక సద్యోరచన'. 'కాలమ్' స్వభావమే అది. ఎప్పటికప్పుడు సాహిత్యంలో జరిగే పరిణామాలకు స్పందించి వాటిని సహేతుకంగా విమర్శించడం, మంచి చెడులను బేరీజు వేయడం అనే పద్ధతిని చేరా పాటించి కాలమ్ కు తనదైన వ్యక్తిత్వాన్ని జోడించారు.

కాలమ్ రచనకు అవసరమైన లక్షణాలను పేర్కొన్న తర్వాత చేరాతల లక్షణాలు తెలుసుకోవడం అవసరం.

1. చేకూరి రామారావుగారు స్వీయ సాహిత్యానుభవం ప్రాతిపదికగా విమర్శలు చేస్తారు. అంటే, సాహిత్య లేదా సామాజిక సిద్ధాంతాల ఆధారంగా వారి విమర్శ సాగదు. అందుకే ఎవరికీ తెలిసి, లేదా గుర్తులేని కవులు కూడా చేరాతల్లో దర్శనమిస్తారు.

2. ఏ ప్రక్రియలోనైనా, ఏ రచనలోనైనా వస్తువుతో సరిసమానంగా రూపానికి (లేదా శిల్పానికి) ప్రాధాన్యమిస్తారు.

3. కాలమ్ లో తనను ప్రస్తావించుకున్న సాహిత్య రచన గురించేకాక, దానిలో తనకు, వ్యక్తిగా, పాఠకుడిగా, విమర్శకుడిగా మూడు స్థాయిలలో ఉన్న సంబంధాన్ని విధిగా ప్రస్తావిస్తారు. కాలమ్ లో 'ఆత్మీయతా' లక్షణాన్ని పెంచేది ఈ పద్ధతే. ముఖ్యంగా నాయని సుబ్బారావు, దేవిప్రియ, సీతారాం మొదలైనవారి గురించి ప్రస్తావనలో.

4. సాహిత్య ప్రశంస, సాహిత్యానుభవం లేదా లిటరరీ అప్రెసియేషన్ అనే భావనను జాగ్రతం చేయడం ఈ కాలమ్ ప్రత్యేకత. నిబద్ధత ఒకటే కవిత్వం కాజాలదనీ, కవిత్యాంశ తప్పనిసరిగా ఉండాలనీ చెప్పిన విమర్శకుడు చేరా.

5. ప్రధానంగా కవిత్వమే చేరాకు అభిమాన విషయమైనా, నవల, కథ, విమర్శ, పాట మొదలైన ప్రక్రియలను కూడా ఆయన స్పృశించాడు. వాటిలో కూడా విశ్లేషణకు, జడ్జి వెంటుకు న రైన కొలమానాలనే ఎన్నుకున్నారు. చలం నవలలు, సరళాదేవి కథలు ఇందుకు ఉదాహరణలు.

6. ముఖ్యంగా కవిత్వాన్ని దేనికోసం చదవాలో, కవితా సౌందర్యం ఎందులో ఇమిడి వుందో, కొత్తగా వస్తున్న సాహిత్యాన్ని ఎందుకు ఆహ్వానించాలో, కవిత్వంలో సిద్ధాంతం పాలెంత వున్నా, కవిత్వ గుణం లేనిదే అది కవిత్వం ఎందుకు కాదో... ఇవన్నీ తన రాతల్లో చర్చించిన విషయాలు.

7. ఈ కాలమ్స్ ఏ ఒక్క రచయితనూ, కవినీ లేదా రచననూ సమగ్రంగా విశ్లేషించడానికి ప్రయత్నించవు. వాటిలో లేదా వారిలో తనకు నచ్చిన అంశాన్ని మాత్రమే చేరా స్ఫురిస్తారు.

8. కాలమ్లో అపుడపుడూ తను చేసే పనుల మీద కూడా తమ విసుర్లు వేసుకోవడం మరో ప్రత్యేకత. పుస్తకావిష్కరణ సభలపై చక్కని వ్యాసం రాసిన చేరా కూడా ఈ సభలో పాల్గొనడం, తన పుస్తకావిష్కరణ సభలు జరుపుకోవడం తెలిసింది. తన కాలమ్లో తనను విమర్శించుకోవడం ఇందులో కనిపించే చమత్కారం.

9. ప్రశంసలో గాని, తెగడ్డలో గానీ చేరా గారికి వెలుహమాటాలుండవు. రెండింటినీ నిండు హృదయంతో చేస్తారు. స్త్రీవాద కవులను ఎంత మనస్ఫూర్తిగా మెచ్చుకున్నారో, తెలుగులో విమర్శకులే లేరన్న వారిని అంత ఘాటుగానే విమర్శించారు.

‘వేయి మావులను వికసించ నీయండి’ అన్న కాలమ్లో నగ్నముని, శివారెడ్డి, ‘మనకు విమర్శకులేరు’ అనడాన్ని ఎద్దేవా చేస్తూ, ‘అంటే అర్థమేమిటో తెలుసా? ఈ ఉన్నవాళ్ళు విమర్శకులు కాదనీ, అసలు అనదల్చుకున్నదేమిటంటే ఈ విమర్శకులు తమకు కావల్సినట్లు విమర్శ చేయడం లేదనీ, కవుల చిత్తవృత్తి నెరిగి విమర్శకులు ప్రవర్తించాలన్న యత్నం చింతిస్తూ అహంకారం కూడా ఇందులో లేకపోలేదు’ (సాహిత్య కిరీటం. పుట 109) అదేవిధంగా తనకు వ్యక్తిగతంగా ఆత్మీయులైన వారితో కూడా, సాహిత్యపరంగా విభేదించడానికి ఆయనకు మొహమాటాలేవు. ఉదాహరణకు అనుమాండ్ల భూమయ్య విమర్శపై చేరా విమర్శ.

10. తనకంటే వయసులోనూ, అనుభవంలోనూ, పాండిత్యంలోనూ చిన్నవారిని కూడా తనతో సమానంగా గౌరవించేవారు. వారి ప్రారంభ యత్నాలకు కూడా సాహిత్య చరిత్రలో సముచిత స్థానం ఇవ్వడం చేరా ప్రత్యేకత. మరికొందరు ఆ

తర్వాత స్థిరపడి వుండవచ్చు. కొందరు అదృశ్యమైపోయి వుండవచ్చు. అది వేరే సంగతి. కానీ చేరాగారి ఔదార్యం, విశాల హృదయం గమనించాల్సినవి.

చేరా కాలమ్స్ ను పన్ను లక్ష్యాలను బట్టి వర్గీకరించాల్సి వస్తే అది చాలా సాహసోపేతమైన చర్య. ఎడతెగనిది కూడా. కానీ స్థూల వర్గీకరణ కోసం ప్రయత్నించడం పాపం కాదు.

1. పాత కవిత్వం పునర్నివేచన

ఎప్పుడో రాసి మానేసిన గురజాడ, కృష్ణశాస్త్రి, నాయనిల నుంచి, మో, స్టైల్ వరకూ అందరి కవిత్వాల్లోనూ ఒక కొత్త అందాన్ని, కవిత్వ నిర్మాణానికి సంబంధించిన ఒక సూత్రాన్ని వెతికి పట్టుకోవడం, ఈ వస్తు వివేచనలో కనిపిస్తుంది. కృష్ణశాస్త్రి ‘అమె కన్నులలోని’ భావచిత్రాల ప్రశంస దానికి మంచి ఉదాహరణ.

2. కొత్త కవిత్వం అభినందన

సమకాలికంగా వస్తున్న కవిత్వ ధోరణులను ప్రస్తావిస్తూ, వాటి నిగ్గు తేలుస్తూ ఏ కవి ఎందుకు నిలబడగలడో రుజువులు చూపిస్తూ రాసిన వ్యాసాలు సంఖ్యలో చాలా ఎక్కువే. బహుశా చేరాతల్లో ఎక్కువ భాగం ఆక్రమించిన వస్తువు ఇదే. శిఖామణి ‘మువ్వల చేతికర్ర’పై వ్యాసం ఇలాంటిదే. శిఖామణి కవిత్వ లక్షణాలను బేరీజు వేస్తూ ఇలా అంటారు :

‘ఈ కవికి తన అనుభవాలను కవిత్వీకరించే నేర్పుంది. ఏదీ ఫాల్ట్ గా చెప్పుడు.. ఏ పద్ధతి అవలంబించినా కొత్తదనపు హాయి (ఇంగ్లీషులో రిఫ్రెషింగ్ ఫ్రైష్ అంటారే అది) అన్నిట్లోనూ మనల్ని తాకుతుంది..’ ‘అమ్మ ప్రత్యేకతను సూచించడం కోసం ఈనాటి భాషలో రాస్తున్న కవిత్వో ఒకప్పటి కవితా భాషను ఒక క్రమంలో చొప్పించాడు. ఒకప్పుడు అతి సాధారణమైన ఒక రకపు కవితా భాషను ఈ నాటి భాషలో వాడి, ఫోర్ గ్రాండ్ చేసి అసాధారణతను సాధించాడు.’ (సాహిత్య విమర్శ - పరామర్శ. పుట 194-195). కవుల కవితా సామాగ్రితో పాటు డిక్షనరీ కూడా ఎత్తిచూపడం చేరా ప్రత్యేకత.

ఇదేవిధంగా శివారెడ్డి, గోపి వంటి సీనియర్ కవుల నుంచి అప్పర్, యాకూబ్,

సీతారాం, వసీరా వంటి యువ కవుల వరకూ సమకాలీన కవులందరి కవిత్వ గుణాలను అందంగా విప్పిచెప్పారు చేరా.

3. స్త్రీ వాద కవిత్వానికి పెద్ద పీట

చేరాతల్లో నంచలనాన్ని సృష్టించినవీ, ఆయనకు కీర్తినీ, అపకీర్తినీ కూడా తెచ్చిపెట్టినవీ స్త్రీవాద కవిత్వానికి పలికిన ఆహ్వానం, చేసిన ప్రశంసలే. సావిత్రి, జయప్రభ, విమల, ఈశ్వరి, కొండేపూడి నిర్మల, ఘంటశాల నిర్మల, పొటిబండ్ర రజని, రేవతి, వాణీ రంగారావు, హైమవతి... ఇలా చెప్పుకుంటూ పోతే స్త్రీవాద కవిత్వం ప్రధాన ప్రతినిధులైన కవులందరి కవితా వ్యూహాలనూ అద్భుతంగా ఆవిష్కరించారు చేరా. స్త్రీవాద కవిత్వం వస్తువుతోనే పేచీపడుతూ, దాన్ని ఆహ్వానించాలా వద్దా అని ఇతర కవులు, విమర్శకులు గుంజాటనపడుతున్న సమయంలో వస్తువును చాలా సహజంగా ఆమోదింపచేసి ఆ కవితా శిల్ప మర్మజ్ఞతను లోకానికి విప్పిచెప్పిన ఘనుడు చేరా. సావిత్రి బందిపోట్లు, జయప్రభ చూపులు ఇత్యాదులపై వ్యాసాలు ఇందుకు తార్కాణాలు.

4. కవిత్వ సిద్ధాంతాల ప్రతిపాదన

చేరాతల్లో వీటి సంఖ్య ఎక్కువైనా ప్రయోజనం గట్టిది. అక్కడక్కడా కవుల చర్చల్లో అలవోకగా వదిలిన సిద్ధాంతాల మాట అటుంచి అవే ప్రధాన చర్చనీయాంశమైన కాలమ్స్ కొన్ని వున్నాయి. ‘అచ్చ తెలుగు కావ్యాలు కూడా ఆస్వాదించదగినవే’ ‘పవన కవిత్వంలో శైలీ భేదాలుండవా?’, ‘మాండలికం కవిత్వ భాష కాదా’ ‘తెలుగు హైకూలు’, ‘కవిత్వంలో విశ్వజనీత’... ఇంకా ... ఇంకా...

5. భాషా చర్చ

ప్రధానంగా భాషాశాస్త్రజ్ఞులైన చేరా, తన సాహిత్య కాలమ్స్ లో కూడా అవకాశం దొరికినపుడల్లా భాషా చర్చ చేశారు. ఈ వ్యాసాలను విడిగా పేర్కొనడం అంత సులభం కాదు. ఎందుకంటే సావిత్రి కవిత ‘బందిపోట్లు’ లో నిర్మాణవ్యూహాల గురించి మాట్లాడినా, శ్రీశ్రీ గురించి చెప్పినా, సినారే బందిరా గురించి చమత్కరించినా, అనిబద్ధ విమర్శ: ఐకానిసిటీలోనైనా... చాలా చోట్ల చేరా భాషాచర్చ చేస్తూ వుంటారు.

6. వాదవివాదాలు

చేరాతల్లో మరో వస్తువు ఇదివరకే తెలుగు సాహిత్యంలో ఉన్న వివాదాల పునర్పురణ: తనే సృష్టించిన, వివాదాలకు సమాధానాలు. దిగంబర కవులకూ, అనిశెట్టికి, కుందుర్తికి సంబంధించిన పాత వివాదాలను కొత్తరకంగా మళ్ళీ చర్చించడం, తనపై వచ్చిన విసుర్లు, విమర్శలకు సమాధానాలు చెప్పడం, చేరా తరచుగా చేసిన పని.

‘విరసం ప్రసాదు పేరనోయియా’, ‘అభిప్రాయాలు మార్పుకోవడానికి ధైర్యం కావాలి’, ‘అరసానికి విజ్ఞప్తి’ ఇత్యాదులు ఇలాంటివే. వాద ప్రతివాదాల్లో చేరా నిక్కచ్చిగా, ఘాటుగా మాట్లాడుతుంటారు. (ముఖ్యంగా విరసంపైనా, చలసాని ప్రసాద్ పైనా విరుచుకుపడినపుడు)

చేరా తన కాలమ్ లో చేసిన సాహిత్యచర్చల సారాంశాల్లో మచ్చుకి కొన్ని.

1. కవితానుభూతిని కండిషన్ చేసే అంశాలు చాలా ఉన్నాయి. అయినా వస్తువుల స్వభావాల్లోనూ, చుట్టూ వున్న ప్రకృతిలోనూ, అనుభవాల్లోనూ, ఉన్న సామ్యం వల్ల కొన్ని కవితానుభవాలు దేశకాల భాషా పరిమితులను దాటి విస్తరించగలవు. ఇట్లాంటి సార్వత్రికానుభూతులను పట్టుకోగలిగితే పోయటిక్ యానివర్సల్స్ ని కనుక్కున్నట్టు.

2. విషయభరితంగా, సతార్థికంగా, హుందాగా ఉండాల్సిన తెలుగు వచనానికి నిష్ప్రయోజనకరమైన అలంకారాలను దిగవేసి రూపురేఖలు చెడగొడుతున్నారు.

3. సాహిత్యంలోనూ, శాస్త్రంలోనూ విశ్వాసాలకు శాస్త్ర ప్రతిపత్తి ఉండాలంటే వాటిని మార్పుకోవటానికి, అవసరమైతే వాటిని వదులుకోటానికి సిద్ధపడి వుండాలి. శాస్త్ర విశ్వాసాలు తాత్కాలిక సత్యాలే. కాని శాశ్వత సత్యాలు కావు.

4. చలమే లేకపోతే తెలుగు వచనం ఇంకా పాతవాసన కొడుతుండేది. ఇంకా పాతివ్రత్యమే ఒక గొప్ప విలువగా

చలామణి అవుతుండేది. బహుశా ఇంకా స్త్రీకి విద్య అవసరమా? స్త్రీకి ఉద్యోగం అవసరమా?... ఇట్లాంటి సమస్యలపై పుంఖాను పుంఖాలుగా వ్యాసాలు రాస్తూ ఉండేవాళ్లం.

కాలమ్ స్వరం

చేరా కాలమ్ రచనలో అవలంబించిన కంఠస్వరం రకరకాలుగా ఉంటుంది. గతకాలం గురించి ఆనందం, బెంగ కలిసిన నోస్టాల్జియా, ‘తన మతమేమో తనదే’ అన్న ధీమా, తనది గొప్ప కృషి అనే భేషజాలు లేని నమ్రత, కొత్తరకం కవిత్వానికి ఉప్పొంగిన ఆనందం, తనను అపార్థం చేసుకున్న కవులు, విమర్శకులపై ఆగ్రహం, తనను అకారణంగా నిందించిన మిత్రులపట్ల సహనం- ఈ కంఠ స్వరాలన్నీ చేరాలో కనిపిస్తాయి. కంఠస్వరం ఏదైనా చేరా తన అభిప్రాయాల విషయంలో ఎప్పుడూ రాజీపడినట్టు కనిపించరు. ఎప్పుడైనా ఒక కాలమ్ లో మరీ పరుషంగా మాట్లాడానేమో అని ఫీలైనట్టు అనంతర కాలమ్ లో అని వుండవచ్చు గానీ, చాలావరకు తన అభిప్రాయాలను వారి కోసం గానీ, ఏ పరిణామానికి లొంగికానీ, ఏ విమర్శకు భయపడిగానీ ఆయన మార్పుకోలేదు.

చేరా కాలమ్స్ మనతో మాట్లాడుతున్నట్టుంటాయి. ఆయన ఎదురుగా కూర్చుని ముచ్చట్లు వినిపిస్తున్నట్టుంటుంది.

అందుకనే ఆయన రాస్తున్నది ఎవరి గురించైనా, పాఠకులందరికీ ఆత్మీయుడుగానే అనిపిస్తారు. ఈ కథన పద్ధతి, అప్పుడప్పుడూ సంవాదపద్ధతీ చేరా కాలమ్స్ పఠనీయతను బాగా పెంచిన లక్షణాలు. ‘రాసే భాషలో మాట్లాడే పద్ధతి’ చేరాకు ఇష్టం లేకపోయినా నిజానికి ఆ గుణం ఆయన శైలిలోనే వుంది.

కాలమిస్తుగా చేరా వ్యక్తిత్వాన్ని ఒక్కమాటలో చెప్పాలంటే ఆయన ప్రజాస్వామికవాది. తన అభిప్రాయాలు ఎంత ఖచ్చితమైనవైనా, ఇతరుల అభిప్రాయాలను కూడా అంతే విశాలదృష్టితో ఆయన స్వాగతించారు. తనకు ఇష్టమైన వారి రచనల్లో లోపాలను ఎత్తి చూపినట్లే, ఇష్టంలేనివారి రచనల్లో గుణాలను కూడా మెచ్చుకుంటారు. ఈ సహృదయతనూ,

ప్రజాస్వామిక గుణాన్నీ గౌరవించనవారూ వున్నారు. లోపంగా భావించినవారూ వున్నారు. ఎవరేమనుకున్నా చేరా తన ధోరణిని మార్చుకోలేదు.

ఒక కాలమిస్తుగా చేరా చేసినా సాహిత్యసేవను ఎలా అంచనా వెయ్యాలి? చేరాయే చెప్పినట్లు కాలమ్ అనేది సద్యోరచన. అంటే ఇందులో సమగ్రత, సంపూర్ణత అనే లక్షణాలను ఆశించలేం. కాలమ్ లో ఎప్పుటికప్పుడు సాహిత్యంలో వస్తున్న పరిమాణాలను తక్షణ విశ్లేషణతో పాఠకులకు అందించాల్సివుంటుంది. ఎప్పుడో వచ్చిన కవిత్వాన్ని అంచనా వెయ్యడం అంత కష్టం కాదు. దానికి కొలమానాలు సిద్ధంగానే వుంటాయి. అప్పటికప్పుడు వస్తున్న కవిత్వాన్ని అర్థం చేసుకోవడం దాని ఆయుష్షును పసిగట్టడం, ఆ కవుల భవిష్యత్తును పూహించడం అంత సులభం కాదు. చేరా ఘనత ఇదే. యువకవుల గురించి, ముఖ్యంగా స్త్రీ వాద కవుల గురించి ఆయన అంచనాలు చాలా వరకు సరైనవేనని కాలమే తేల్చింది. సాహిత్యం పట్ల చేరాకున్న మమకారం మారుతున్న సాహిత్య విలువల పట్ల గౌరవం ఆయనని మంచి కాలమిస్తుని చేశాయి. వచనకవితా విమర్శ ఎక్కువగా సామాజిక దృక్పథంతో జరుగుతున్న కాలంలో దానికి కూడా సాహిత్య సౌందర్యదర్శనం అవసరమని నిక్కచ్చిగా చెప్పడం, తన అభిప్రాయాలపై వచ్చిన వ్యతిరేకతను అంత సంయమనంతోనూ ఎదుర్కొనడం, ఒకేసారి సంప్రదాయ వాది గానూ, ఆధునికుడిగానూ కనిపించడం కాలమిస్తుగా చేరా వ్యక్తిత్వాన్ని ప్రస్తుటం చేసే లక్షణాలు. సాహిత్యప్రమాణాలకు, చారిత్రక దృక్పథాన్ని తార్కికతను జోడించడం, కంభంపాటి సుశీల గారన్నట్లు ‘మంచి గంధపూత మీద మరోమాటు చందన చర్చ చేసినట్లు’.

చేరా కాలమ్ ల పల్ల లభిపొందిన వాళ్ళు అనేకులు, నష్టపోయిన వాళ్ళు బహుశా లేరు. కొత్త వాళ్ళకు కొత్త పుత్సాహం, పాతవాళ్ళపట్ల కొత్త అవగాహన, కేవలం పాఠకులకు చక్కని అభిరుచి కలిగించడంలో కాలమిస్తుగా చేరా కృతకృత్యులయ్యారు. అంతకంటే కావలసిందేముంది?

(మార్చి, 2003

‘మన చేరా’ అభినందన సంచిక నుంచి)

రహమతుల్లా 'బా'

తెలుగు కథలు ఉర్దూలోకి

రహమతుల్లా మనల్ని ఆ గ్రామాలకు తీసుకుని పోతాడు, ఎక్కడైతే ప్రజలు ఆకలితో బట్టలే లేకుండా పుట్పాతల మీద పడి ఉన్నారో. రోజంతా ఎద్దుబండి తోలినా ఒక్క బెల్లం ముక్కగాని, ఇన్ని కూరగాయలు గాని కొనటానికి డబ్బులు సంపాదించ లేకపోతున్నారో. దినమంతా పనిచేసి కూడా కుటుంబ సభ్యులతో ఆకలితోనే పడుకుంటున్నారో. కడుపు నిండుగా అన్నం, మాంసం కూర, మిఠాయిలు వాళ్ళు కలల్లో మాత్రమే చూస్తారు. ఇంతటి పరిస్థితుల్లో కూడా తండ్రి కొడుకుల, భార్య భర్తల్లాంటి సంబంధాలు వాళ్ళల్లో ఇంకా సజీవంగానే ఉన్నాయి.

జిలానీ బాను

తెలుగు కథకుడు రహమతుల్లా 'బా' కథలు నేను చదివాను. అతను కథా ప్రపంచంలో ఒక సూతన ద్వారం తెరిచాడు. నేడు మతం, శాస్త్ర సాంకేతికాలు, రాజకీయాలు పూర్తి ఉన్మాదంతో నిండిపోయి మన చుట్టూ అలుముకుని ఉన్నాయి. వాటి గురించి హిందీ, ఉర్దూ మరియు ఇతర అన్ని భారతీయ భాషలలో కథలు వస్తున్నాయి.

ఉర్దూ రచయితల కథావస్తువు మాత్రం పట్టణ జీవితాలు. సగం మంది ప్రజలు గ్రామీణులు అయినప్పటికీ ఉర్దూ రచయితల దృష్టి గ్రామీణ ప్రాంతాల వైపు పోవటం లేదు. సమాజము, చట్టము గ్రామీణుల మీద ఎన్నో అపూయిత్యాలు చేస్తున్నారు. వారు ఆ జులంను సహిస్తున్నారు. ఆ జులం ఇంకా సాగుతూనే ఉంది. మా ఉర్దూ రచయితలకు ఈ అన్యాయం గురించి ఏమీ తెలియదు.

పదిహేను సంవత్సరాల క్రితం నేను 'బారిషేసంఫ్' (రాళ్ళ వర్షం) నవల రాయటానికి గ్రామానికి వెళ్ళాను. భూస్వామ్య విధానంలో వెట్టి చాకిరి నేడు కూడా చాటుమాటుగా నడుస్తూనే ఉంది. ఆ వెట్టి చాకిరి బాధితులైన ఒక అన్నా చెల్లెలు మా ఇంట్లో పనిచేసేవారు. వాళ్ళ నుంచి రైతుల మీద జరుగుతున్న అపూయిత్యాలు విని ఆ గ్రామానికి పోయాను. అక్కడ నేను తెలుసుకున్న దేమంటే రెండు మూడు వేల

రూపాయల బదులుగా ఒక మనిషినే షాపుకారు వెట్టిచాకిరి కింద ఉంచుకుంటాడు. ఆ రైతు ఎన్నటికీ తిరిగి ఆ బాకీ తీర్చలేదు. అందువలన ఆ రైతు చనిపోయాక కూడ అతని కొడుకో, తమ్ముడో లేక పూర్తి కుటుంబమో ఆ షాపుకారు దగ్గర పని చేస్తేనే ఉంటారు. ఆ కుటుంబంలోని అడకూతుర్లను ఆ భూస్వామి చెరుస్తున్నా కూడా సమాజం గాని చట్టం గాని నివారించలేకపోతున్నాయి.

'బారిషేసంఫ్' రాసాక నాకు అనిపించిన విషయము ఏమంటే మాకు ఈ గ్రామాల్లో వేలాది రైతుల మీద జరిగే ఈ దోపిడీ, ఈ అన్యాయాల గురించి ఏ మాత్రం తెలియదని, వాటికి వ్యతిరేకంగా మేము ఏమీ మాట్లాడమని.

సర్కూడ్యాం కట్టడంలో వేలమంది ప్రజలు నిస్సహాయులు, నిరాశ్రయులు అవుతుంటే మేధాపాట్కర్, అరుంధతి రాయ్ లు నిరసన తెలుపుతున్నారు. మనం మాత్రం ఎందుకు వాటిని పట్టించుకోవటం లేదు.

రహమతుల్లా గ్రామీణ నిస్సహాయ ప్రజల గురించి కథలు రాసి భారతీయ అన్ని భాషల రచయితలను ఇటు కూడా చూడవచ్చనే విషయాన్ని చూపాడు.

మతవైషమ్యాలు పెంచటం వలన గ్రామీణుల ఆర్థిక పరిస్థితి దిగజారిపోతుంది.

మానసిక శాంతిని సైతం కోల్పోతారు. నిరుద్యోగం పెరిగిపోతుంది.

రహమతుల్లా మనల్ని ఆ గ్రామాలకు తీసుకుని పోతాడు, ఎక్కడైతే ప్రజలు ఆకలితో బట్టలే లేకుండా పుట్పాతల మీద పడి ఉన్నారో. రోజంతా ఎద్దుబండి తోలినా ఒక్క బెల్లం ముక్కగాని, ఇన్ని కూరగాయలు గాని కొనటానికి డబ్బులు సంపాదించ లేకపోతున్నారో. దినమంతా పనిచేసి కూడా కుటుంబ సభ్యులతో ఆకలితోనే పడుకుంటున్నారో. కడుపు నిండుగా అన్నం, మాంసం కూర, మిఠాయిలు వాళ్ళు కలల్లో మాత్రమే చూస్తారు. ఇంతటి పరిస్థితుల్లో కూడా తండ్రి కొడుకుల, భార్య భర్తల్లాంటి సంబంధాలు వాళ్ళల్లో ఇంకా సజీవంగానే ఉన్నాయి.

కాని సర్కారు, షాపుకారు వారిమీద ఎంత జులం చేస్తారో. వాళ్ళు మాత్రం మొహరం, దీపావళి, వినాయకచవితి లాంటి పండుగలు కలసి మెలసి చేసుకుంటారు.

రహమతుల్లా కథలు చదివితే మీరు ఆ గ్రామాలకు పోతారు. ఎందుకంటే ఈ కథల్లో వాస్తవమైన పాత్రలు, సంఘటనలే ఉన్నాయి. అతను తన భావాలను నేరుగా చెప్పటం వలన కథాశైలిలో ఓ కొత్త దనం కన్పిస్తుంటుంది. పుట్పాత్, నర్సిన్, అష్టల్ బీచారా, బోర్డర్స్, బా, కిరాయి కామకాన్... ఏ కథలైనా చదవండి. నేటి గ్రామీణ ప్రజల మీద గ్రామీణ షాపుకార్ల జులం, మతం ముసుగులో ఉన్నాడాన్ని విస్తరించటం, స్వయం ప్రకటిత మౌల్వీలు, దొంగబాబాల దురాగతాలు ఇవన్నీ మీరు ఈ కథల్లో చూస్తారు.

ఈ కథలు ఈ రూపంలో ఉర్దూ పాఠకులకు చేరినప్పుడు ఖచ్చితంగా వాళ్ళు ఈ పుస్తకాన్ని బాగా మెచ్చుకుంటారు. పాఠకులతో పాటు ఉర్దూ విమర్శకులు సైతం ఈ రచయిత రెండవ కథా సంపుటి కొరకు ఎదురు చూస్తారు.

సయ్యద్ బషారత్ అలీగారు ఈ కథల ఉర్దూ తర్జుమా చాలా బాగా చేశారు. అతను తెలుగు కథల్లోని సుడికారాన్ని పేర్లను, సంభాషణలను ఎంతో సరళంగా దక్కనీ ఉర్దూలో అనువాదం చేసారు. అందువలన ఈ కథల్లోని పాత్రలూ, వాతావరణమూ ఇంకా ఎంతో బాగా వెలిగిపోతున్నాయి.

(ఉర్దూ 'బా' కథల

పుస్తకంలోని ముందుమాట)

సమకాలీన సామ్రాజ్యవాద సంస్కృతులు

ప్రా॥ విజాజ్ అమ్మాద్

(గత సంచిక తరువాయి)

రామజన్మభూమిని, హిందూ నాగరికతను పరిరక్షించేందుకు ఆయన దాన్ని తలపెట్టానన్నాడు. ఈ రథంలో కొట్టవచ్చినట్లు కనబడే అంశం ఏమిటి అంటే అది ఒక టయోటా ట్రక్. దాని లోపలి భాగం అత్యాధునిక సదుపాయాలతో తీర్చిదిద్దబడింది. దాని వెలుపలి భాగం హిందూ పురాణాల నుంచి సాధ్యమైనన్ని ముక్కలు తెచ్చి అలంకరించ బడింది. మహాభారతం, రామాయణం అనే రెండు పూర్తి భిన్నమైన ఇతిహాసాలు అంతక్రితం సంవత్సరాలలో భారతీయ టీవీలలో ప్రముఖంగా ప్రసార మయ్యాయి. ఇవి కూడా టయోటా ట్రక్కు హాంగు, దర్బాలలో భాగాలయ్యాయి. ఎయిర్ కండిషన్డ్ ట్రక్కులో విశ్రాంతి పూర్తి కాగానే వీటి మధ్య నుంచి అద్వానీ దర్భనమిస్తాడు. మరోవిధంగా చెప్పాలంటే మాస్ మీడియా యుగంలో మతమన్నది కూడా ఒక టెలివిజన్ దృశ్యరూపంలాంటిదై పోయింది. హిందూ దైవ స్వరూపాలను ఈ విధంగా ఆధునికాంతర రూపంలో ప్రదర్శించడం, అది కూడా ఒక అర్థ ఫాసిస్టు రాజకీయ దురాశతో మీడియా స్పృహ గల వాణిజ్య ప్రక్రియల్లో సమర్పించడం వాస్తవానికి

పెట్టుబడిదారీ యుగ పూర్వపు హిందూ నాగరికతతో ఏమాత్రం పొసిగే విషయం కాదు. టీవీ కేంద్రాల సముదాయం ద్వారా అమెరికాలో ఏవాంజలికల్ బోధకులు, వారి కార్పొరేషన్లు సాగించే ప్రచారంతో మాత్రమే దీన్ని పోల్చగలం. ఆ దేశంలో వచ్చి మితవాదిని అధ్యక్ష భవనంలో ప్రతిష్ఠించేందుకు ఈ శక్తులు గణనీయంగా సహాయపడ్డాయి. ప్రపంచీకృత పెట్టుబడిదారీ విధానపు ఈ తాజా ఘట్టంలోని ఒకానొక నిర్దిష్ట లక్షణం ఏమంటే ప్రపంచంలో అది ఆధిపత్యం చెలాయించే అన్ని ప్రాంతాల్లోనూ - వెనుకబడిన, అభివృద్ధి చెందిన ప్రాంతాలలో - మతం నైతిక వ్యవస్థ పాత్రకు భరతవాక్యం చెప్పుడం పెరిగిపోతున్నది. చాలావరకు అది సరుకుగా మార్చివేయబడుతున్నది. భారీ ఎత్తున వాణిజ్య ప్రక్రియలతో, రాజకీయ గుర్తింపుతో మీడియా దృశ్యంగా రూపెత్తు తున్నది. అదే సమయంలో పొరుగువారి మతం పట్ల ద్వేషంగా మారుతున్నది.

ఈ ప్రసంగం ప్రథమ భాగంలో సామ్రాజ్యవాదం గురించి నేను చర్చించాను. స్థూలంగా చెప్పాలంటే 1945-75 మధ్య కాలంలో విప్లవకర, పెట్టుబడిదారీ వ్యతిరేక శక్తులు ముందుకు సాగుతుంటే సామ్రాజ్యవాదం చాలావరకు దెబ్బ కాచుకునే

స్థితిలో ఉండిపోయిందన్నాను. ఆ తర్వాతి కాలంలో 1970ల మలి దశ నుంచి మరీ ముఖ్యంగా సోవియట్ యూనియన్ కుప్పకూలినప్పటి నుంచి బలాబలాల పొందిక మారింది. విప్లవ శక్తులు ముందంజ వేసిన ఈ దశాబ్దాలలో ప్రధానమైన లక్షణం ఏమంటే ప్రపంచ వ్యవహారాలలో మతవరమైన రాజకీయాల పాత్ర చాలా పరిమితంగా ఉండేది. జాతీయ సంస్కృతులను మత పరమైన భాష్యాలతో నిర్వచించాలనే భావనకు చాలా కొద్దిమంది మాత్రమే మద్దతునిచ్చేవారు. ఆ కాలంలో ముస్లిం దేశాలలో బ్రహ్మాండమైన కమ్యూనిస్టు పార్టీలు ఉండేవి. ముస్లిం ప్రపంచంలో చాలా వరకు లౌకిక శక్తుల పరిపాలన నడిచేది. వాటిలో అనేక దేశాలు తమ తమ తరహా సోషలిజాలను అంటే ఉదాహరణకు అరబ్ సోషలిజం వంటి వాటిని గురించి చెప్పేవి. ఈజిప్ట్, అల్జీరియా, ఇరాక్, సిరియా తదితర దేశాలు దాన్ని తమ అధికార సిద్ధాంతంగా పేర్కొనేవి. 1960లలో దక్షిణ ఎమెన్ లోనూ, 1970లలో ఆఫ్ఘనిస్తాన్ లోనూ వాస్తవంగా కమ్యూనిస్టు విప్లవాలే వచ్చాయి. ఆ మొత్తం కాలంలో బలమైన ఛాందస దేశంగా ఉన్నది అమెరికా ఆప్త మిత్రమైన సౌదీ అరేబియా ఒక్కటే. అరబ్ సైన్యాలపైన ఇజ్రాయిల్ గొప్ప విజయం సాధించడం, అరబ్ ప్రపంచంలో నాజర్ వామపక్ష వాదం క్షీణించడం జరిగిన తర్వాత ఇస్లామిక్ బృందాలు ఆ ఖాళీని భర్తీ చేసేందుకై విస్తరించ గలిగాయి. మన కాలంలోనే మనం ఇరాక్ కు ఏ గతి పట్టిందో చూశాం. అమెరికా దురాక్రమణకు ముందు అక్కడ రాజకీయాలు పూర్తిగా లౌకిక వాదంతో వుండేవి. అక్కడ పూర్తిగా మత, శాఖ, ఉపజాతి గుర్తింపుల ప్రాతిపదికపై ప్రభుత్వ ఏర్పాటు, రాజ్యాంగ రూపకల్పన జరగడం పూర్తిగా దురాక్రమణ ఫలితమే.

ఆఫ్ఘనిస్తాన్ లో కమ్యూనిస్టు ప్రభుత్వంపై పోరాడేందుకు డజనుకు పైగా దేశాల నుంచి 40వేల మంది జిహాదీలను సిఐఎ సమీకరించిన విషయం నేనింతకు ముందు ప్రస్తావించాను. ఇక్కడ ఒక్కటే ప్రశ్న. అన్ని దేశాల నుంచి అంతమందిని సిఐఎ గుర్తించడం, సమీకరించడం ఎలా సాధ్యమైంది? దీనికి సమాధానం చాలా

నులభం. అక్కడ సమాచార సంబంధాలున్నాయి. అమెరికా ఏజెంట్లకు వివిధ దేశాలలోని ఇన్ఫామిక్ బృందాలకు మధ్య క్రియాశీల సహకారం నడిచింది. కమ్యూనిజానికి వ్యతిరేకంగా ఇస్లాం రాజకీయ శక్తిగా వాడుకోవడం, 1950ల ప్రచ్ఛన్న యుద్ధ ప్రారంభంలో ప్రకటించబడిన ట్రూమన్ సిద్ధాంతంలో బహిరంగంగానే పేర్కొనబడింది.

భారతదేశంలో చూసినా 1920-30లలో తలెత్తిన ప్రధానమైన హిందూ మతతత్వ సంస్థలు వలసవాద వ్యతిరేక పోరాటంలో ముఖ్యపాత్ర వహిస్తున్న లౌకిక శక్తులకు వ్యతిరేకంగానే పెంపొందింది. అలాగే అప్పుడే తలెత్తుతున్న కమ్యూనిస్టు ఉద్యమానికి కూడా అవి వ్యతిరేకమైనవి. స్వతంత్ర భారతదేశపు తొలి సంవత్సరాలలో ఈ శక్తులు స్వతంత్ర పార్టీ వంటి సంస్థలతో జతకట్టాయి. కమ్యూనిస్టులను మాత్రమే కాక పాక్షిక సోషలిస్టు విధానాలు చెబుతున్న నెహ్రూను కూడా

వ్యతిరేకిస్తూ స్వేచ్ఛా వాణిజ్యాన్ని అవి బోధించాయి. అదే సమయంలో ఆరెస్సెస్ కమ్యూనిస్టులకు వ్యతిరేకంగా ఉమ్మడి పోరాటం చేద్దామని నెహ్రూ, పటేల్లకు ప్రతిపాదించింది. ఏమైనా ఎమర్జెన్సీ సంక్షోభం వచ్చేవరకు ఈ శక్తులు అంతంత మాత్రంగానే ఉండిపోయాయి. ఆ తర్వాతనే జనసంఘం జనతా మిశ్రమ కూటమిలో అతి పెద్ద భాగంగా అవిచ్ఛిన్నమైంది. ఎమర్జెన్సీ అనంతర ప్రభుత్వంలో ఆరెస్సెస్ సభ్యులు పలువురు కీలకమైన శాఖలు పొందగలిగారు. అమెరికాతో పూర్తి స్థాయి పొత్తుకు బాట వేస్తూ నయా ఉదారవాద విధానాలను భారతదేశంలో ప్రవేశపెట్టిన సర్వోపాధిపతి ప్రభుత్వమే బాబ్రీ మసీదు విద్వంసాన్ని కూడా అనుమతించడం యాదృచ్ఛికం కాదు. టెలివిజన్లో ప్రసారమైన ఆ దృశ్యం బిజెపి ఉత్తరోత్తరా అధికారానికి ఎగబాకడంలో దోహదపడింది. భారతదేశంలో మతశక్తుల పెరుగుదలకు సామ్రాజ్యవాదం ప్రత్యక్షంగా పాత్ర వహించిందని చెప్పవచ్చు. కానీ అవే చారిత్రక పరిస్థితులలో మతతత్వ శక్తులు అధికారం కైవసం చేసుకోవడానికి నయా ఉదారవాద శక్తులు అవకాశమిచ్చాయనేది అంతే నిజం. ఎవాంజలికల్ తదితర ఛాందస క్రైస్తవ బృందాలు అమెరికాలో ప్రాబల్యంలోకి వచ్చింది కూడా 1980ల మధ్య కాలం నుంచే.

ఈ విధంగా మన ముందు పరస్పర విరుద్ధమైన రెండు దృశ్యాలున్న ప్రత్యేక సందర్భం. ఈ మొత్తం కాలంలో వామపక్షం బలంగా ఉంది. మత, మతతత్వ శక్తులు ప్రపంచవ్యాపితంగానే సమాజంలో స్వల్ప ప్రభావమే చూపిస్తున్న దశ అది. మరీ ఇటీవలి సంవత్సరాలలో అంతర్జాతీయంగా వామపక్షాల శక్తి తగ్గుముఖం పడుతున్న కొద్దీ అవే ప్రతీఘాత శక్తులు ప్రబల స్థానంలోకి చేరగలుగుతున్నాయి. వామపక్షాలు ముందంజ వేసిన కాలంలో సమానత్వం కోసం పోరాటాలు ప్రధాన పాత్ర వహిస్తే సామ్రాజ్యవాదం విజయం సాధిస్తున్న మరీ ఇటీవలి కాలంలో అస్తిత్వ, ఉపజాతి మత రాజకీయాలు ప్రాబల్యంలోకి రాగలిగాయి. ఇవన్నీ సంస్కృతి - నాగరికతల పేరే చెబుతున్నాయి. సామ్రాజ్యవాదంలోని రెండు దశల మధ్య ఉన్న ఈ తేడాను గమనించి నప్పుడు ఒక విషయం చెప్పవచ్చు. మనం

సాంస్కృతిక అస్తిత్వానికి అభివృద్ధి నిరోధక భాష్యాలు చెప్పడాన్ని గట్టిగా వ్యతిరేకించాలి. అయితే అదే సమయంలో మన దేశంలోనూ, తక్కిన ప్రపంచంలోనూ కూడా వామపక్షాల శక్తిని పునర్నిర్మించడం ద్వారానే ప్రగతిశీల శక్తులు ఈ కర్తవ్యం నిర్వహించగలుగుతాయి. కొంతకాలం కిందటి వరకు అప్రధాన స్థానంలో ఉన్న మితవాద శక్తులను తిరిగి అక్కడికే నెట్టగలుగుతాయి. మనం ఒక సామ్యవాద సమాజం కోసం, ప్రగతిశీల పాదార్థిక సంస్కృతి కోసం పోరాడకుండా మితవాద సాంస్కృతికత పైన, మత మోఘం పైన పోరాడలేము.

- - -

మాన్ మీడియా ద్వారా సాంస్కృతిక పరిశ్రమ ఎలా పనిచేస్తున్నదో వివరించడానికి నేను ఎక్కువగా ప్రయత్నించాను. సంస్కృతి, రాజకీయాలను నిర్వచించడంలోనూ, ఆఖరుకు మీడియా దృశ్యాలలోనూ కూడా మతాన్ని ఎలా ఉపయోగించుకుంటున్నారో చెప్పేందుకు ప్రయత్నించాను సామ్రాజ్యవాదం మన సాంస్కృతిక జీవితానికి విఘాతం కలిగిస్తున్న విస్తార సీమలు ఇంకా చాలా వున్నాయని నాకు తెలుసు. ఉదాహరణకు మన విద్యారంగంలో ఏం జరుగుతుందో నేను కనీసంగానైనా ప్రస్తావించలేదు. విద్యారంగంలో ప్రభుత్వాలు ప్రపంచబ్యాంకు నూత్రాలను అమలు చేస్తున్నాయి. అనేక రూపాలలో స్వంతంగా నిధులు సేకరించుకోమని విద్యా సంస్థలను ఒత్తిడి చేస్తున్నాయి. విదేశీ విశ్వవిద్యాలయాలు భారత భూభాగం నుంచే పనిచేసే పరిస్థితికి మనం చేరుకున్నాం. ఇవి ఉన్నత శ్రేణులకు ఖరీదైన విద్యను అందిస్తుండగా మనవైన ప్రభుత్వ సంస్థలు హరించుకుపోతున్నాయి. మానవాభివృద్ధి రంగాలకు నిధులు కొడిగడుతున్నాయి. నేనింతకుముందే చెప్పినట్లుగా సామ్రాజ్యవాద హస్తం సోకని సాంస్కృతిక రంగం ఒక్కటైనా లేదు. అయితే అవన్నీ ఒకే పత్రంలో పేర్కొనడం అసాధ్యం. అందుకే సమకాలీన సామ్రాజ్యవాదానికే సంబంధించిన కొన్ని సమస్యలను మాత్రమే ఎంచుకున్నాము. విస్తార ప్రజారాసుల జీవన ప్రక్రియలో అత్యంత వివాదకర రీతుల్లో సామ్రాజ్యవాదం, పెట్టుబడిదారీ విధానం చొప్పుకు వస్తున్న ఒకటి, రెండు రంగాలనే నేను స్పృశించాను.

సాహిత్య ప్రస్థానం మాసపత్రిక చందా వివరాలు

సంవత్సర చందా (వ్యక్తులకు) రు.	120
సంవత్సర చందా (సంస్థలకు) రు.	150
అయిదేళ్లకు రు.	500
పదేళ్లకు రు.	900
విడి ప్రతి రు.	10

ప్రజాశక్తి బుక్ హౌస్ బ్రాంచీలన్నిటిలోనూ సాహిత్య ప్రస్థానం లభిస్తుంది. ప్రజాశక్తి దినపత్రిక ఏజెంట్లకు చెప్పి వారి ద్వారా కూడా తెప్పించుకోవచ్చు.

మేనేజర్

ప్రస్థానం

1-1-187/1/2, వివేకనగర్,
చిక్కడపల్లి, హైదరాబాద్-20,
ఫోన్: 27660013; వివరాలకు: 9490099059
ఇ.మెయిల్: Prasthanam_ss@yahoo.co.in

సాహిత్య ప్రస్థానం అడ్వర్టయిజ్ మెంట్ టారిఫ్ కలర్

టైటిల్ బ్యాక్ రు.	15000
టైటిల్ ఇన్నర్ రు.	12000
లోపలి పేజీ రు.	10000

కొత్త చిగురు

‘నాకు సముద్ర
కెరటమంటే చాలా
ఇష్టం! అది లేచి
పడుతున్నందుకు కాదు.
పడినా లేస్తున్నందుకు!’
అన్నాడో భావుకుడు.
జీవితానుభవానికి ఎంత
దగ్గరి సాదృశ్యతో ఇది!

వేంపల్లి అబ్దుల్ ఖాదర్

ఎత్తయిన శిఖరాల్ని, లోతైన లోయల్ని కలుపుతూ వెంకటాద్రి ఎక్స్‌ప్రెస్ ముందుకు పరుగెడుతూనే ఉంది.

సాలోచనగా కళ్ళు మూసుకున్నాను.

మనసంతా అలజడిగా ఉంది.

రేపే ఇంటర్వ్యూ.

ఈ ఇంటర్వ్యూలోనైనా సెలెక్ట్ అవుతానో లేదో...

అవుతాను. తప్పక అవుతాను.

అబ్బో... ఎంత భరోసా?

అంత భరోసాకు కారణము?

శివ ప్రకాశం!

శివ ప్రకాశమా? ఎవరీ శివప్రకాశం?

శివ ప్రకాశం ఇచ్చిన భరోసా ఏమిటి?

ఆ భరోసా ఇవ్వటానికి అతనికి గల అర్హత ఏమిటి?

అన్నీ ప్రశ్నలే...

ఈ ప్రయాణానికి కారణము, నా ఆశకు ఆధారము, ఈ కథకు ప్రాణము శివ ప్రకాశమే...!

- - -

నిర్ణయాలకు మనసొక అలరాస పుట్టిల్లు.

నేను... చివరికి ఏ చిన్న ఉద్యోగమైనా సంపాదించుకోనిదే పెళ్ళంటూ చేసుకోకూడదని నిర్ణయించుకున్నాను. అలా అనుకోవడానికి కారణం ఉంది. నాలుగైదు పెళ్ళి సంబంధాలైతే చూశాగానీ ‘పిల్లాడేం చేస్తాడు? అనే ఒకే ఒక ప్రశ్నకు సమాధానం చెప్పలేక నేనా నిర్ణయానికొచ్చానన్న సంగతి చాలామందికి తెలీదు. చివరికి ఫ్రెండ్స్‌కి కూడా. అందుకే వాళ్ళు - ముదిరిపోయిన బెండకాయ సామెత నొకదానిని నా పాతికేళ్ళ బ్రహ్మచారి జీవితానికి తగిలించారు. కలలుగనే కాలేజీ కలల నుంచి నిజ జీవితంలోకి

అడుగుపెట్టిన తర్వాత గదా అసలు సంగతి తెలిసొచ్చేది? నాకరీ చిక్కలేదనే అక్కసు కాదు గానీ... అర్హతలకు తగిన ఉద్యోగాలు ఎంతమందికి దక్కుతున్నాయి? శ్రమశక్తిని అమ్మి అందిపుచ్చుకున్న పరిశోధక అక్షరం నాది. కానీ జీవితానుభవాన్ని ఎంతో కొంత చదివిన తర్వాత ఇలాంటి డిగ్రీలు నిజ జీవితానికి అన్వయించవని తెలిసిపోయింది. ఆవరించిన తెరలు తొలగిపోయాయి. అందుకని ఉద్యోగం సంపాదించుకోవడానికి ఎన్ని వాకిళ్ళయితే ఉన్నాయో అన్నిటిని తెరవాలనుకున్నాను. ఇప్పుడు నా ముందున్న ఏకైక లక్ష్యం... ఉద్యోగ సంపాదనే.

“వేణూ!”

తెగిన ఆలోచనల మధ్య తలతిప్పి చూశాను.

“నీ కోసమే వెదుకుతున్నా!”

నా కోసమా? ఎవరబ్బా ఇతను? అని ఎగాదిగా చూశాను. నడి వయసువాడు. కలుపుగోలుగా నవ్వుతున్నాడు. సంస్కారం అడ్డొచ్చి నేనూ నవ్వును.

“నువ్వు చెరుకుపల్లి సీతారామయ్యగారి అబ్బాయివి గదూ” అని అన్నాడు.

ఔనన్నాను.

“నా అంచనా పొరబాటు కాలేదు. మేష్టారి పోలికలు నీ ముఖంలో కొట్టొచ్చినట్టు కనిపిస్తున్నాయి. అన్నట్టు వేణూ...!” అని కాసేపాగి “శివప్రకాశం” నా పేరు. నేను మీ ఊరు విడిచి వెళ్ళే నాటికి బొత్తిగా బుద్ధి తెలియని వయసు నీది. అందుకని నాకు నేనుగా పరిచయం చేసుకోవాలి. ఈనాడు నేనింత సుఖంగా

ఎంగిలించుతున్నానంటే అదంతా మీ నాన్నగారి చలువే. మహానుభావుడు. పరోపకారం కోసమే పుట్టాడేమో. తాను చీకట్లో మగ్గిపోతున్నా పదిమందికింత వెలుగునే పంచాడు. దోసిళ్ళలో తినగలిగినవాళ్ళకి తినగలిగినంత అక్షర లక్ష్య గుమ్మరించాడు. నాలుగు పదుల సుదీర్ఘ ఉద్యోగ జీవితంలో చిన్నా చితకా ఉద్యోగుల్ని కాక ఐపిఎస్., ఐఎన్ఎల్ నే సమర్పించాడు. ఏ అగ్రశ్రేణి ఉద్యోగిని పలకరించినా సీతారామయ్య మాష్టారిగారి పేరే చెప్పుకుంటారు. ఆయన అక్షరవాని అంత గొప్పది. నిజానికి ఉద్యోగ జీవితానికి అంకితమైపోయిన మహామనిషి ఆయన.

నా కళ్ళు చెమరించాయి.

నాన్నగారిని ఇంత చక్కగా చదవగలిగిన వాళ్ళు ఇంకెందరున్నారో! అవును మరి. నాన్నగారు చదివింది అక్షరాల్ని కాదు. జీవితాన్ని. ప్రతిఫలాపేక్షలేని నిస్వార్థ సేవని!

చెమ్మగిల్లిన కళ్ళు... ఏవో జ్ఞాపకాలని కెలికాయి.

నాన్నగారు ఉన్నంతలో సంతృప్తిగానే కాలం వెళ్ళమార్చారు. మంచినీ, మనుషుల్ని ప్రేమిస్తూనే కాలం చేశారు. జీవితకాలంలో ఆయనెప్పుడు అవసరానికి మించిన డబ్బును కోరుకోలేదు. మితిమీరిన లేమిగానీ, కలిమిగానీ మనిషికి సుఖాన్ని ఇవ్వలేవని ఆయన నిశ్చితాభిప్రాయం. బడికి ముందుగా కానీ, ఆలస్యంగా కానీ పోయేవాడు కాదు. వేళకి సరిగ్గా ఆయన పాదం తరగతి గదిలో పడేది.

“ట్యూషన్లు అవీ చెప్పి నాలుగు రాళ్ళు వెనకేసుకోరాదా సీతారామయ్య!” అని కొలీగ్స్ ఎవరైనా అంటే మెత్తగా నవ్వి ఊరుకునేవాడు. ఆ నవ్వుని ఎవళ్ళకి తోచినట్లు వాళ్ళు వ్యాఖ్యానించుకునేవారు. ప్రస్తుతం నేను ఏ వ్యాఖ్యానాలకు అందకుండా కుటుంబ భారాన్ని ఎప్పటికప్పుడు చిరునవ్వుతో నెట్టుకొన్నానే ఉన్నాను.

“నా నట్టింట దీపం వెలిగించిన మీ నాన్నగారికి బ్రతికుండగా కృతజ్ఞత చెప్పుకోలేక పోయా వేణూ...! కనీసం ఇప్పుడాయన కుటుంబానికైనా...”

కృతజ్ఞతకి నిలువెత్తు నిదర్శనంగా కనిపిస్తున్న ప్రకాశాన్ని చూశాను. నమ్మకాన్ని నెత్తికెత్తుకున్న చిరునవ్వు... ఆయన పెదవుల మీద అందంగా కదలాడింది.

“వేణూ! ప్రస్తుతం నువ్వు నిరుద్యోగివి. ఔనా? ఉపాధి అవకాశాలు దాదాపు మృగ్యమైపోయిన ఈ దేశంలో కల్లబొల్లి మాటలకు ఓట్లు రాలతాయేమో గానీ ఉద్యోగాలు రాలవు. డబ్బే దేన్నయినా శాసిస్తున్న రోజులివి. నీకు సహాయం చేసేంత డబ్బు నా దగ్గర లేకపోయినా, ఏదో ఒక ఉద్యోగం వేయించగల పరిచయాలున్నాయి.”

భారంగా నిట్టూర్చాను. నా కళ్ళలోని నైరాశ్యాన్ని గమనించి మళ్ళీ అతనే కలగజేసుకున్నాడు. “నాకు తెలుసు వేణూ! ఈ కబురు నీలో ఉత్సాహాన్ని నింపలేదని. కారణం? ఇప్పటికే నీవీ ప్రయత్నంలో

బాగా విసిగిపోయి వున్నావు. ప్రతిభకు ఉద్యోగాలు ఊడిపడే రోజుల ఇవి? కానీ ఉద్యోగాలు ఎలా అయితే రాలిపడతాయో నాకు బాగా తెలుసు. ఒకటా రెండో? ఈ చేతుల మీదుగా ఎన్ని ఉద్యోగాలు ఇప్పించలేదు. నువ్వే చూశావుగా. నా వ్యవహార శైలే వేరు. ముందు ముందు నీకే అర్థమవుతుంది.

నివ్వల్యమైన ప్రకాశం మనసు మీద, ఆ మనసును ఆవిష్కరించే నిజాయితీ మీద నాకు నమ్మకం కుదిరింది. వెదుక్కుంటూ వచ్చిన అదృష్టాన్ని ఎందుకు కాదనాలి?

సహకరించడమే ఎంతో గొప్ప. పైగా ప్రకాశం మీద ఆర్థిక భారం మోపడం కూడానా? అలా జరగదు. ఆ మాటే అన్నాను.

“వేణూ! ఇదిగో నా విజిటింగ్ కార్డు. ఫార్మాలిటీస్ అన్ని పూర్తవగానే సెల్ చేస్తాను. బయలుదేరడానికి సిద్ధంగా ఉండు. అవకాశమన్నది మాటి మాటికీ రాదు. వచ్చినప్పుడు మాత్రమే ఉపయోగించుకోవాలి. అన్నీ సర్దుబాటు చేసుకో. ఎంప్లాయర్ తో నాకు గత పదిహేను సంవత్సరాలుగా పరిచయం ఉంది. ఇది నా పర్సనల్ కేసని చెబితా. కాలే లెటర్ జిరాక్స్ కాపీ పంపడం మరిచేవు...” అని కాస్సేపాగి “అన్నట్టు వేణూ! నీకిది చెప్పనే లేదు కదూ! నేను రూపాయి నాణెంలాంటి వాణ్ణి. బొమ్మా బొరుసులాగే నాకు రెండు పార్శ్వాలున్నాయి. నేను వేరు. నా పర్సనల్ లైఫ్ వేరు. నా లైఫ్ స్టైల్ డిఫరెంట్ గా ఉంటుంది. అట్టే పట్టించుకోకు...” అని మళ్ళీ ఆగి కనీసం ఈ విధంగానైనా మా మాష్టారిగారి రుణం తీర్చుకుంటాను...” అంటూ సుడిగాల్లా వెళ్ళిపోయాడు.

ఇది నెల రోజుల క్రితం జరిగిన సంఘటన.

- - -

సరిగ్గా ఈ సంఘటన జరిగిన నెల రోజులకు... ప్రకాశం నుండి నాకు సెల్ కాల్ వచ్చింది. భాగ్యనగరానికి బయలుదేరాను.

నేను వెళ్ళేటప్పటికి ప్రకాశం గదిలో లేడు.

“మీ పేరు వేణూగారేనా? ప్రకాశంగారు కలవడానికి కొంత ఆలస్యమవుతుందట! ఈ అడ్రెస్ కి మిమ్మల్నే కలవమన్నారూ” అని బేరర్ ఓ కార్డిచ్చాడు.

అదేదో ఆఫీసులో చివరికి ప్రకాశాన్ని పట్టుకునేటప్పటికి గంట పడకొండయింది. ఎవ్వి ఛాంబర్ నుంచి అప్పుడే బయటకొచ్చాడు ప్రకాశం. చుట్టూ చూస్తూ ఓ చోట ఆగి “కోమలీ! నక్సెస్!” అన్నాడు.

అతని ముఖంలో విజయహాసం మెరిసింది! నా ప్రక్క చైర్లో ఎదురు చూస్తున్న అమ్మాయి అమాంతంగా ముందుకు దూకి ఆయన్ని కొగిలించుకున్నంత పని చేసింది.

“వ్... ఇది ఆఫీసు. సాయంత్రం అరంటికి తీరిగ్గా కలుసుకుందాం!... రేపట్నుంచీ నువ్వో కొత్త జీవితానికి ఆహ్వానం పలకబోతున్నావ్! ఎనీహా. యువార్ వెరీ లక్ష్మీ మై వామ్ కంగ్రాట్స్ టు యు డియర్ ఎంగ్ స్టెనో.”

ఆ అమ్మాయి కళ్ళనిండా కృతజ్ఞతే!
అది కన్నీళ్ల రూపంలో జారుతూఉంది!
ప్రేక్షక పాత్రలో అక్కడ నేనంటూ ఒకణ్ణున్నానని వాళ్ళల్లో ఎవరూ పట్టించుకోలేదు.

- - -

ఆ అమ్మాయి సరిగ్గా ఆరింటికి ప్రకాశం గదికి వచ్చింది. అప్పటికే నేను లిఫ్ట్లో అడుగుపెట్టాను. కాసేపు కాన్సోపాలిటన్ అందాల్సి చూడానికి.

చూశాను.

సిటీ కదా! మనం ఏ కోణం నుంచీ చూడాలనుకుంటావో ఆ కోణం నుంచి కనిపిస్తుంది.

తొమ్మిదింటికి గది ముందుకొచ్చాను. కాలింగ్ బెల్ నొక్కబోతుంటే డోర్ దానికదే తెరుచుకుంది. ముందు మగ్గిన మల్లెపూల వాసన. ఆ తర్వాత ఆ అమ్మాయి.

ఇప్పుడూ అంతే!

వాళ్ళిద్దర్లో ఏ ఒక్కరూ నన్ను పట్టించుకోలేదు.

నాకు నేనుగా గదిలోకి అడుగుపెట్టాను.

“రా వేణూ...!” అని ప్రకాశం నింపాదిగా సిగరెట్ వెలిగించుకున్నాడు. “ఈ అమ్మాయి పేరు కోమలి. చాలా పాప్. రియల్లీ ఐ అప్రిషియేట్ హర్ సోషల్ బిహేవియర్. జీవితమంతా తిప్పుకున్న వాళ్ళేగానీ ఎవడూ ఆమెకో ఉద్యోగం ఇప్పించిన పాపాన పోలేదు. ఇప్పుడు నేనైనా ఊరకే ఇప్పించాననుకోకు. ఎంతో కొంత ఖర్చు పెట్టుకుంది. ఏమైతేనేం! ఇవ్వాల్లితో ఆవిడ సమస్య తీరిపోయింది. ఐ టూ ఫీల్ హేపీ!” అన్నాడు.

ఇద్దరం స్నానాలు కానిచ్చాం.

అన్ని విషయాలు ఉదయాన్నే మాట్లాడుకుందామని భోజనాలైన తర్వాత అట్టించి అట్ వెళ్ళిపోయాడు ప్రకాశం.

చెప్పొద్దు...! ఆ రాత్రి నాకు నిద్రే పట్టేదు.

ప్రకాశం వెయించబోయే లెక్కరర్ ఉద్యోగం చుట్టూ రంగు రంగుల నా ఆలోచన సీతాకోక చిలుకల్లా ఎగురుతున్నాయి.

- - -

తెల్లవారింది.

ఇంటర్వ్యూకు హాజరయ్యాను.

ఒకటిన్నరకి గానీ ప్రకాశం ఆఫీసు నుంచి బయటపడలేదు.

అతనొచ్చిన వాలకం చూస్తే... నాకు ఉద్యోగం వచ్చిన దాఖలా లేదు.

“సారీ వేణూ...!” అని ఆగి సిగరెట్ వెలిగించుకున్నాడు.

కొంతసేపు ఎవరూ మాట్లాడుకోలేదు.

ఐనా... దురదృష్టం నన్ను అనుక్షణం వెంటాడుతూనే ఉంటే... పాపం అతనేం చేస్తాడు?

ఇద్దరం ఆఫీసు ఆవరణలోకొచ్చాం. మళ్ళీ ప్రకాశమే కలగజేసుకున్నాడు. “ఇంత తేలిగ్గా నీకు ఉద్యోగం దొరుకుతుందనుకోలేదు వేణూ!”

“అ...” అన్నాను.

కాలం ఒక్క క్షణం ఆగి కదిలినట్టయింది.

దొరికిందా? తనకు ఉద్యోగం దొరికిందా?

నమ్మాలా? వద్దా?

నమ్మాలి! నమ్మి తీరాలి!

కళ్ళ ముందు రెపరెపలాడుతున్న అపాయింట్మెంట్ లెటర్! ప్రకాశం చొరవ వలన ఆ మరుసటి రోజే ఉద్యోగంలో చేరిపోయాను. ఇన్నాళ్ళకి నేను అనుకున్నది అనుకున్నట్టు జరిగింది. కానీ అనుకున్నది అనుకున్నట్టు జరిగితే అది జీవితం కాదు. అనుకోనిది అనుకోనట్టు జరిగితేనే జీవితం. నా ముచ్చట మూన్నాళ్ళకే తీరిపోయింది.

నాకు ఉద్యోగం రానూ వచ్చింది. పోనూ పోయింది.

ప్రకాశం... నమ్మించి నన్నింత ఘోరంగా మోసం చేస్తాడనుకోలేదు.

జీవితంలో దగా పడ్డం ఇది తొలిసారి కాదు.

ఇలా ఎంతకాలమని మననం సమాధానపరచడం...?

నాకిక ఆత్మహత్య ఒకటే శరణ్యం.

బ్రతికి ఉద్ధరించేదేమిటి?

- - -

పండుటాకుల్ని రాల్చేసిన మోడు కొమ్మలు కొత్త

చిగుళ్ళు తొడుక్కున్నాయ్!

నిరాశతో పోరాడానికి నాకు నెలపట్టింది.

దినపత్రిక తిప్పుతుంటే పోస్టుమన్ ప్రత్యక్షమయ్యాడు.

సంతకం చేసి రిజిస్టరు పోస్టు అందుకున్నాను.

నా చేతివేళ్ళు వణికాయి.

కవరు చించాను.

“డియర్ వేణూ!

నా అదృశ్యం నీలో దుఃఖము, కోపము, నిరాశ, అసహ్యము కలిగించి ఉంటుంది. ఉండాలి. ఎందుకంటే నేను పచ్చి వంచకుణ్ణి. పరమ కర్కోటకుణ్ణి. నీలా ఎందరో నిరుద్యోగుల బలహీనతలతో ఆడుకున్నవాణ్ణి. ఉద్యోగాల ఎర చూపి ఘోరంగా మోసం చేసినవాణ్ణి. నమ్మకద్రోహిని. నాకు సరైన శిక్షే పడింది. నీ సొమ్ముతో పరారైన రెండో రోజు రాత్రి - హఠాత్తుగా నాకు పక్షవాతం సోకింది. కాలు, చెయ్యి, నోరు పడిపోయాయి. నీ గురించి అన్నీ తెలుసుకున్నాను... నువ్వు చేసిన అప్పులు, అవి తీర్చడానికి తెగనమ్మిన పొలాలు, పెళ్ళాం పుస్తైతో సహా ధారపోసిన నగలు, పెళ్ళీడు దాటిపోతున్న చెల్లెళ్ళ దీనగాధలు, ఏళ్ళ తరబడి రోగిష్టి తల్లితో పడుతున్న బాధలు - నా రాతి గుండెను వగలగొట్టాయి. కొడిగట్టిన మానవత్వాన్ని వెలిగించాయి... చచ్చే ముందైనా ఒక మంచి పని చేయాలనుకున్నాను. నీకు పక్కా ఉద్యోగం సంపాదించే ప్రయత్నంలో నా శ్రమ ఫలించింది. ఉద్యోగ నియామక ఉత్తర్వులతో పాటు ఐదు లక్షలకు డి.డి. పంపుతున్నాను. నా పాపాలకు ఇదే నిష్కృతి అనుకోవడం లేదు. నేను చచ్చానని తెలిస్తే ఓ కన్నీటి బొట్టు రాలిచ్చా...

నీ ప్రకాశం

ప్రతిధ్వనించిన

భూస్వరాలు

ఇస్తదంట ఇస్తదంట ఇండ్ల జాగాలిస్తదంట
 - ఇండ్ల జాగాలిస్తదంట ఇండ్లనూ గట్టిస్తదంట
 రంగరెడ్డి జిల్ల భూములు రింగురోడ్ల కలిసినంక
 - కడపరెడ్లు రియల్టర్లు కట్టచేసి బలిసినంక
 పచ్చపచ్చటి పల్లెరెతులు బిచ్చగాల్లె పోయినంక ఇస్తదంట
 జలయజ్ఞం చేసినోళ్లు జబర్దస్తీ బొక్కినంక
 ఇడుపుల పాయల సామికి ముడుపు గట్టి మొక్కినంక
 చిన్నబాసులు, సూరిబావలు తిన్నదరుగక కక్కినంక ఇస్తదంట

పీఠీ

రాష్ట్రవ్యాపితంగా ఉవ్వెత్తున సాగుతున్న భూ పోరాటానికి సంఘీభావంగా జులై ఎనిమిదిన సుందరయ్య విజ్ఞాన కేంద్రంలో సాహితీ ప్రవంతి నిర్వహించిన 'భూ స్వరాలు' కవి గాయక సమ్మేళనంలో గడ్డంపల్లి భూపాల్ రెడ్డి రాసి పాడిన పాట ఇది. ఈ పాటలో ప్రతి చరణం సభికులను ఉద్రూతలాపింది. ఇలాటి అనేక కవితలతో, పాటలతో భూస్వరాలు భాస్వరం రగిలించాయి. ప్రముఖ కవి జ్వాలాముఖి ప్రారంభోపన్యాసం చేస్తూ వామపక్షాల ఆధ్వర్యంలో ఉద్యతంగా సాగుతున్న భూ పోరాటాలను ప్రతివారూ బలపర్చాలని కోరారు. ఈ పోరాటాలలో రాటుదేలిన ప్రజలు ఇంక జైళ్లకూ, లారీదెబ్బలకు భయపడబోరని అన్నారు. మరో సీనియర్ కవి శివారెడ్డి పోరాటాలను అభినందిస్తూ భూమి గురించి రాసిన తన కవిత తొలిగా చదివారు. సామాన్యుడి గృహకాంక్ష స్వప్నమై పోతుంటే ఎదిరించక తప్పని స్థితిని తన కవితలో వర్ణించారు 'అకాశవాణి' ప్రోగ్రాం ఎగ్జిక్యూటివ్, కవి సుధామ. ఎస్ఎ యూనివర్సిటీ అసోసియేట్ ప్రొఫెసర్ మేడిపల్లి రవికుమార్ ఈ భూపోరాటాలు చారిత్రాత్మకమైనవని పేర్కొన్నారు. ప్రారంభ సభకు అధ్యక్షత వహించిన 'సాహితీ ప్రవంతి' రాష్ట్ర కన్వీనర్ తెలకపల్లి రవి వేమన నుంచి శ్రీశ్రీ వరకూ భూమిపై పెత్తనాన్ని ఖండిస్తూ కవితలు రాస్తూనే ఉన్నారని గుర్తు చేశారు. అనంతరం ప్రవంతి బాధ్యులు కె.ఆనందాచారి, వల్లభాపురం జనార్ధన, వరప్రసాద్, ఎ.సత్యభాస్కర్లు కవితాగోష్టి నిర్వహించారు. నలభైమంది కవులు కవయిత్రులు కవితా పఠనం చేశారు. అగ్రహం, ఆవేదన, వ్యంగ్యం మేళవించిన పలు కవితలు విశేష స్పందన కలిగించాయి.

కవి గాయక సమ్మేళనంలో ప్రసంగిస్తున్న శివారెడ్డి, వేదికపై జ్వాలాముఖి, తెలకపల్లి రవి, సుధామ, రవికుమార్

'భూమి మా ఊపిరి
 ఈ మట్టిలో
 నా పూర్వీకుల రక్తపు మరకలున్నాయి
 చెమట బిందువులున్నాయి
 భూమితో పెనవేసుకున్న
 పేగుబంధం మాది'
 అంటూ భూపోరాట నేపథ్యాన్ని వివరించారు బత్తుల శ్రీనివాసులు. 'నాలుగడుగుల నేల కోరాను / సువ్వేమన్నావ్? అరంగుళం నేల లేదన్నావ్ / నేల కన్నీరు కార్చింది ఇడుపుల పాయలో వెతకమన్నా / నేను ఎర్ర సముద్రమై ఉప్పెనలా ఉబికి వస్తే / ప్రతి అంగుళమూ నాదేనని తెలిసింది' అని పోరాటం కలిగించిన చైతన్యాన్ని చాటారు కుమారస్వామి. 'నోరులేని పశువులకే పని నేర్పినోళ్లం మన శక్తి ఏమిటో మనకు తెలియకుండా పెరిగాము మన దమ్ముని బయటపెట్టి మీ వెనకాల మేమున్నాము అంటూ భూ పోరాటం చేయిస్తున్నది ఎర్రజండా ఇక ఉసి గొల్పేది మీరు ఉప్పెనలా ఉరికొచ్చేది మేము'
 అంటూ హెచ్చరించాడు రవీంద్ర. 'భూగోళం తిరుగుతోంది సూర్యుడి చుట్టూ నేటి రాజకీయం తిరుగుతోంది భూమి చుట్టూ' అంటూ గానం చేశాడు రౌతు రవి. 'భగ్గుమన్న భాస్వరం మిన్ను తాకిన భూస్వరం బీదబిక్కి ఒక్కటైనాం కూడు గూడుకు పోరుతున్నాం' అని ప్రకటించాడు పిఎన్ మూర్తి. 'హైటెక్కులు జిమ్మిక్కులు / ఆకలి తీర్చేవేనా సాఫ్ట్ వేరు కంపెనీలు / సాగును చేసేవేనా? దున్నేవానికి భూమి / కంపెనీల కైంకర్యం'
 అంటూ నేటి తంతును ఎండగట్టాడు గజవెల్లి. ఇలా ప్రతి పాట, ప్రతి కవితా ప్రజల పోరాట పటిమనూ పాలకుల నయవంచననూ ప్రతిబింబించే విధంగా ప్రతిధ్వనించింది.

'మట్టి పొరల పుటల్లో చరిత్ర చదివినోళ్లం
 మృత్యువుని వేటాడి గెలవటం
 సమీక్షించుకున్నోళ్లం
 ఈ నేలలో గింజగా మెలకెత్తినవాళ్లం
 ఈ భూమిలో పువ్వుగా వికసించిన వాళ్లం
 ఎదగటమూ తెల్పు, ఎదిరించడమూ తెలుసు

ఈ నేలనంతా శృశాసంగా మార్చినా
 మా శవాలను గుట్టలుగా పేర్చినా
 మేం కలలుగన్న ఈ భూమిలోనే
 మా అస్తికలు గుడిసెలై మెలుస్తాయి' అంటూ
 గర్జించారు జి.విజయలక్ష్మి.

'మొన్ననే తిరిగొచ్చిన వ్యోమగామి చెల్లెలు
 సునీతా విలియమ్సును అడుగు
 మన దేశ కట్టాగాళ్లు స్పేస్లో కూడా
 కనిపించే ఉంటారు' అని చమత్కరించారు
 జి.నరసింహమూర్తి.
 'పెద్దరికపు ముసుగులో జరిగినదంతా
 పచ్చిమోసమని ఎరిగిన క్షణం
 సామాన్యులు చైతన్యులవుతూ
 నిప్పులు చెరిగే కళ్లతో
 కుతంత్రాలపై తిరగబడుతున్నారు.
 రండి రండి మనమంతా జతవుదాం
 వాళ్లతో వెంట నడుద్దాం' అంటూ సంఘీభావం

ప్రకటించారు జాజుల గౌరి. పురిమళ్ల సునంద,
 శిష్టా మాధవి కూడా ఇలాగే చక్కటి కవితలు
 వినిపించారు. పొత్తూరి సుబ్బారావు, లెనిన్
 శ్రీనివాసరావు, చింతాడ కూర్యారావు, గురజాడ
 అప్పారావు, పొన్న అంజయ్య, భద్రాచలం
 నరేష్, డా.అరిబండి ప్రసాదరావు, తాతోలు
 దుర్గాచారి, తంగిరాల చక్రవర్తి, గుడిపల్లి రవి,
 శిల్పా జగదీష్, పోతగాని సత్యనారాయణ
 ప్రభృతుల కవితలు సభను ఉత్తేజపర్చాయి.
 ప్రజానాట్య మండలి కళాకారులు జగన్,
 వెంకటరెడ్డి తదితరులు భూ పోరాట
 గీతాలాపించారు.

నీ నిషేదాజ్ఞలపై
 నిప్పులు కురుస్తున్న
 ధిక్కరణ స్వరాల దృశ్య పరంపరని
 బహుశా! నీవు గమనించేవుంటావు

కన్నపేగు తెగి
 తల్లి బంధం వీడిపోతున్న
 తెగువ ఏంచిన నేలకోసం
 రణరంగాన నిలిచిన
 మా రజితక్క చలన శీలతని
 బహుశా! నీవు గమనించే వుంటావు.

అసైన్లు చట్టానికీ
 చుట్టానివై
 అగుపిస్తున్నదంతా అంకించుకొంటూ
 ఆక్రమిస్తున్నావు. దురాక్రమిస్తున్నావు

రా! మనిషిలా ఈ ఒక్కసారైనా! మామిడి కోదండరావు

రాజ్యాంగం మాకిచ్చిన హక్కింకా
 దక్కలేదన్న దీనురాలని
 అరాచకాదని ముట్టిడిస్తున్నావు.
 రక్తాన్ని జుర్రుతున్నావు

అదిమిపడుతున్న కొద్దీ ... ఏదీ
 ఆదమరచి నిదరోదు కదా!
 గుణాత్మకమైనదేదీ గుప్పన మండక
 మానదు కదా!

ఏమైనా! గుట్టు వీడినప్పుడే కథా
 మనిషి గట్టుదాటి ప్రవహించేది
 జానదు నేలకోసం
 తెగు విప్పుడు తొడకొడుతోంది చూడు!
 రా! మనిషిలా మాట్లాడుకొందాం
 ఈ ఒక్కసారైనా
 దశాబ్దాల నుండి మీరొదిలేసిన
 వాగ్ధానాన్ని
 వేకువలోంచి
 తూరిన తొలిపొద్దులా తొంగి చూడండి
 రండి!! మనిషుల్లా మాటాడుకొందాం
 ఈ ఒక్కసారైనా
 (బొమ్మన రజిత పోరాట స్ఫూర్తికి స్పందిస్తూ)

సవరణ, సంజాయిషీ

2007 జూన్ - జూలై సాహిత్య ప్రస్థానంలో "మగవాడు లేకుండా వుండనూ గలవ్" అన్న హిందీ రచన అనువాదం ప్రచురితమయింది. మూల రచయిత పవన్ కరణ్, అనువాదకులు దా|| చాగంటి తులసి. వాస్తవంలో మూలరచన గద్య కవిత. అయితే సమాచారం లోపం వల్ల జరిగిన సాంకేతిక పొరబాటుతో అది 'కథ'గా అచ్చయింది. రచయిత 'పవన్ కరణ్' బదులు పవన్ కిరణ్ అని వచ్చింది. ఈ రెండు పొరబాట్లకు చింతిస్తున్నాం.

- ఎడిటర్

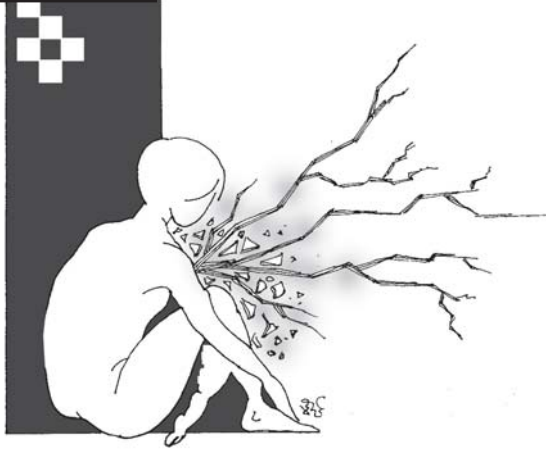
కీ.శే. గుంటూరు శేషేంద్ర శర్మ గారి ఇంటర్వ్యూ పునరుద్ధరణపై ఆయన సతీమణి ఇందిరాదేవి గారి లేఖ

మీరు సాహిత్య ప్రస్థానం జూన్-జూలై 2007 సంచికలో పునరుద్ధరించిన శేషేంద్ర ఇంటర్వ్యూ చూసి ఆనందించాను. మీరు ఈ శతాబ్ది సాహిత్యం మొత్తంలో అతి ఎక్కువగా అపార్థం చేసుకోబడ్డ కవి అంతరాత్మను ఆ ఇంటర్వ్యూలో పట్టి చూపారు. ఆయన చెట్టుగా, పక్షిగా, వసంత సమీరంలా, శ్రామికుని స్వేద బిందువుగా మారాలనుకునేవారు. ఇప్పుడు అలా మారిపోయారు. ప్రతి క్షణం ఆయన అలా శాశ్వతంగా నిలిచిపోతారు.

శేషేంద్ర తరువున, నా తరువున అత్యంత హృదయపూర్వక నమస్సులు.

కృతజ్ఞతలు
 భవదీయ
 ఇందిరాదేవి
 గాన్భాగ్ ప్యాలెస్, ఘోషాచూహల్, హైదరాబాద్

‘కాంప్రమైజ్’

వయసు పైబడే కొద్దీ, మనిషి జీవితంలోని అనేక సంఘటనలు, కాలమనే బూడిద కుప్పలో పాతిపెట్టబడతాయి. అయినా అందులోని ఏదో ఒక సంఘటన గానీ, పూర్వానుభవం గానీ ఆ కుప్పలో నుసిగా మారకుండా, మళ్ళా మళ్ళా అందులోనే మినుకు మినుకు మంటూ మెరుస్తూనే ఉంటుంది.

రాజస్థాన్ మూలం : విజయదాన్ దేతా, ఐ.పి.ఎస్.

అనువాదం : సిహెచ్. శ్రీనివాసమూర్తి

ఈ రోజు నేనొక ప్రముఖ రచయితను. ఇంతకుముందు నేనొక పాలకుణ్ణి. చదవదగిన పుస్తకం అన్నిస్తే చాలు, నమిలి మింగేసే వాణ్ణి.

బహుశా అప్పుడు నేను ఎనిమిదో తరగతి చదువుతున్నాననుకుంటాను. మా సొంత యింట్లోనే ఉండేవాణ్ణి. అప్పుడప్పుడు, నా స్నేహితులతో కొంత సమయం గడపడానికి చరన్ హాస్టల్ కు వెళ్ళేవాణ్ణి. సాధారణంగా వ్యక్తికి వ్యక్తికి మధ్య మనస్తత్వంలో తేడాలుంటాయి. కానీ భీనావాడి నుంచి చదువుకోసం వచ్చిన సహస్కరన్ మనస్తత్వం ఒక విలక్షణమైన చపలత్వంతో కూడుకొని ఉండేది. అతని మొఖం కూడా విచిత్రంగా ఉండేది. పుచ్చకాయలాంటి గుండ్రని తల, గుబురుగా పెరిగిన జుట్టు, ఎవరో చిన్న రంధ్రాలు చేసి అమర్చినట్లున్న చిన్న చిన్న కళ్ళు, మొఖం నిండా మొటిమలు, ఊబ శరీరం. అతను ఏకాకి. ఎవరితోనూ ఎలాంటి సంబంధం లేనట్లుండేవాడు. ఎవరైనా మాట్లాడినా మాట కలిపేవాడు కాదు. తన వింత ధోరణిలో తాను తనమై ఉండేవాడు. తనకెప్పుడైనా మాట్లాడాలనిపిస్తే ఎదురుగా ఒక అద్దం నిలబెట్టుకొని, గంటల తరబడి చేతులూపుతూ అద్దంలోని ప్రతిబింబంతో మాట్లాడుకునేవాడు. అతనితోటి వారి విషయం మీద అతన్ని ఆటపట్టించేవారు. అతను మాత్రం వారి మాటల్ని అసలు పట్టించుకునేవాడు కాదు. ఆ మాటలు శిలకు తగిలిన పలుకులయ్యేవి. సరూస్కరన్ హాస్టల్ గదుల్లో ఒక చర్చలా తయారైనాడు. ఈ చర్చల ద్వారా నేను అతని వింత ప్రవర్తనను గురించిన సమాచారం చాలావరకు సంపాదించాను. అద్దం ముందు కూర్చుని అదేపనిగా చూసేవాడు. తన బొమ్మతో తనే మాట్లాడుకునేవాడు. అతని వాలకం చూస్తే ఎదురుగా నిలబడిన ఎవరో ఫ్రెండుతో మాట్లాడుతున్నట్లుండేది.

ఓసారి అద్దం తీసుకుని దుమ్ము దులిపి టేబుల్ మీద పెట్టుకున్నాడు. ఎదురుగా కుర్చీ వేసుకు కూర్చుని చాలాసేపు తన బొమ్మనే చూస్తూ గడిపాడు. తరువాత నువ్వు క్వార్టర్ల పరీక్షల్లో ఎందుకు ఫెయిలైనావా ఓ చెప్పు” అన్నాడు. బేలాగా ముఖం వేలాడేసి, బలహీన కంఠంతో “నేనొక్కడినేనా? క్లాసులో సగానికి పైగా ఫెయిలైనారు” అని జవాబిచ్చుకున్నాడు.

“మిగతా వాళ్ళు ఏట్లో కలవనీ, వాళ్ళతో నీకు పోలికేమిటి?” అతని స్వరం కోపంతో గద్దించింది.

“నీవేమిటో, నీ పరిస్థితులేమిటో ఆలోచించుకోవాలి. నిన్ను చదివించడానికి నీ కుటుంబం ఎన్ని తంటాలు పడుతున్నదో తెలియదా? నీ చదువు కోసం నీ వాళ్ళు సరిగ్గా తిండి కూడా తినటం మానేశారు. నీకు ఇదేమీ పట్టలేదు.”

“పరిక్ష పేపర్లు చాలా కష్టంగా వచ్చాయి.”

“అవి నీ కొక్కడికే కష్టమైనాయా? తతిమ్మా చాలామంది పాసయినారు. దాని మాటేమిటి?”

నేను చాలా కష్టపడే చదివాను. కానీ ఎందుకనో పరీక్షలనగానే నాకు జ్వరం పట్టుకుంటుంది. చదివిందంతా మరచిపోతాను.

“పట్టు వచ్చిన తర్వాత నీవు చాలా తెలివిగా మాట్లాడటం నేర్చుకున్నావు. నీ ముందు జీవితం హాయిగా, సాఫీగా సాగిపోవాలంటే కష్టపడి మనసు పెట్టి చదవాలి. ఒక విషయం గుర్తుంచుకో. ఇప్పుడు నీవు చేసే తప్పులకు, ముందు ముందు జరిగే పరిణామాలకు నీవే బాధ్యత వహించాల్సి వుంటుంది.” ఆ సెషన్ అంతటితో ముగిసేది.

మరోమారు పెందరాడే నిద్రలేచిన సమయంలో చాలా చికాకుగా ఫీలైనాడు. అద్దం దగ్గరికి పరుగెత్తి, కనీసం దాన్ని తుడవనైనా తుడవకుండా పిడికిళ్ళు బిగించి మాట్లాడటం మొదలుపెట్టాడు.

“రాత్రి హాస్టల్ కు లేటుగా ఎందుకొచ్చావ్? సినిమాకు పోయింటావు.”

“నేనెప్పుడు కొద్దిగా లేటుగా వచ్చినా, నీవు అనవసరంగా అనుమానిస్తుంటావ్, నేను ఖచ్చితంగా సినిమాకే పోయానని ఎందుకు నీకు అనుమానం.”

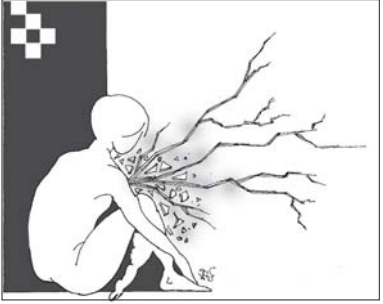
“అయితే నిజం చెప్పు. రాత్రి లేటెందుకైంది?”

అతను కొద్దిగా కళకెళవడి, ఆలోచించాడు. మోసీజీని చూడటానికి పోయాను. నేనెంత వద్దన్నా వినకుండా, డిన్నర్ చేయండి రానివ్వలేదు. డిన్నర్ తర్వాత కొద్దిగా కునుకు పట్టింది. మెలకువ రాగానే నేరుగా హాస్టల్ కు పరుగెత్తుకొచ్చాను. నమ్మకపోతే నేనెం చేసేది?”

“నమ్ముటమా? నిన్నా? నాకంతా తెలుసు. దొరగారు చార్జుజా టాకీసులో, కర్నూర్, రాంభక్ష్లతో కలిసి సినిమా కెళ్ళారు. నేను చాలాసార్లు, అలాంటి జులాయి వెధవలతో కలిసి తిరగొడ్దన్నా నీవు వినవు. ఇప్పుడు కాకమ్మ కథలు చెప్తున్నావు. సాక్ష్యం కావాలంటే వాళ్ళిద్దర్నీ నీ ముందు నిలబెట్టనా?”

అతని మొఖం పాలిపోయింది. కళ్ళు కిందికి వాల్చి నేలచూపులు చూడసాగాడు. తరువాత రెండు చేతులతో తన చెవులను పట్టుకుని “నిజమే. నేను చాలా పెద్ద తప్పు చేశాను. ఇంకెప్పుడూ ఇలా చెయ్యను. ఈసారికి నన్ను క్షమించు” అన్నాడు.

“నిన్ను క్షమిస్తే బాగుపడటానికి బదులుగా నువ్వింకా చెడిపోతావు. నాలుగు తగిలిస్తే గాని కొంతకాలమైనా నువ్వు బుద్ధిగా ఉండవు. సిగ్గులేనివాడివి. నీకే విషయమూ పట్టదు. మీ వూర్లో మీ బంధువులు మహా చెడ్డవాళ్ళు. వాళ్ళు తల్చుకుంటే మీ కుటుంబాన్ని మొత్తం, ఊర్లో నుండి తన్ని తగలెయ్యగలదు. నీ కుటుంబమంతా నీ మీద ఆశలు పెట్టుకుంది. నువ్వు చూస్తే ఇలా తయారైనావు. కనీసం ఈ కోర్సునూ ఎలాగో ఓలాగు పూర్తి చేస్తే నీవాళ్ళు పడుతున్న శ్రమకు ఖలితమంటుంది. లేకపోతే వాళ్ళ ఆశల మీద నీళ్ళు కుమ్మరించినట్లవడమే గాక, నీవు కూడా నాశనమవుతావు. నీ గతి చివరకు, ఆ కొడవలి గడ్డికి అంకితమవుతుంది. అదే గొడ్డలి, అవే

కట్టెలు, అదే నాగలి, అదే సూర్యుడు, అదే చెమట, అదే వేడి, అదే గుడిసె, అదే బతుకు, చక్కగా చదివి పైకి రాకపోతే చివరకు నీ గతి అధోగతే.”

అతని చిన్న కళ్ళు విప్పారాయి అద్దంలో.

“ఎందుకలా చూస్తావ్. తప్పులెన్నుతున్నాననా? నేను నీ మంచికోరి ఏం చెప్పినా, అది కష్టంగానే ఉంటుంది. కాని కాలం చాలా వేగంగా పరుగుడుతోంది. ఇప్పుడు మేలుకోకపోతే, తర్వాత అన్నీ కష్టాలే.”

హఠాత్తుగా అతనికే ఆశ్చర్యం కలిగించేలా అద్దంలో గాడిద మొఖం కన్పించింది. తన వెనుక నిజంగా గార్లభమేదైనా వచ్చిందేమోనని వెనక్కి తిరిగి చూశాడు. అక్కడేమీ లేదు. తిరిగి అద్దంలోకి చూస్తే తన మొఖమే కన్పించింది, నిండా మొటిమలతో, చెవులు కుక్క చెవుల్లా పొడవుగా వ్రేలాడుతూ కన్పించాయి. కొద్దిసేపు కళ్ళు మూసుకుని తెరిచి చూస్తే, చెవులు మామూలుగానే కన్పించాయి. చెవుల తమ్మెలు పట్టుకుని మరీ మరీ లాగి చూసుకున్నాడు. ఇటువంటి భ్రమలు అతనికి తరచుగా కలుగుతూనే ఉంటాయి. ఆ సమయాల్లో చెవుల్లో వేళ్ళు జొనిపి కెలికితే కొంత గుబిలి దొరుకుతుంది.

“అయితే నిజం చెప్పు. రాత్రి లేటెందుకైంది?”

“నేనెప్పుడు కొద్దిగా లేటుగా వచ్చినా, నీవు అనవసరంగా అనుమానిస్తుంటావ్, నేను ఖచ్చితంగా సినిమాకే పోయానని ఎందుకు నీకు అనుమానం.”

“అయితే నిజం చెప్పు. రాత్రి లేటెందుకైంది?”

అతను కొద్దిగా కళకెళవడి, ఆలోచించాడు. మోసీజీని చూడటానికి పోయాను. నేనెంత వద్దన్నా వినకుండా, డిన్నర్ చేయండి రానివ్వలేదు. డిన్నర్ తర్వాత కొద్దిగా కునుకు పట్టింది. మెలకువ రాగానే నేరుగా హాస్టల్ కు పరుగెత్తుకొచ్చాను. నమ్మకపోతే నేనెం చేసేది?”

“నమ్ముటమా? నిన్నా? నాకంతా తెలుసు. దొరగారు చార్జుజా టాకీసులో, కర్నూర్, రాంభక్ష్లతో కలిసి సినిమా కెళ్ళారు. నేను చాలాసార్లు, అలాంటి జులాయి వెధవలతో కలిసి తిరగొడ్దన్నా నీవు వినవు. ఇప్పుడు కాకమ్మ కథలు చెప్తున్నావు. సాక్ష్యం కావాలంటే వాళ్ళిద్దర్నీ నీ ముందు నిలబెట్టనా?”

అతని మొఖం పాలిపోయింది. కళ్ళు కిందికి వాల్చి నేలచూపులు చూడసాగాడు. తరువాత రెండు చేతులతో తన చెవులను పట్టుకుని “నిజమే. నేను చాలా పెద్ద తప్పు చేశాను. ఇంకెప్పుడూ ఇలా చెయ్యను. ఈసారికి నన్ను క్షమించు” అన్నాడు.

“నిన్ను క్షమిస్తే బాగుపడటానికి బదులుగా నువ్వింకా చెడిపోతావు. నాలుగు తగిలిస్తే గాని కొంతకాలమైనా నువ్వు బుద్ధిగా ఉండవు. సిగ్గులేనివాడివి. నీకే విషయమూ పట్టదు. మీ వూర్లో మీ బంధువులు మహా చెడ్డవాళ్ళు. వాళ్ళు తల్చుకుంటే మీ కుటుంబాన్ని మొత్తం, ఊర్లో నుండి తన్ని తగలెయ్యగలదు. నీ కుటుంబమంతా నీ మీద ఆశలు పెట్టుకుంది. నువ్వు చూస్తే ఇలా తయారైనావు. కనీసం ఈ కోర్సునూ ఎలాగో ఓలాగు పూర్తి చేస్తే నీవాళ్ళు పడుతున్న శ్రమకు ఖలితమంటుంది. లేకపోతే వాళ్ళ ఆశల మీద నీళ్ళు కుమ్మరించినట్లవడమే గాక, నీవు కూడా నాశనమవుతావు. నీ గతి చివరకు, ఆ కొడవలి గడ్డికి అంకితమవుతుంది. అదే గొడ్డలి, అవే

ఒక రోజుతను కోపంగా లోపలి కొచ్చి, గది తాళం తీసి, తలుపును ఒక్క తన్ను తన్ని తెరిచాడు. పుస్తకాలను బెడ్ మీదికి విసిరేశాడు. అద్దాన్ని తన వైపు తిప్పుకుని ఎదురుగా కుర్చీ వేసుకు

కూర్చున్నాడు. అద్దం మీద దట్టమైన ధూళి మేటవేసి ఉంది. అందులో నుండి ఓ ముఖం ప్రత్యక్షమైంది. అతను దానివైపు చూసేంతలో “ఈ మధ్య దొరగారు అమ్మాయిల వెంట పడుతున్నాడే. చదువంతా అయిపోయినట్లుంది. నిజం చెప్పు. లేకపోతే నీవు అపాయంలో పడతావ్” అని హెచ్చరించింది ప్రతిబింబం.

“పబ్లిక్ రోడ్ల మీద తిరిగే హక్కు నాకొక్కడికే కాదు. చాలామంది నడుస్తుంటారు. ఎంతమందిని నేను గుర్తు పెట్టుకోగలను?”

“కానీ నీవు కావాలని ఒక్కరినే ఎంచుకుని మరీ వెంటబడ్డావ్. అందుకే నాకు కోపం. ఇంతకుముందీ విషయంలో నేనేమైనా అన్నానా? ఈ కొత్త కళ ఎప్పటి నుండి నేర్చుకున్నావ్. సిగ్గుమాలినవాడా! నీ అమ్మానాన్నలు, నీమీద గంపెడంత ఆశతో నిన్నిక్కడికి చదవడానికి పంపించారు. నీవు చేస్తున్న నిర్వాకం ఇదీ. అయినా సిగ్గు లేకుండా నా ముందు నిల్చున్నావ్. నువ్వు విశ్వాసఘాతకుడివి.”

“మరి నన్నెందుకు చూస్తూ కూర్చుంటావు? నీవైపు చూడాలంటేనే భయమేస్తోంది. నా బాధ నీకు సమ్మకం లేకపోతే నేనేం చెయ్యను?

“ఛ సిగ్గులేనోడా! నాతో యిలా మాట్లాడటానికి నీకెంత ధైర్యం? జాగ్రత్త. అధిక ప్రసంగం చేశావంటే నీ నాలుక పీకేస్తాను.”

అంటూ అతను పెదిమలు కొరుక్కున్నాడు. కోపంతో డస్టర్ తీసుకుని అద్దాన్ని రెండు మూడుసార్లు తుడిచాడు. అతని ప్రతిబింబం అతనివైపే తదేకంగా చూస్తోంది.

“ఎంత కండకావడం?”

అనుకున్నాడు.

“నీలో ఏమాత్రం నీతి నిజాయితీ ఉన్నా నిన్ను నువ్వే అసహించుకుంటావు. ఇంటి దగ్గర నీవాళ్ళు కలో గంజో తాగి కడుపు నింపుకుంటూ నీకు మాత్రం నేతి మిఠాయిలు పంపుతున్నారు. నీవేమో వాళ్ళ ఆశలు అడియాశలు చేస్తూ అమ్మాయిల వెంట పరుగెడుతున్నావు.”

“నాకూ నా వయసుకు తగ్గ కోరికలుంటాయి గదా!”

“ఏం కోరికలు?”

“కోరికలంటే కోరికలే. వయసుకు తగ్గ కోరికలు.”

“మరి నీ యింటి వాళ్ళ కోరికల మాటేమిటి?

“అది వాళ్ళకే తెలియాలి.”

“నీకు తెలియదా? లేక అఖిర్దేదా?”

“లేదు. నా కోరికలు, నా కలలు తప్ప మిగతావాళ్ళ విషయం నాకనవసరం.”

“రాస్మోల్. ఎక్కడ నేర్చుకున్నావీ సూత్రాలు?”

“వాటంతట అవే వస్తాయి. ఒకరు నేర్పాల్సిన పనిలేదు.”

“ఇక నోరుమూస్తావా లేక రెండు చెంపలు వాయిచమంటావా?”

అతని కోపం పెల్లుబికింది. చెంపలు రెండూ ఎడా పెడ వాయిచుకున్నాడు. చెంపలు ఎరుపెక్కి, కళ్ళలో నీళ్ళు సుళ్ళు తిరిగింది. అద్దంలోకి చూడటానికి ధైర్యం చాలలేదు. కొద్దిసేపు తలవంచుకుని

అలాగే కూర్చున్నాడు. తరువాత మెల్లగా ఓరకంటితో అద్దం వంక చూశాడు. అతని బుగ్గలు యింకా ఎర్రగానే ఉన్నాయి. రెండు మూడు మొటిమలు చిట్టి కొద్దిగా రక్తవర్ణం చాలాయి బుగ్గలు.

“ఇంకోసారి ఇలా అమ్మాయిల వెంట పడ్డావంటే నీ మెడ విరిచేస్తాను” సహనం కోల్పోయి చివరి వార్నింగ్ యిచ్చింది అద్దంలో బొమ్మ. అతని నుండి ఈసారి జవాబు లేదు. అద్దంలోని ప్రతిబింబం మాయమయ్యేంత వరకు సూటిగా చూస్తూ కూర్చున్నాడు. తరువాత అయిష్టంగా లేచి “అద్దంలో నా బొమ్మ కన్పించడం లేదు. ఇదేం చిత్రం” అనుకున్నాడు.

పిచ్చిపట్టిన వాడిలా అతను హాస్టల్ రూం నుండి బయటకు నడిచాడు. స్వీట్ షాపు నుండి రెండు స్వీట్లు తీసుకొచ్చి, మళ్ళా అద్దం ముందు కూర్చుని, తన ప్రతిబింబాన్ని చూస్తూ కూర్చున్నాడు. చెంపల మీది ఎర్రదనం కొంత తగ్గింది.

“ఏడుపు మానేయ్. ఇవిగో స్వీట్లు తిను”

“నాకొద్దు. నన్నెందుకు కొట్టాలి?”

“నేను కొట్టింది చాలా తక్కువ. ఇలాగే ఇంకా చెడుగా ప్రవర్తిస్తే చాలా దెబ్బలు తినాల్సి వుంటుంది.”

“మరి ఈ స్వీట్లతో ప్రేమ వొలకబోయటమెందుకు? కావాలంటే చేతులు నొప్పి పెట్టేంత వరకు ఇంకా కొట్ట.”

“సరేలే, స్వీటు తీసుకో. లేకపోతే మరోమారు లెంపలు వాయిచాల్సి ఉంటుంది.

అద్దంలో బొమ్మ పొడుగ్గా సాగింది. “నేను తీసుకోను. ఏం చేసుకుంటావో చేసుకో.”

“ఇడియట్. నేను చేస్తున్నదంతా నీ కోసమే.”

“నీవు. నేను వేరు వేరు కాదా?”

“కాదు. మనిద్దరం ఒకటే. మన మధ్య ఈ సమస్య సృష్టించింది ఈ అద్దమే. నా మాట విను. ఈ స్వీట్లు నిన్ను తృప్తి పరచి సంతోషపరుస్తాయి. నీ కోసమే తెచ్చాను తీసుకో.”

“ముందీ అద్దాన్ని పగలగొట్టి అవతల పారేయ్. తరువాత నీవు ఏం చెప్పినా వింటాను.”

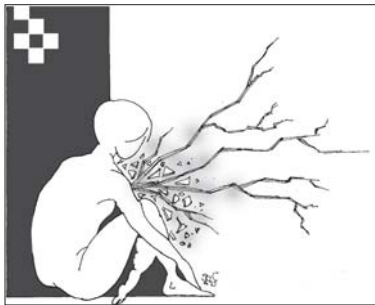
“అలా అని మాటిస్తావా?”

“ఎస్. ప్రమాణం చేస్తున్నాను సరేనా?”

అతనిలో ఎలాంటి ఆవేశం పెల్లుబుకిందో ఆ భగవంతునికే తెలియాలి. అద్దాన్ని కసిదీరా ముక్కలు ముక్కలు చేసి, అవతల పారేసి, ఆబగా రెండు స్వీట్లు తినేశాడు. ఆ తరువాత అవకాశం దొరికినప్పుడల్లా స్వీట్లు తినడానికి అతను ఏనాడూ సంకోచించలేదు. ఆనాటి నుండి ఇద్దరూ కలిసి ఒకటిగా మారేందుకు ఒప్పుదం చేసుకున్నారు.

అద్భుతమైన ఈ ‘కాంప్రమైజ్’ ఫలితంగా కేవలం ఒక మామూలు సబ్ ఇన్స్పెక్టర్ గా ఉద్యోగం వెలగబెట్టిన సహస్కర్ న ప్రజాభిప్రాయం ప్రకారం కొన్ని లక్షలు కూడబెట్టాడు.

**- కేంద్ర సాహిత్య అకాడమీ వారి “Indian Literature”
Bi-monthly-190 సంచిక నుండి,
మూల రచయిత అనుమతితో .**

వర్తమాన కవిత్వంలో 'నాయన'

వాస భూపాల్

భారతదేశంలో కుటుంబ వ్యవస్థ బలమైనది. కుటుంబంలో తల్లిదండ్రులు ప్రధానమైన వ్యక్తులు. వీరిద్దరిలో తల్లిని అందరూ ఎక్కువగా ఇష్టపడతారు. 'అమ్మపేమ అది ఎంతో మిన్న. అమ్మతం కన్నా'. లోకంలో తల్లిని మించిన దైవం లేదు. కుటుంబంలో తల్లి పాత్ర ఎక్కువగా ఉంటుంది. అటువంటి తల్లిని ఎక్కువ కవులు తమ కవిత్వంలో ప్రధాన వస్తువుగా తీసుకున్నారు. తల్లిని గూర్చి ఎంత చెప్పినప్పటికీ ఇంకా మిగిలే ఉంటుంది.

కుటుంబాన్ని నడిపించేది తల్లి. అయినా అనేక బాధ్యతలు కలిగినటువంటి వాడు తండ్రి. తల్లి, తండ్రి వీరిద్దరు బండికి ఉన్నటువంటి ఇరుసుకు ఇరువైపుల ఉన్న రెండు చక్రాల వంటి వారు. కుటుంబంలో తల్లికి ఎంత ప్రాధాన్యం ఉందో తండ్రికి అంతే. తండ్రి తన పిల్లలకు నడవడిని తెలియజేస్తాడు. బాధ్యతల గురించి వివరిస్తాడు. వృత్తిలో నైపుణ్యం నేర్పిస్తాడు. తనకంటే గొప్ప ప్రయోజకుడు కావాలని ఎంతగానో ఆరాట పడతాడు. ఆశలు పెంచుకుంటాడు. ఇలాంటి తండ్రిని గూర్చి చెప్పడం ఈ వ్యాసంలోని ముఖ్య లక్ష్యం.

బాధ్యతలు కలిగిన తండ్రిగా తన రెక్కల కష్టాన్నే నమ్ముకుని కూలి చేసి కుటుంబాన్ని ఏ విధంగా నడిపిస్తున్నాడో అలాంటి తండ్రిని గూర్చి 'మా బాపు' అనే కవితలో డా॥ఎస్సీ. సత్యనారాయణ ఇలా చూపించారు.

'ఈ మహానగర సాగరంలో చిన్న చేపలా ఇమిడిపోయాడు గంపెడు సంతానాన్ని సాకడం తప్ప ఒక లక్ష్యం, గమ్యం వంటివేమి లేకుండానే గడిపాడు'.

ఇక్కడ 'ఈ మహానగర సాగరంలో చిన్న చేపలా ఇమిడిపోయాడు' అని చెప్పడంలో మహానగరాన్ని మహాసముద్రంతో పోలిక చెప్పాడు. సంసారం అనేది సాగరం వంటిదనే భావన స్ఫూర్తిస్తుంది. 'చిన్న చేపలా ఇమిడి పోయాడు' అంటే సముద్రంలో చిన్నచేపలు బతకాలంటే పెద్ద చేపల నుండి ఎన్నో కష్టాలు ఎదురొక తప్పదు. అలానే నగరంలో చిన్నచేప అంటే ఒక సాధారణ కూలిగా పనిచేస్తూ, జీవించడమనేది ఎంతో కష్టం. అలాంటిది 'గంపెడు సంతానం' అనడంలో తను శక్తికి మించిన భారం ఉందనేది అర్థమవుతుంది. ఈ విధంగా భావాన్ని చెప్పడంలో కవి ఎంతో

నేర్పును చూపించారు. 'గంపెడు సంతానాన్ని సాకడం తప్ప ఒక లక్ష్యం, గమ్యం వంటివేమి లేకుండానే గడిపాడు' అని చెప్పడంలో తండ్రిగా తన సంతానం పట్ల చూపించే పూర్తి బాధ్యత గోచరిస్తుంది.

తండ్రి చదువుకోసప్పటికి తన కష్టం ఇకముందు పిల్లలకు రాకూడదని కూలి చేసి సంపాదించి తన పన్నులు ఉండైనా కొడుకును చదివించి ప్రయోజకుడిని చేయాలనే తండ్రి హృదయాన్ని 'మా అయ్య' అనే కవితలో యు.వి. రత్నం ఇలా చూపించారు.

'ఆరుగాలం ఏం కట్టపడతావయ్య ఆడ్డీ కూలికి తీసకెళ్ళయ్య' అమ్మ అన్నప్పుడు 'సదుంకోనియ్యే,

అది నేకుండా మనం కట్టబడ్డా సాలదూ ఆడన్నా సుకపడతాడు' అనే వాదయ్య.

రెక్కలు ముక్కలుగా పక్కటెముకలు బయటపడ్డాయన యింకా కూలి కెడుతూనే వున్నాడు'.

కొడుకులు పెద్దయ్యాక తల్లి దండ్రులను చూసినా చూడకపోయినా తనలా కష్టపడాలని ఏ తండ్రి కోరుకోడు. 'సదుంకోనియ్యే, అది లేకుండా మనం కట్టబడ్డా సాలదు' అనే మాటలలో తండ్రి పిల్లవాడి మీద ఎంత ప్రేమను చూపిస్తున్నాడో, తండ్రిగా ఎంత బాధ్యతను నిర్వర్తిస్తున్నాడో కవి యాసలో అందంగా మలిచాడు.

రైతుగా తండ్రి పడే కష్టాలను 'ఎవరు నాయన!' అనే కవితలో హనీఫ్ ఈ క్రింది విధంగా చూపించారు.

'కాకులన్నీ ఇల్లు చేరేవేళ్ళకు కానెడ్లు, నాయన అలసిపోయి వస్తారు భుజానున్న జడ్డిగం గోడవారగా నిలబెట్టి నెత్తిన కండువా అసహనంగా దులిపి దణ్ణం మీద వేస్తూ నన్నూ వినయంగా తోకాడిస్తున్న కుక్కపిల్లను పరీక్షగా చూస్తూ అక్కన చేర్చుకుంటున్నప్పుడే చూస్తాను?

'కాకులన్నీ ఇల్లు చేరేవేళ్ళకు కానెడ్లు, నాయన అలసిపోయి వస్తారు' అని చెప్పడంలో

ఉదయాన పొలానికి వెళ్లి సాయంత్రానికి ఇంటిని చేరుటలో రైతు అయినటువంటి తండ్రి ఎంత శ్రమిస్తున్నాడో కవి చూపించారు.

తను చేసే వృత్తి మీద కన్నా తండ్రికి తన పిల్లలమీదనే ప్రేమ ఎక్కువగా ఉండటాన్ని రైతు అయిన ఓ తండ్రిని 'దిగులు కొండ' అనే కవితలో డా. రూప్ కుమార్ డబ్ల్యూకార్ ఇలా చూపించారు.

'భుజం మీది కండువా కన్నా...
బుడ్లగోచీ కన్నా
మొలకు చుట్టుకున్న మొలతాడు
మీదే మమకారం
పలుపుతాడు, పసుపుతాడు
ఎప్పుడో చివికి పోయాయి
ఇప్పుడు, మొలతాడు తెగితే-
వాటిని పట్టుకొని ఎగిరే తూనీగ
లేమై పోతాయోనని భయం
జీవనదారుల్లో కాటుపడి
పోతాయేమో నని దిగులు'.

పై పాదాల్లో 'భుజం మీది కండువా కన్నా-- బుడ్లగోచీకన్నా-- మొలకు చుట్టుకున్న మొలతాడు మీదే మమకారం' అని చెప్పడంలో 'మొలతాడు' జీవానికి ప్రతీక. 'పలుపుతాడు' అనడంలో పశుసంపద తెలుస్తుంది. 'పసుపుతాడు' అని చెప్పడంలో భార్యకు ప్రతీక. ఇక్కడ రైతు అయిన తండ్రి వ్యవసాయాన్ని కోల్పోయినా, పశుసంపద కోల్పోయినా చివరికి భార్యను కోల్పోయినా కూడా తండ్రికి జీవించాలనే కోరిక కొంత ఉందంటే కారణం తన సంతానం ఏమైపోతుందోననే భయం వెంటాడుతుంది. కావుననే తండ్రి పిల్లలు ప్రయోజకులు అయ్యేంత వరకు జీవించాలని ఆశపడుతున్నాడంటే తండ్రిగా బాధ్యతలను నిర్వర్తిస్తున్నాడు.

వృత్తిరీత్యా కమ్మరి తన కుటుంబం కోసం పడే కష్టాలను 'నాలో నాన్నతో, సరిపోని అక్షరాలతో' అనే కవితలో కె. ఆనందాచారి తండ్రి పడే శ్రమను చూపించాడు. 'ప్రాద్దున్నుండి సాయంత్రం వరకు నిప్పుల కుంపటి సెగతో, రంపపు కోతలో సుత్తిదెబ్బల లయాన్నిత శబ్దాలలో సాగిన వెండి, బంగారు లోహాలతో,

కమ్మెచ్చుల లాగిన తీగలతో, లోహాలను కరగదీసిన ఊపిరితిత్తుల ఒత్తిళ్ళలో.....'.

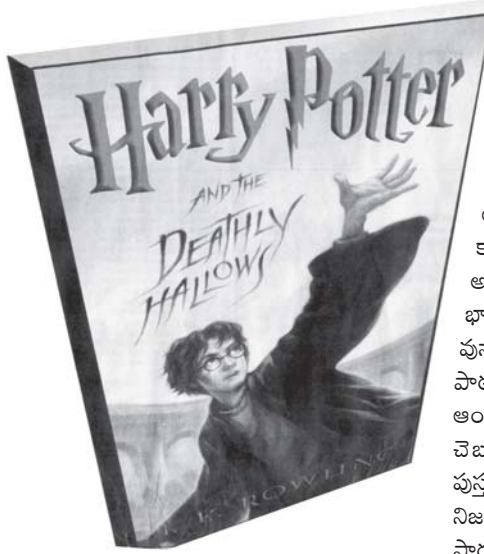
కొలిమి దగ్గర కూర్చొని ఆ వేడిని సహిస్తూ అనేక రకాల వస్తు సామగ్రిని తయారు చేసినా ఏ మాత్రం అలసటకు గురికాడు. ఇదంతా తన పిల్లల కోసమేగా అని అనుకొనుటలో ఎంతటి శ్రమనైనా మరిచి ఆనందంగా జీవనాన్ని సాగిస్తాడు.

కోపంగా తండ్రి ఏది చెప్పినా పిల్లల ప్రయోజనం కోరే. అలాగే డబ్బు విలువ తెలియాలంటే పిల్లలు అడిగిందాల్లాయిస్తే వారు సోమరులుగా తయారవుతారని 'చేతులు మారిన జీవజ్వాల' అనే కవితలో అద్దేపల్లి ఈ క్రింది విధంగా చూపించారు. 'నాన్న కోపంతో నన్ను తిడితే ఏమయింది? ప్రేమ సముద్రంలో కనిపించకుండా కొట్టుకోపోయింది నాన్న భోగభాగ్యాన్ని ఇవ్వలేకపోతే ఏమయింది? ఈ దేశపు ప్రాకృతిక సౌభాగ్యం అర్థమయింది? నాన్న కోపంలో తిట్టినా, కొట్టినా సరే ఆ తర్వాత చూపించే ప్రేమకు పిల్లలు ఆనందం పొందుతారు. నాన్న పిల్లలకు ఎప్పుడూ సుఖాలనే అందిస్తే వారు కష్టించే స్వభావం పూర్తిగా పోయి, పని విలువ తెలియకుండా పోతుందని, వారు వేరే వాళ్ల మీద ఆధారపడవలసి వస్తుందని అడిగిందల్లా ఇవ్వడం మానివేస్తాడు. నిజంగా పిల్లలపై ప్రేమ, బాధ్యత గల తండ్రులు ఇలానే ఉంటారని అద్దేపల్లి అంటారు.

పిల్లలంతా తండ్రిని అనుకరిస్తారు. వారు ఎంత చదివినా, ఎంత ఎదిగినా నాన్ననే అనుసరిస్తారు అనే విషయాన్ని 'లాంతరు' అనే కవితలో పరిమళ్ ఇలా చూపించారు. 'నాయినా! నేనెంత సదివినా ఎదిగినా నీ జీవితమే లాంతరులా దారి చూపిస్తున్నది'. 'నీ జీవితమే లాంతరులా దారి చూపిస్తుంది' అని చెప్పడంలో తండ్రి అడుగుజాడల్లో నడవడం వలన తన జీవనానికి మార్గం దొరికిందనే భావం స్ఫురిస్తుంది.

పిల్లలు పెరిగి పెద్దయ్యాక తండ్రినే ఆదర్శంగా తీసుకుంటారు. తండ్రి చూపించిన మార్గంలోనే నడవడానికి ఇష్టపడతాడు అనే విషయాన్ని 'వెలితి? అనే కవితలో దాట్ల దేవదానం రాజు ఈ క్రింది విధంగా చూపించారు. 'పెద్దయ్యాక దొరికిన పాత పుస్తకం మానాన్న'- అంటూ పుస్తకంతో తండ్రిని పోల్చి చెప్పడం వలన ఒక మంచి భావం స్ఫురిస్తుంది. 'పెద్దయ్యాక దొరికిన పాత పుస్తకం' అని చెప్పడంలో మనం ఏదైనా వున్నకాన్ని చదవనంత వరకు అది మనకు కొత్తనే అని చెప్పాలి. నాన్న బతికున్నప్పుడు జీవితానికి ఉపయోగపడే అనేకమైన అంశాలు చెప్పాడు. కాని నాన్న బతికున్నంత కాలం అవి పట్టించుకోలేదు. నాన్న పోయాక తెలుస్తుంది విలువ. అందుకే నాన్న పాత పుస్తకం అంటూ అందంగా చూపించారు కవి. ఈ విధంగా కవులు తమ కవితల్లో తండ్రిని కూడా ఒక ప్రధాన వస్తువుగా తీసుకుని అనేకమైన కవితలు వెలుగు చూశాయి. కుటుంబంలో తల్లికి ఎంతటి స్థానాన్ని కల్పిస్తునామో అలాగే తండ్రికి కూడా స్థానాన్ని కల్పించి వారి కవితల్లో అద్భుతంగా చిత్రించారు. తల్లిని గూర్చి అనేక రకాలుగా కవితలు వచ్చాయి, పాటలుగా వచ్చాయి, పద్యాలుగా వచ్చాయి. కానీ తండ్రిని గూర్చినవి తక్కువనే చెప్పాలి. తండ్రి స్థానాన్ని తల్లితో సమానంగా పూర్తి చేస్తానని 'ఒట్టేసి చెప్పున్నా' అనే కవితలో శీలా వీరాజు ఇలా చూపించారు. "అమ్మకోసం నాలుగక్షరాలు పేర్చి కవితల్లో కూచో బెడితే నిన్ను మర్చి పోయానని మాటవరసకైనా అనుకోవద్దు నాన్నా! ఒట్టేసి చెబుతున్నాను నన్ను నమ్ము. కవితల్లో కాసంత చోటు కోసమో, భుజం మీద ఓ లేబిల్ కోసమో అమ్మని ఆకాశానికెత్తేందుకు నిన్ను పాతాళంలోకి తోయను పాఠకుల ముందు నిన్ను బూచిలా నిలబెట్టే అబద్ధాలు రాయను గాక రాయను".

'హారీపోటర్' సుఖాంతం

ప్రమర

హారీపోటర్ ఏడవ భాగం విడుదల ఎప్పుటిలాగే ప్రపంచ సంచలనమైంది. ఈ చివరి భాగంలో హారీ చనిపోవచ్చునంటూ మొదట్లో వెల్లడైన వాహాగానాలు అభిమానులలో ఆందోళన పెంచడంతో మామూలుకంటే ఎక్కువ ఆతృత! పుస్తకంలో కథాంశం విడుదల కాకుండా కాపాడేందుకు అనేక జాగ్రత్తలు తీసుకున్నారు. అయితే న్యూయార్క్ టైమ్స్ పత్రిక విడుదలకు ముందు రోజే కథాంశాన్ని ప్రచురించి విమర్శలకు గురైంది. ఇంతకూ ఏడవ భాగంలో హారీ చనిపోలేదు. దుష్ట శక్తులను జయించి జీవితంలోకి ప్రవేశించాడు.

హారీపోటర్ ఏడు భాగాలు కలిపి 33 కోట్ల యాభై లక్షల ప్రతులు అమ్ముడయ్యాయి. చివరి భాగం ఒక్కటే అమెరికాలో విడుదలైన 24 గంటల్లో 83 లక్షల ప్రతులు అమ్మింది. దీనిపై లభించిన తగ్గింపులు తీసేస్తే అమెరికన్లు 16 కోట్ల 60 లక్షల డాలర్లు ఖర్చు చేసినట్లు లెక్క. అందుకే ఈ పుస్తకం తమ దేశం చేసిన అతి పెద్ద ఎగుమతి అని బ్రిటిష్ ప్రధాని గోర్డన్ బ్రౌన్ అన్నారు! ఆ విధంగా ఇది ప్రపంచ రికార్డు. దీని వల్ల వచ్చిన ఆదాయం రచయిత్రి జె.కె.రౌలింగ్ ను బ్రిటన్ లో అత్యధిక ధనవంతుల జాబితాలో

చేర్చింది. ఇప్పటికీ నాలుగు భాగాలుగా విడుదలైన చలన చిత్ర హీరో కూడా 18 ఏళ్ల కల్లా గొప్ప ధనవంతుడై పోయాడు. ఈ పుస్తకం కొనడానికి బాల బాలికలు బారులు తీరి నిలబడడం అరుదైన విశేషమే. టీవీ తాకిడికి పుస్తకం అదృశ్యమై పోయిందనే వాహాలు నిజం కాదని హారీ పాటర్ అమ్మకాలను బట్టి అందరూ పేర్కొంటున్నారు. అయితే ఈ భావంతో విభేదించేవారూ గణనీయంగానే వున్నారు. ఈ పుస్తకం అమ్మకాలను బట్టి బాల పాఠకులలో చదవాలనే ఆసక్తి పెరిగినట్లు ఆంచనా వేయడం సరికాదని వీరంతా చెబుతున్నారు. వందల పేజీలున్న ఈ పుస్తకాన్ని పిల్లలు అవలీలగా చదివేయడం నిజమే. కాని సూక్ష్మ పరిశీలనలో దాన్ని సార్వత్రికరించడం తగదని వారి వాదన. దీనిపై పరిశోధనలూ విశ్లేషణలూ కూడా జరిగాయి.

ఈ పుస్తకం పిల్లలను అమితంగా ఆకర్షించిన మాట నిజమే. అయితే అలా కొన్ని సంవత్సరాలకు ఒక నవల వచ్చినంత మాత్రాన చదివే అలవాటు పెరుగుతుందని చెప్పలేము. అని బ్రిటన్ లో కళా విషయాల అధ్యయన సంస్థ డైరెక్టర్ దానా గోయియా చెప్పారు. దీని ప్రభావం అమెరికన్ తరగతి గదుల్లో కనిపించడం లేదని పఠానసక్తులపై పరిశీలన గ్రంథం రాసిన నాన్నీ అట్యెట్ అభిప్రాయ పడ్డారు. చిన్నప్పుడు కొద్ది గొప్పో వరనానకీ వున్న పిల్లలు కూడా పెద్దవాళ్లవుతున్న కొద్ది ఇతర అభిరుచులు పెంచుకుంటున్నారు. కొన్ని నిరర్థకమైన, అవాంఛనీయమైన వ్యవహారాల్లో కాలం గడుపుతున్నారు. హారీపోటర్ ఆకర్షణ ఈ లక్షణాలను కొంత వరకూ తగ్గిస్తుందని తలదండ్రులు ఆశించారు. పోటర్ చదివిన వారిలో చాలామంది పిల్లలపై అలాటి ప్రభావం పడిన మాట నిజమే కాని అత్యధికులు దాంతోనే సరిపెట్టారు. మీడియా ఇంటర్వ్యూలలో పిల్లలు స్వయంగా ఆ విషయమే చెప్పారు. ఏడేళ్ల వయసులో హారీపోటర్ మహా ఇదిగా చదివిన వారే ఇప్పుడు తమ 15వ ఏట సమయం లేదని చెప్పేశారు.

అమెరికాలో పిల్లల వినోద కాలక్షేపాలపై ఒక అధ్యయనం జరిగింది. 4, 8, 12 తరగతుల పిల్లల అలవాట్లను

హారీపోటర్ పూర్వవదంతో నేను ఏదో కోల్పోయినట్లు అనిపిస్తుంది. 17 ఏళ్ళ కిందట మాంచెస్టర్ నుండి లండన్ కు రైల్వే ప్రయాణం చేస్తుండగా రూపుదిద్దుకున్న ఈ భావనను ఏడు సంపుటాలుగా పూర్తి చేయడం నమ్మశక్యం కాదనిపిస్తుంది. ఇది గొప్ప విజయంలాగా కూడా కనిపిస్తుంది. నాకు బాధగా ఉంది. రచన పూర్తి కాగానే అంతా భయానకంగా తోచింది. దాదాపు వారం రోజుల పాటు ప్రతిదీ దుర్భరంగా కనిపించింది. 1997లో ఆ పుస్తకం మొదలు పెట్టినప్పటి నుంచి నా జీవితంలో చాలా పరిణామాలు జరిగాయి. మొదలు పెట్టిన చోటు బాగానే ఉండింది. కాని తర్వాత చాలా ఆటుపోట్లు ఎదుర్కొన్నాను. ఈ కాలమంతటా హారీ నాతోనే ఉన్నాడు. ఇప్పుడు అదంతా అదృశ్యమైపోయింది. ఇక నేను మళ్ళీ ఆ ప్రపంచంలోకి వెళ్ళలేననిపిస్తుంది.

- రచయిత్రి జె.కె. రౌలింగ్

స్థూలంగా సర్వే చేశారు. నాలుగో తరగతిలో తాము తమాషా కోసం చదువుతామని చెప్పిన వారి సంఖ్య 43 శాతం వుంటే వారు 1998లో ఎనిమిదో తరగతికి వచ్చేసరికి 19 శాతానికి తగ్గిపోయింది. 'హారిపోటర్ అండ్ సోర్సరర్స్ స్టోన్' ప్రచురితమైన 2005లోనూ ఇదే జరిగింది. అయితే ఆ పుస్తకం ప్రభావం వుందని తలిదండ్రులు ఉపాధ్యాయులు చెబుతూనే వున్నారు. హారిపోటర్ వారి హీరోగా మారిపోయాడు. మా వాడు ఇంతకు ముందు చదువుతూ కనిపించేవాడే కాదు. కాన ఇప్పుడు రాత్రి దాకా మేల్కొని చదువుతున్నాడు అని అంతర్జాతీయ పఠన సంస్థ అధ్యక్షురాలు అల్లిబిగాంబ్రేల్ చెప్పారు. ఈ పుస్తకం రావడానికి ముందు తమకు సరదా కోసం పుస్తకాలు చదవచ్చని తెలియదని ఒక సర్వేలో పాల్గొన్న 500 పిల్లలలోనూ 51 శాతం మంది చెప్పారు. వీరంతా 5 నుంచి 17 ఏళ్లలోపు

వారే. వారిలో ముప్పాతిక శాతం ఈ పుస్తకం అంటే ఇష్టమన్నారు. వారి గడుల్లో ఈ పుస్తకం తెచ్చిపెట్టుకున్నారు.

అయితే ఈ పుస్తకం అమోఘమైన ఆదరణ పొందినంత మాత్రాన చదివే అలవాటు అలాగే వుండబోదని మాత్రం అందరూ హెచ్చరిస్తున్నారు.

ఇది ఇలా వుండగా హారిపోటర్ అంత ఆదరణ పొందడానికి ప్రచారార్థాటమే ప్రధాన కారణమనే వారు కూడా చాలా మంది వున్నారు. రౌలింగ్ మాహాశక్తి గొప్పదే అయినప్పటికీ ఈ పుస్తకంలో పాత్రలూ, ఘటనలూ, మంత్ర తంత్రాలు అద్భుతాలు ఇంతకు ముందు ఎరగనివి కావని, అందులో కొంత హాలివుడ్ పోకడలు కూడా వున్నాయనీ వారంటున్నారు. పైగా రౌలింగ్ ఎప్పటికప్పుడు పుస్తకం సైజు పెంచుతూ పోవడానికి కారణం ఆదాయం పెంచుకోవడం తప్ప కథావసరం కాదని కూడా వ్యాఖ్యానిస్తున్నారు.

రౌలింగ్ కు ఈ రచన గురించి మొదలుపెట్టిన తర్వాత 1990 డిసెంబర్ లో రౌలింగ్ తల్లి మరణించింది. దాంతో నా ప్రపంచం హారి ప్రపంచం కూడా శాశ్వతంగా మారిపోయాయి అంటుందామె. తర్వాత సంవత్సరం ఇంగ్లీష్ చెప్పేందుకై పోర్చుగల్ వెళ్ళింది. అక్కడ జోర్జ్ ఆర్టెట్స్ అనే జర్నలిస్టును ప్రేమించి పెళ్ళి చేసుకుంది. ఒక అమ్మాయి పుట్టిన తర్వాత వారు విడిపోయారు. తర్వాత రౌలింగ్ ఎడిన్ బర్గ్ వెళ్ళి తన చెల్లితో జీవించడం మొదలుపెట్టింది. అక్కడే తన కూతురు జెస్సికాను ఒక్కో పడుకోబెట్టుకుని ఈ రచన సాగించింది. 1997లో హారిపోటర్ అండ్ ద ఫిలాసఫర్స్ స్టోన్' అనే తొలి సంపుటం వెలువడింది. అనేక అవార్డులు రావడంతో పాటు అమెరికన్ ప్రచురణ సంస్థ స్కాల్లిస్టిక్ దాని ముద్రణ బాధ్యత స్వీకరించింది. తర్వాతి కథ ప్రపంచమంతా తెలిసిందే.

సగరంలో చీలిన రస్తాల్లాగ
నలుగురూ నాలుగుదారులు
వాక జీవిత కాల పరిచయం
చీలికతోబే ముగిసి పోతుంది
గుండె వెంటాడటం వుండదు
స్పర్శ తాలుకాకు వెచ్చదనం మిగలదు
నీడ కూడా మనిషికి దూరంగా నడుస్తుంది
మలుపుల్లోనో, యెత్తు పల్లాల్లోనో పడి
కనుమరుగై పోతున్నట్లు
మనిషి పొడ మాయమై పోతుంది
అంతా అదృశ్య సదృశమే

కొత్తపాఠం

ఈతకోట సుబ్బారావు

ఏ యింటి తలుపుపైనా
వాక ప్రేమ వాక్యం పలకరించదు
కుక్క వున్నది జాగరత్త తప్ప
గల్లీలుగా, బస్సీలుగా, ప్రాంతాలుగా
చీలిపోతున్న వాసనలే వీధుల్నిండా
మనిషి చుట్టూ కంచెలిన్ని దేనికో?

పెదవులపై నాలుగు మందారాలు పూస్తే
ఆస్తులేవి తరిగిపోవు కదా!
కలిసి నడుస్తున్న రోడ్లమీద
ఇన్ని అపరిచిత పాదముద్రలెందుకు?
మనసుని తెరవని పుస్తకంలా
గుండె అల్మైరాలో దాచుకోవడమెందుకు?
అయ్యా! యిప్పుడు ఉద్యమాలకర్లెదు
పోరాటాలకు తావు లేదు
విప్లవాలవసరం లేదు
మనిషికి ప్రేమించడం నేర్పించండి
చిరునవ్వుల పాపరాళ్లని
యెగిరేయడం నేర్పండి!

సంతకం
ఒక శిథిల సామ్రాజ్యంగా - శిలాజంగా
భూమి పొరల్లో దాక్కోబోతున్నది
అభివృద్ధి ఏకకోణ విషబాణమై
సమతుల్యతను చంపబోతున్నది
మానవ నిర్మిత జలసాగర గర్భం
అడవి ఆనవాలును మూసేయబోతున్నది
నీరు కరెంటు షాకై
నిసర్గ జీవితాన్ని కట్టెగా చేయబోతున్నది
సంస్కృతి బతుకును
పులిస్తరాకుగా కొట్టుకుపోయేలా
చేయబోతున్నది
మనిషిజంతువును చేసి
కట్టుగొయ్యాలను వెతుక్కోమని
తరిమికొట్టబోతున్నది

శిలాజం కాబోతున్న సంతకం

వల్లభాపురం జనార్ధన

అదే సంక్షేమ పుష్కర స్నానంతో
పొడుచుకొస్తున్న ఆధునిక దేవాలయం
బతుకు డిజైనును పాతాళ కుహరంగా
మార్చబోయే భద్రతాలయం
కడగండ్ల వడగళ్లలో
గుడిసెలను కడిగేయబోతున్నది
నాగరికతా జీవన సంస్కృతికి
నవీన బర్బర చక్రాంకితాలు
తగిలించ బోతున్నది

టర్సినేటర్ల సుడి గుండాల్లో
జనపదం జాడలను ముంచబోతున్నది.
అదే ఆధునిక దేవాలయ భగవద్గీత
సర్వేజనాస్సుభినోభవంతు వల్లిస్తూనే
జనం చిరునామాకు
అగ్ని అంటించబోతున్నది
బతుకు చిప్పల్లో చిల్లర డబ్బులు వేసి
పునరావాస పురాణం
సంచారజాతుల జాబితా పెంచబోతున్నది
నిర్వాసిత అర్తనాథం
లారీ శృతిలయలతో కలిసి
చక్రవాక రాగం పాడబోతున్నది
ప్రజా సంస్కృతి
కరిమింగిన వెలగపండు కాబోతున్నది

అనేక వేశాలలో గోసంగులు

గోసంగులు అనేక రకాల వేశాలలో జీవిస్తుంటారు. కాటికాపరులు, బైరూపుల వేశాలు, బాల సంతలుగాను ఎన్ని చేసినా మారుతున్న జీవన పరిణామంలో వారి కళను గుర్తించే కాలం చెల్లిపోయింది. పట్టణాలలో మడిగెల వెంట తిరుగుతూ అనేక అవమానాలను భరిస్తూ, ఎగతాళి చెయ్య బడుతూ హీనాతి హీనంగా దుర్భర పరిస్థితులను వెళ్ళదీస్తూ జీవనం గడిపే పరిస్థితి దాపురించింది.

వేముల ఎల్లయ్య

పొట్ట చేతపట్టుకొని బిక్షాటన చేస్తూ తట్టెడు ఆకలి తడారని గొంతులతో అంటరాని వాడల్లో తచ్చాడుతూ తకదిమి ఆటలతో తానతందాన అంటూ సబ్బుండ కులాలకు వారికి వారికే తెలియని వారి కులపురాణాలను ఆశువుగా వల్లిస్తూ సంచార జీవనం చేయడమే వారికున్న ఏకైక మార్గమయింది. ఏ ప్రభుత్వంలోను వారికి సరైన ఫలాలు అందకపోగా నిట్ట నిలువునా దోపిడే జరిగింది. వారే గోసంగులు. ఊరి చివర గడిపే వాళ్ళ జీవితం కడగొట్టు బిడ్డల్లా, గుడ్డిదీపంలా మినుకు మినుకు మంటూ వాళ్ళ బతుకంత వొల్లెక్కమయిపోయే.

చరిత్రలో ఒకపాయ చేత బూనిన తుంబుర, కంఠం పోలుపొరపై రామాయణ, మహాభారత, బొబ్బిలి యుద్ధం, మాయలఘోష, జగదేకవీరుని కథ, కాంబోజరాజు కథ, అల్లిరాణి, పల్లవ రాజుల కథలు, ఎరుకల నాంచారి కథలు, గాంధీ, నెహ్రూ వంటి ఎందరో చరిత్రకీర్తిని వీరుల కథలే కాక ప్రజలను ఉత్తేజితుల్ని చేస్తూ పాటలు పాడి ఎందరినో స్తుతిస్తూ, కీర్తిస్తూ ఆకలికి తాళలేక అన్యమో రామచంద్ర అంటూ గడుపుతున్నారు. అనేక పాటలతో తల్లికో పుట్టుకె దుఃఖ వర్షమై కురిపిస్తూ తాను ఏడుస్తూ సంచారమై సగం మనిషై నిలువెత్తు నీడగా తోడై కలుగని కపటం ఎరుగని బిక్షువు. తోలు బొమ్మలు పెద్దమ్మలై ఆడిస్తూ ధాన్యం, అన్నం బట్టలు, సాదుపిల్ల

జంతువులు అడుక్కొని జీవిస్తూ జోలె నిండని జోగులై మల్లీ ఒకతరం కళల జాతర్ల నిండు ముత్తయదులు ఈ జాతులు.

గోసంగులు అనేక రకాల వేశాలలో జీవిస్తుంటారు. కాటికాపరులు, బైరూపుల వేశాలు, బాల సంతలుగాను ఎన్ని చేసినా మారుతున్న జీవన పరిణామంలో వారి కళను గుర్తించే కాలం చెల్లిపోయింది. పట్టణాలలో మడిగెల వెంట తిరుగుతూ అనేక అవమానాలను భరిస్తూ, ఎగతాళి చెయ్య బడుతూ హీనాతి హీనంగా దుర్భర పరిస్థితులను వెళ్ళదీస్తూ జీవనం గడిపే పరిస్థితి దాపురించింది. భుజాన కావడి, చేతితో కందిలి, గంట, చేతనిండా శంఖు ఊపిరెల్లగ ఊదుడై గోర్కొల్లు కుంగే తెల్లవారు జామున పల్లెల్ని నిద్రలేపుతూ వారి గుణగణాల్ని వల్లవేస్తూ వారికి దీవెన్లు ఇస్తూ వారి కష్ట సుఖాల్ని, పిల్ల పాపల్ని గుర్తుచేస్తూ వారికి ఎనలేని సంతోషాన్ని మాటల రూపేణ అందిస్తూ అన్నము, బట్టలు, సాధు జంతువులు వంటివి అడుక్కొంటూ ఇంకా అనేక రూపాలలో ముఖ్యంగా శారదకాండ్య, కాటిపాపలుగా ఈ కనికరం లేని లోకంలో...

ఈ గోసంగులు బతకడానికి అనేక అవతారాలు ఎత్తడం మూలంగా వారి జీవన విధానం అగమ్య గోచరంగా తయారై గందరగోళంగా మారింది. వారు ప్రదర్శిస్తున్న కళల్ని వారి సంతానానికి వారసత్వంగ

అందిస్తూ తరాల నాటి సంప్రదాయం తెరమరుగు కాకుండా కాపాడుతున్న వారికివే పదివేలు.

అస్పృశ్యకులంలోని అంటరాని వాళ్ళుగా హీన స్థితిలోనికి నెట్టివేయబడి ఎట్టికి దగ్గరై వెలివేయబడి దూర సంచారులుగా బతికే వాల్లు గోసంగులు. కొందరు డప్పు, గొంగడి కట్టె ద్వారా ఒగ్గుకథ మాదిరి గొల్లలను అడుక్కుంటూ కుర్మ గొల్లల కథలను కుల దేవతల రూపంలో మల్లన్న ఎల్లమ్మ కథలు చెప్పి ఇంటికింత వాల్లు ఇచ్చినది ఏదైనా (అన్నము, బట్టలు, సాధు జంతువులు) ఆప్యాయంగా స్వీకరించేవారు. జానపదం వినోదం విందులు కాగితం పూల కలరై గ్లాసు బొమ్మలై నితై కరెంటు కాంతులకింద బరి బత్తల బొమ్మ, బాతకాని వైర్ల కదలికలు సినిమాలు, టీవీలు మింగి వీరి కుల కళల ఆదరణ కరువై కూలిరైతులుగా ఇప్పటివరదే మనుషులుగా జీవించడం అలవర్చు కుంటున్నారు. బిక్షాటనే ప్రధాన వృత్తిగా వారి కళారూపాన్ని ప్రదర్శిస్తూ యాచకులుగా ఊళ్ళన్ని తిరుగుతూ దేశ దివ్యులుగా బతికిన వారే గోసంగులు. వీరు ఒక కుటుంబంలోని వారు గ్రూపులుగా విడిపోయి కొన్ని గ్రామాలను దత్తత చేసుకొని హక్కుపత్రాలు రాసుకొని అడుక్కొవడానికి నిర్ణయించు కుంటారు. అదే వారి వారసత్వ ఆస్తిగా వారి పిల్లలకు అందజేస్తారు.

ఈ గోసంగుల కళకు పోటీ ఎక్కువై వారి ప్రదర్శన ద్వారా వచ్చిన సంపాదనను పస్తువులు, ఇతరత్రా తమ సంతానానికి ఎలా అందించాలో తెలియక నాత్రులు కండ్ల రప్పలై కమ్మి వచ్చినదాంతో క్రమం తప్పక తిరుగుతూ ఇంటిల్లిపాది తాగుటమే జీవనంలో ఒక భాగమై ఉల్లి తెగిన అటీకె బతుకులు అయినాయి. దొరికిన కొద్ది సమయం శికారికి అడవికి బోయి ఎలుకలు, ఎండ్రకాయలు, కుందేళ్ళు, అడవి పందులు, ఉడుములు, ఉడతలు పట్టి తినడం వీరికి సర్వ సామాన్యం. గోసంగులు పెండ్లికి ముందు ఇడంకొంచి చివరిదాకా కొన్ని ఆచారాలు ఆదనంగా ఉంటాయి. నెలరోజుల తంతు కొనసాగుతుంది. పెద్ద మనుషుల తిండి తాగుడు, సుట్టబీడి ఖర్చులు పెండ్లి చేసుకో దలచుకున్న పిలగాని వాల్లై చూసుకుంటారు.

దేశ రాజ్యాంగం ప్రకారం షెడ్యూల్డు కులాలలో యాభై తొమ్మిది ఉపకులాలలో ఒక కులానికి ఇంకొక కులానికి అవినాభావ సంబంధం లేదు. ఒక్కొక్క ఉపకులాలు వారి వారి వృత్తులు జీవనోపాధి

ఆచారాలు అలవాట్లు రకరకాలుగా ఉన్నాయి. వీటిలో జనాభా ఎక్కువగా ఉన్న కులాలను వేళ్లమీద లెక్కించవచ్చు. కొందరు మాత్రమే స్థిరనివాసులుగా కులవృత్తుల ఆధారంగా జీవనం గడుపుతున్నారు. చాలవరకు సంచార జీవులుగానే నేటికీ కొనసాగడం గమనించాల్సి ఉన్నది. ఏ ఊరిలోనైనా అప్పటి రోజుల్లో మాలలు బేగరి నుండి సేతుసిందులు ఎలతనం ఆ ఊర్లో గత్తరోచ్చినా గడబిడైనా పండగలకు ఎలాంటిండు మరియు సేర్దారు పనులు ఈ కులస్తులే చేసేవాళ్లు. బేగరి, నీరడి కాల్లు గ్రామ కర్ణం కింద పనులు చేసే వాళ్లుగా సమాచారం అందించుచుండేది వారే కర్ణం ఆ గ్రామంలో అన్యాయాలకు అక్రమాలకు న్యాయం చెప్పే పెద్దదిక్కుగా ఉండేవారు. వారికి ఎదురు చెప్పే వాళ్లు ఎవరూ ఉండేవారు కాదు. అతను వేసే శిక్షను విధిగా అనుభవించవలసిందే.

అదే విధంగా మాదిగ కులస్తులు ఆ గ్రామానికి ప్రజలకు అనుసంధానమైన వృత్తి వ్యవసాయం. అట్ట వ్యవసాయానికి సంబంధించిన సాకిరికి ముందుండి తను వ్యవసాయ సామగ్రిని సమకూర్చుకొని భూమికి తోడై యాజమానికి నీడై తన కష్టాన్ని దారపోసి గ్రామ ప్రజలకు సహాయకారులుగా, జీతగాళ్లుగా ఉంటూ ఆ గ్రామంలో సావు పుట్టకలు, విందు వినోదాల దాకా ఎన్నో కార్యాలను ఎల్లదీసే ఆ గ్రామంలో సావు పుట్టకలు, విందు వినోదాల దాకా ఎన్నో కార్యాలను ఎల్లదీసే జాతి మాదిగ. ఏ జాతి వ్యక్తి చనిపోయిన పెండ్లి పేరంటాలు చేసినా, దేవుండ్రకు జంతువులను బలి ఇచ్చిన డప్పులు కొడుతూ ఆ గ్రామంలో ఏ శుభ కార్యమైనా డప్పులు వాయిచాల్సిందే. దానికి ఉపకారంగా తేగం పేర కొంత దానం చేసే వారు ఆ ఊరి ప్రజలు. జంతు వృత్తి

కళేబరాలను లాభంగా భావించే మాదిగ జాతికి ఈ సమాజం ఎంతో రుణపడి ఉంది అని చెప్పడంలో అతిశయోక్తి లేదేమో! పెద్దవాళ్లు కులాల్లో ఒకటైన గోసంగి కులం దాని జానపద కళారూపాలతో బిక్షాటన చేయటమే వారి ప్రధాన వృత్తిగా ఎన్నుకొని జీవిస్తున్నారు. వీరికి స్థిర నివాసమే లేక సాంఘిక, ఆర్థిక, సామాజిక సౌకర్యాలు అందక తృణ ప్రాయంగా స్త్రీలే జీవనాధారంగా బతుకు పాటలతో జీవనం గడుపుతున్నారు. భార్య భర్తలు చిన్న తగవులతో పెద్దవిగా చేసుకొని పిల్లలతోనే విడిపోయి వేరొక భర్తతో జీవించే ఆనవాయితీ వాళ్ళకు ఉన్నది. ఒక స్త్రీ ముగ్గురు, నలుగురితో విడి విడిగా జీవించే వీళ్ల సాంప్రదాయం మారి మానవ సమాజంలో మనుషులుగా జీవించాలని ఆశిద్దాం.

మాయల పకీరు

కటు కోర్సుల రమేష్

ఇప్పుడు వాణిజ్యం నిండా వెర్రిబుర్రలే పాశ్చాత్య మెదళ్లన్నీ గ్లోబల్ దయ్యాలే వాడిదేం పోయింది చెప్పులపై కృష్ణుణ్ణో గణపతినో ముద్రిస్తాడు మద్యం బాటిళ్లను ఏకంగా దుర్లభ్యు చేతిలోనే చిత్రిస్తాడు గోబెల్స్ ప్రచారానికి శ్రీకారం చుడతాడు వెండి తెరపై శివుణ్ణి వింత బొమ్మను చేస్తాడు

ప్రపంచీకరణను పూయిస్తాడు డాల్లర వర్షం కురిపిస్తాడు ప్రవక్తను వ్యంగ్య కార్టూన్ను చేస్తాడు మత విధ్వంసాన్ని సృష్టిస్తాడు అక్కడి తెలుపుల్ని ఇక్కడి బజార్లో పెడతాడు ఇక్కడి నమ్మకాల్ని బజారు కీడుస్తాడు నిండు కుండకు చిల్లు పెడతాడు నేలరాలే ఒక్కొక్క బొట్టుకు చప్పట్లు చరుస్తాడు ఇప్పుడు మన అంగట్లో వాడో మాయల పకీరు డాట్ కామ్ జాగ్రత్త!

అభివృద్ధి (?)

ఎ.రఘునాథరెడ్డి

అభివృద్ధి ఓ మృత్యుశీతల స్పర్శ! రోడ్లు, ప్రాజెక్టులు రంగుమార్చుకున్న అవినీతి! నగరాల సుందరీకరణ పిచ్చుకగూళ్ల విధ్వంసం! ప్రత్యామ్నాయం పాలకుల ఏకపక్ష 'న్యాయం'! నష్టపరిహారం వేదనకు విలోమనిష్పత్తి! ప్రపంచబ్యాంకు విదేశీ విషసర్ప పరిష్కం! ప్రభుత్వం నడిచొచ్చిన' ఐదేళ్ళ అపకాశం!

ప్రతిపక్షం నయంకాని 'పచ్చ' కామెర్లరోగం! అధికారగణం పూచీలేని, హద్దులేని 'కమిషన్'! రాజకీయం 'రోకటి' పాటల గానగంధర్వం! జర్నలిజం 'జిల్లాలవారీ' టాబ్లాయిడ్ న్యాయం! కాంట్రాక్టర్ల వ్యవస్థ ప్యాకేజీల "నిత్యకళ్యాణం - పచ్చతోరణం"! నిర్వాసితులు జీవం లేని చెక్కిళ్లపై ఎండిన కన్నీళ్లు! జనం నిత్యం ప్రయోగం! నిలువెల్లా ఆశాభావం! కింకర్తవ్యం? దిశానిర్దేశమున్న ప్రత్యామ్నాయ పోరాటం!!

“సాహిత్య ప్రస్థానం”పై చర్చా గోష్ఠి

కె. ఆనందాచారి

సాహిత్య ప్రస్థానం” నాలుగు సంవత్సరాలు నిరాఘాటంగా పూర్తి చేసుకుంది. ఈ సంవత్సరం ఏప్రిల్ నుండి మాసపత్రికగా వస్తూ వుంది. ఈ సందర్భంగా జూలై ఎనిమిదిన సుందరయ్య విజ్ఞాన కేంద్రంలో ‘ప్రస్థానం’ పత్రికపై అభిప్రాయ గోష్ఠి సాహితీ స్రవంతి బాధ్యులు కె. ఆనందాచారి అధ్యక్షతన జరిగింది. ఈ గోష్ఠిలో అనేకమంది సాహితీవేత్తలు, రచయితలు, చిత్రకారులు, అభిమానులు పాల్గొని ఎన్నో విలువైన నూతనలు, అభిప్రాయాలు అందించారు. పత్రిక అభివృద్ధికి తోడ్పడతామని మాటిచారు.

ముందుగా పత్రిక సంపాదకులు తెలకపల్లి రవి మాట్లాడుతూ - “ప్రగతిశీల ప్రజాస్వామ్య లౌకిక భావాల వేదికగా కొనసాగుతున్న సాహితీ స్రవంతి ఆధ్వర్యాలను విస్తృత ప్రాతిపదికన పత్రికను కూడా గత నాలుగు సంవత్సరాలుగా నిరంతరాయంగా కొనసాగించాము.

2002లో పత్రిక ప్రారంభించినపుడు పత్రిక నడవడంపై అనేక అనుమానాలు వ్యక్తమైనాయి. కానీ ప్రారంభించిన నది మొదలు ‘ప్రస్థానం’ కొనసాగుతూనే వుంది. సాహితీ సభలన్నా, పత్రికలన్నా కొన్ని వాదాలకు, ధోరణులకు మాత్రమే పరిమితమై చర్చలు, విమర్శలు జరుగుతున్న కాలం, కొంత స్తబ్ధత, ఇంకొంత అవాంఛనీయ సాహితీ వాతావరణం నెలకొన్న తరుణంలో ప్రపంచీకరణ ప్రభావంతో జరుగుతున్న సాంస్కృతిక దాడికి, మతతత్వానికి, సామాజిక స్త్రీ వివక్షతలకు వ్యతిరేకంగా ఒక విశాల ప్రాతిపదికన ప్రగతిశీల సాహితీ వేదికగా సాహితీ స్రవంతిని, పత్రికనూ నిర్వహిస్తూ సాహితీ మిత్రుల అభిమానాన్ని చూరగొన్నాము.

అలాగే పత్రిక ఔత్సాహిక రచయితల, నూతన సాహితీ పరిశోధకుల రచనలు ప్రచురించి ప్రోత్సహించాము. నలభై అయిదు పేజీలతో కథలు, కవితలు, వ్యాసాలు, విమర్శలు, సమీక్షలు, స్పందనలు, అవార్డులు, రివ్యూలు, సాహితీ సభల విశేషాలు, కవుల, రచయితల బొమ్మలు మొదలైన వాటికి ప్రాధాన్యమిచ్చాము. ప్రతి నెలా ఎన్నో

పుస్తకాలు వస్తున్న ఈ తరుణంలో అన్నింటినీ సమీక్షించడం సాధ్యం కావడం లేదు. దీని గురించి ఆలోచించాలి. రచనా సహకారం అందిస్తూనే చందాల విషయంలో కూడా మీరంతా సహకరించాలి” అని కోరారు.

అభిప్రాయాలు, సూచనలు :

అంపశయ్య సవీన్ గారు నాలుగు సంవత్సరాలుగా ఏ అవాంతరం లేకుండా వచ్చి ఇప్పుడు మాస పత్రికగా రావడం ఎంతో అభినందనీయం.

త్రైమాసిక పత్రిక కంటే కొంత వలుచబడిందని అంటున్నారు. అంటే పేజీలు తగ్గాయని, ఇక వచ్చిన ప్రతి పుస్తకాన్ని సమీక్షించనవసరం లేదు. అందులోంచి మంచి పుస్తకాలను ఎన్నుకోవాలి. సమీక్షలో మంచి చెడులను చెప్పగలగాలి. ఎందుకంటే ఏ పుస్తకమూ సమగ్రంగా వుండదు. మిగతా పుస్తకాలను ‘స్వీకారం’ అని వేయొచ్చు.

H విమర్శకు రావాల్సినంత ప్రాధాన్యత రావడం లేదు. దీన్ని ప్రోత్సహించాలి. కో.కు. పుస్తకాలపై ఇన్ డెప్ట్ ఎనాలసిస్ చేయాలి. ఆధునిక సాహిత్యంపై విమర్శ కావాలి.

H పొయెట్రీ కాస్త ఎక్కువ వస్తోంది. ప్రతి కవితనూ వేయొద్దు. కవిత్యాంశమున్న వాటినే ఎంచుకోవాలి.

H వేసిన కొన్ని కథలు బాగున్నాయి.

H ఇతర భాషల పుస్తకాల గురించి, రచయితలను గురించి రాయాలి.

H ‘నేను చదివిన పుస్తకం’ మొదలైన శీర్షికలు పెట్టవచ్చు.

ఇందులో ఇతర భాషల పుస్తకాలుంటే మంచిది.

ఇక పత్రిక సజావుగా నడవడం కోసం కొంత ‘కార్పస్ ఫండ్’ ఏర్పాటు చేసుకోవాలి. రచనల పరంగా సహకారాన్ని అందిస్తాను. అని చెప్పారు.

డా.నా. శాస్త్రిగారు (రచయిత, విమర్శకులు) మాట్లాడుతూ కొన్ని పుస్తకాలు యోగ్యం కావు అనేది నిర్ణయించడం కష్టం. అన్నింటికీ ‘స్వీకారం’ ప్రకటించాలి. పాత పుస్తకాలను పరిచయం చేస్తే బాగుంటుంది. సంవత్సరాని కొకసారి వార్షిక సంచిక వేస్తే, ఆ సంవత్సరపు సాహిత్యాన్ని సమీక్షించినట్టు వుంటుంది. బాగుంటుంది. కొత్త తరాన్ని కూడా పరిచయం చేయాలి. ‘అనుభవాలు - అంతరంగాలు’ శీర్షిక బాగుంది. పాతతరం వారిని పరిచయం చేయడం బాగున్నది.

- అట్ల మీద వేసే బొమ్మలు సాహితీవేత్తలవి మాత్రమే వేస్తే అదొక మంచి సాహిత్య సంప్రదాయంగా వుంటుంది. అందరికీ పని కొస్తుంది. ఎందుకంటే నేటి తరానికి పాత కవులు, రచయితలు ఎలా వుంటారో కూడా తెలియదు. ఇంకా మునుముందు కూడా నిరంతరాయంగా నడవడం కోసం ఫండ్ ఏర్పాటు చేసుకోవాలి. నేను సహకరిస్తాను.

మోహన్ (కార్టూనిస్ట్) మాట్లాడుతూ ప్రతి సంచికలో కథకో, కవితకో వేసే బొమ్మ కాకుండా ఒక ఇండిపెండెంట్ 'చిత్రం' వేయాలి. ఇంకా కార్టూన్లు వేయాలి. వాటికోసం కొంత స్పేస్ కేటాయించాలి అని కోరారు. ఉస్మానియా యూనివర్సిటీ తెలుగు విభాగం ప్రొఫెసర్ ననుమానస్వామిగారు మాట్లాడుతూ 'ప్రస్థానం' పత్రిక మా విశ్వవిద్యాలయ పరిశోధన విద్యార్థులకు ఎంతో ఉపయోగపడింది. మంచి ప్రోత్సాహాన్ని అందించారు. ఇంటర్వ్యూ బాగుంటోంది. పరిశోధనపై వ్యాసాలు, అవార్డు కథలు ప్రచురించాలి. మన ముఖాన్ని మనం చూసుకున్నట్లు వార్షిక సంచికలు తీసుకురావాలి. పిహెచ్డి పొందిన వారి వివరాలను ప్రకటిస్తే బాగుంటుంది. హృదయాన్ని స్పందింపజేసేవి వుండాలి. తామరాకు మీద నీటి బొట్టులా కాకుండా కొంత లోతుగా వుండే రచనలు వేయాలి. అని సలహా ఇచ్చారు. కేంద్ర సాహిత్య అకాడమీ బహుమతి గ్రహీత, ప్రముఖ రచయిత్రి అబ్బూరి ఛాయాదేవిగారు మాట్లాడుతూ సమీక్షకు సంబంధించి ప్రతి నెలా 'ఈ నెలలో వచ్చిన కథ, కవితా సంకలనాలు' అని ఒక పేజీ కేటాయించి ప్రకటిస్తే బాగుంటుంది. పత్రిక బాగుంటున్నది. నా వంతు సహకారం అందిస్తానని చెప్పారు. పత్రికలో ఒక్కటైనా మాండలిక రచన వుండాలని తెలిదేవర భానుమూర్తిగారు కోరారు.

"పత్రిక నెల నెలా తీయడం కష్టమైనదే. ఎంతో ప్లానింగ్ వుండాలి. కావలసినవి ముందుగా రాయించాలి. కొత్త వాళ్ళని ప్రోత్సహించాలి. వంద కథలు చదివి ఒక కథ రాయమన్నాడు కో.కు. విదేశీ కథలు కూడా వేయాలి. ప్రతి నెలా ఒక పుస్తక సమీక్ష వుండాలి. పత్రికలు తీస్తున్న వాళ్ళము ఎక్స్పెంజ్ పెట్టుకుంటే బాగుంటుంది" అని ప్రజా సాహితీ నిర్మలానందగారు సూచించారు.

"రివ్యూ కోసం వచ్చిన పుస్తకాల లిస్టు మాత్రం ప్రకటించాలి. రివ్యూ ఏది రాయాలనేది ఎడిటర్ నిర్ణయిస్తారు. కొన్ని పుస్తకాలు పూర్తిగా సమర్థించేవి, కొన్ని పూర్తిగా వ్యతిరేకించాల్సిన పుస్తకాలుంటాయి. విదేశీ రచనలకు సంబంధించి ఆయా పుస్తకాలు చదివి మాత్రమే సమీక్ష చేయాలి. రివ్యూలు చదివి రాయకూడద" అని రచయిత విజయరావుగారు సూచన చేశారు.

కార్టూనిస్ట్ శేఖర్ మాట్లాడుతూ 'కాన్సెప్ట్ ఇచ్చి బొమ్మలు, కార్టూన్లు, రచనలు ఆహ్వానించాలి. పత్రికల్లో ప్రముఖుల రచనలు, చిత్రాలు ఎక్కువగా కనపడితే చాలా ఇన్ స్పైరింగ్ గా వుంటుంది' అని చెప్పారు.

"పత్రిక గురించి ప్రతి నెలా ఎదురుచూస్తే పాఠకులను పెంచుకోవాలి. సాహిత్య సృజన చేసేవారిని ఎడ్యుకేట్ చేయ గలిగి వుండాలి. పాఠకులనూ ఉత్సాహ పరచగలగాలి. వివిధ ప్రక్రియలలో వున్న వారితో ఒక టీమ్ ఏర్పాటు చేసుకోవాలి. సాహిత్య పత్రిక సమిష్టితత్వాన్ని పెంచాలి. మనుషుల్ని, మనసుల్ని కలిపే విధంగా వుండాలి. సహకరించే వాళ్ళను అన్వేషించి పట్టుకోవాలి" అని ప్రజానాట్యమండలి శాంతారావుగారు సూచించారు.

"అనువాద సాహిత్యాన్ని పరిచయం చేయాలి. సీరియల్ వుంటే వచ్చే సంచిక కోసం ఎదురుచూస్తారు. రచనలు మూసలా వుండొద్దు. బాగున్న కవితల గురించి చెప్పాలి. ప్రముఖుల ఛాయాచిత్రాలను వేయాలని కృష్ణారెడ్డిగారు" కోరారు. 'మామయ్య' బాలల పత్రిక సంపాదకులు డా॥ అరిబండి ప్రసాదరావుగారు సాహిత్య ప్రక్రియల గురించి ఒక చర్చాగోష్ఠిని పత్రికలో నిర్వహిస్తే బాగుంటుందని సూచించారు.

'కవిత్వంపై విమర్శనా వ్యాసాలు ఎక్కువగా రావాలి. కొత్తగా కవిత్వం రాస్తున్న వారికి కవిత్వాంశాల గురించి తెలియజేయటం వుంటే బాగుంటుందని పోతగాని సత్యనారాయణ కోరారు. రచయిత్రి జి. విజయలక్ష్మిగారు మాట్లాడుతూ గత సంచికలో వచ్చిన కవితలు, కథల గురించి తరువాతి సంచికలో విమర్శనాస్త్రే బాగుంటుందని సూచించారు. వివిధ ప్రాంతాలలో సభలు నిర్వహించి అభిప్రాయాలు సేకరించాలని, సమిష్టితత్వం పెంచే విధంగా రచనలు వుండాలని సీతారామయ్య గారు చెప్పారు. మిగతా పత్రికల్లో వచ్చిన మంచి కథలను పరిచయం చేయొచ్చని గౌరుసు జగదీశ్వరరెడ్డి సూచించారు. 'బాల సాహిత్యానికి ఒక పేజీ కేటాయించాలి. పిల్లలకు కొంత స్పేస్ కేటాయించాలి" అని సునంద సూచించారు. పత్రిక అన్ని మండలాలకు వెళ్ళేందుకు కొన్ని బృందాలను ఏర్పాటు చేసుకోవాలని రౌతు రవి అన్నారు. పాఠశాలలన్నింటికీ పంపించే ఏర్పాటు చేయాలని శాంతికుమార్ చెప్పారు.

డా॥ మేడిపల్లి రవికుమార్ గారు మాట్లాడుతూ 'కథా నిడివి నాలుగు పేజీలకంటే పెరగ కూడదు. సీరియల్ ఇవ్వడం బాగుండదు. టెక్స్టువల్ క్రిటిసిజమ్ కాకుండా శిల్పాన్ని గూర్చి 'ఫామ్'ను గురించి విమర్శ వుండాలి. పాత సమాచారాన్ని మళ్ళీ ప్రస్తానంలో వేయకూడదు. పత్రికను మా అమ్మగారు చదువుతున్నారు. ఫాంట్ సైజు కొంత పెంచితే బాగుంటుంది. స్థానిక కాల స్పృహను బట్టి అట్టమీద బొమ్మలు వేయడం బాగుంది. ఇల్లస్ట్రేషన్ కొంత పెంచుకోవాలి అని సూచించారు. 'పాఠకుల పేజీ వుండాలని, టైమ్ కు పత్రిక వచ్చేట్లు చూడాలని జగదీశ్వ సూచించారు. ఇప్పుడు వస్తున్న అన్ని పత్రికల్లో కెల్లా గొప్పగా వుండాలని పెరవలి శ్రీరాములు పేర్కొన్నారు. తెలుగు సాహిత్య పరిశోధక విద్యార్థి పసుసూరి రవీందర్ మాట్లాడుతూ పరిశోధకులకు గతంలో వేసిన వార్షిక సంచికలు ఎంతో ఉపయోగపడ్డాయని, మళ్ళీ అలా వేయాలని కోరారు. 'నా పరిశోధన' శీర్షిక కొనసాగించాలన్నారు.

"పత్రికలో మంచి ఫోటోలు వేయాలి. పాత కవులవి ఒక మంచి కవిత వేస్తే బాగుంటుంది. రచనలు తిప్పి పంపేటప్పుడు సూచనలు చేస్తే బాగుంటుందని విష్ణువేదత్ శుక్లా కోరారు.

"అంతర్జాతీయంగా వచ్చిన పాత సాహిత్యాన్ని క్షుణ్ణికరించి పత్రికలో ఇస్తే యువతరానికి అందుతుందని, సాహిత్యానికి సంబంధించిన ప్రశ్నలు - జవాబులు శీర్షిక కూడా పెడితే బాగుంటుందని ప్రముఖ కవి జ్వాలాముఖి సూచించారు. 'ప్రస్థానం' ప్రచారం కోసం కొన్ని పోస్టర్లు, బ్యానర్లు వేసి జిల్లాలకు పంపించాలని దుర్గాచారి చెప్పారు. ఇంకా ఇందులో పుష్పాళ్ళ కృష్ణమూర్తి, లెనిన్ శ్రీనివాసరావు, వారప్రసాద్, కుమారస్వామి, లక్ష్మయ్య మొదలైన వారు పాల్గొన్నారు.

శ్రేయోభిలాషులు, రచయితలు సూచించిన అనేక విషయాలను గమనంలో వుంచుకుని 'సాహిత్య ప్రస్థానం' పత్రికను మరింత ప్రయోజనకరంగా తెచ్చే ప్రయత్నం చేస్తామని, లోపాలను సవరించుకుని ముందుకు పోయేందుకు కృషి చేస్తామని ఆనందాచారి, సత్యభాస్కర్, వారప్రసాద్, నరహరిగార్లతో సంపాదకవర్గాన్ని ఏర్పాటు చేశామని, అందరూ సహకరించాలని తెలపవల్లి రవిగారు కోరుతూ అభిప్రాయాలను, సూచనలను చేసినందుకు కృతజ్ఞత తెలియజేశారు.

జాతి కవి 'గుర్రం జాషువా'

తెలుగు సాహిత్యంలోకంటే తన కవితా శక్తితో నిలిచిన సాహితీ మూర్తి అని జాషువాకు పలువురు వక్తలు నివాళులర్పించారు. గుర్రం జాషువా 36వ వర్ధంతి సాహితీ ప్రవంతి ఆధ్వర్యంలో హైదరాబాద్ ట్యాంక్బండ్ పై జాషువా విగ్రహం వద్ద ఘనంగా నిర్వహించ బడింది. సాహితీ ప్రవంతి రాష్ట్ర కన్వీనర్ తెలకపల్లి రవి జాషువా విగ్రహానికి పూలమాల వేసి నివాళులర్పించారు. ఈ సందర్భంగా ఆయన మాట్లాడుతూ అభ్యుదయ సాహిత్యానికి పూర్వమే సామాజిక స్పృహ, నిబద్ధతలతో జాషువా కవిత్వం పండించారని, పద్య రూపంలో ఉన్నప్పటికీ నేటికీ ఆయన సాహిత్యం ఎందరికో స్పూర్తిగా నిలుస్తుందని అన్నారు. జాషువా కడజాతి కవి కాదని, జాతి కవి అని వ్యాఖ్యానించారు. మేఘసందేశం నుండి గబ్బిలం సందేశం వరకూ ప్రయాణించిన కవి గబ్బిలం కావ్యంలో పూజారి లేని వేళ దేవునికి విన్నవించవచ్చు అని అనడం వరకూ కూడా అభ్యుదయ భావాల్ని తన సాహిత్యంలో ప్రతిబింబించారని అన్నారు. జాషువా పద్యాలను సందర్భానుసారంగా పేర్కొంటూ కొనసాగిన ప్రసంగం అందరిలో స్పూర్తిని రగిలించింది. ఈ కార్యక్రమానికి అధ్యక్షత వహించిన సాహితీ ప్రవంతి, హైదరాబాద్ నగర కమిటీ కన్వీనర్ సత్యభాస్కర్ మాట్లాడుతూ జాషువా సాహిత్యం అణగారిన గొంతులకు ప్రేరణగా నిలుస్తుందని, విశ్వనరుడుగా భాసించిన జాషువా సాహిత్యం నేటికీ ప్రతి ఒక్కరికీ స్పూర్తిని కలిగిస్తుందని అన్నారు. సాహితీ ప్రవంతి ఆధ్వర్యంలో ప్రతి సంవత్సరం జాషువా వర్ధంతి నిర్వహిస్తున్నామని తెలిపారు. మామయ్య బాలల మాసపత్రిక సంపాదకులు అరిబండి ప్రసాదరావు మాట్లాడుతూ జాషువా సాహిత్యంలోని మానవతా విలువలను నేటి బాలలకు అందించాల్సిన బాధ్యత ఉందని అభిప్రాయపడ్డారు. కవి, కార్మిక నాయకుడు జి. యాదగిరిరావు మాట్లాడుతూ నేటి సమాజంలో కూడు, గూడు కోసం ఇంకా పేదలు పోరాడాల్సిన పరిస్థితి వుందని అంటూ, పేదరికంలో ఉన్నవారు పోరాటాలలోకి రావడానికి జాషువా సాహిత్యం స్పూర్తిని కలిగిస్తుందని అన్నారు. జాషువా సాహితీ సంస్థ కార్యదర్శి సుమంతరావు సృశానవాటిక పద్యాలను రాగయుక్తంగా పాడి అందరినీ ఆకట్టుకున్నారు. ఇంకా ఈ కార్యక్రమంలో లక్ష్మయ్య, జి. నరేష్, లోహిదాసు, వొరప్రసాద్, తంగెళ్ళపల్లి కనకాచారి, కెవిపిఎస్ కార్యకర్తలు తదితరులు పాల్గొని నివాళులర్పించారు.

జూలై 20వ తేదీన అనంతపురం జిల్లా గ్రంథాలయంలో 'జాషువా సంస్మరణ సభ'లో ప్రసంగిస్తున్న ప్రముఖ కవి ఏలూరి ఎంగన్న, సాహితీ ప్రవంతి కన్వీనర్ కుమారస్వామి, కో-కన్వీనర్ హరికృష్ణ, కృష్ణయ్య, యు.టి.ఎఫ్.జిల్లా అధ్యక్షుడు సి.కె. నాగేంద్రబాబు వేదికపై ఆసీనులైన దృశ్యం

అనంతపురంలో

జూలై 20వ తేదీన అనంతపురం జిల్లా గ్రంథాలయంలో సాహితీ ప్రవంతి ఆధ్వర్యంలో సంస్థ కో-కన్వీనర్ కరణం హరికృష్ణ అధ్యక్షతన 'జాషువా సంస్మరణ సభ' జరిగింది. హరికృష్ణ ప్రసంగిస్తూ కవనరంగమనే కదన రంగంలో విజయుడు 'సాహిత్య సవ్యసాచి' జాషువా అని పేర్కొన్నారు. "ఉక్కే గాని తుక్కేలేని" కవిత్వం అందించిన ఘనుడు. తెలుగు భాషకు వన్నె తెచ్చిన కవి కోకిల, నవయుగ కవి చక్రవర్తి జాషువా అని చెప్పారు. ఉచ్చాసన నిస్వాసాలే యతివ్రాసలై "కలం అరిగేలా - కరం విరిగేలా", "పట్టిన కలమాపకుండ - వంచిన నడుమెత్తకుండా", 'సామాజిక న్యాయం' సాధనకై 'వజ్రాయుధం'గా పరంపరగా 'కత్తి కవిత్వాన్ని' జాతికి అందించాడని తెలిపారు. ప్రముఖ కవి ఏలూరి ఎంగన్న మాట్లాడుతూ సాంఘిక దురాచారాలు, కులమతాల కట్టుబాట్లు, మూకుమ్మడిగా ఆవహించిన సమయంలో జన్మించి, పంచమ స్వరమని ఎగతాళి చేసినా, తన కులాన్ని బట్టి తనను, తన కవిత్వానికి చిన్న పీట వేసిన సమాజాన్ని ధిక్కరించి కుల మత పీడన లేని సమాజం కోసం ఆకాంక్షిస్తూ

జాషువా 36వ వర్ధంతి సందర్భంగా సాహితీ ప్రవంతి ఆధ్వర్యంలో ట్యాంక్బండ్ పై గల జాషువా విగ్రహం వద్ద ఘనంగా నివాళి

కవిత్వాన్ని అందించారని అన్నారు. వర్ణ వ్యవస్థ గల సమాజంచే జాషువా గుండె తొలిచివేయబడింది. ఆ గాయాలే 'జాషువా'ను 'ఉత్తమ కవి'గా మార్చాయని చెప్పారు. ఆయన రాసిన నాటకాలు హిందూపరమైనవిగా ఆరోపించి క్రైస్తవులు, మిషనరీలు పంతులు ఉద్యోగం నుండి తప్పించినా, 'కులం' నుండి వెలసినా, అదరక, బెదరక నన్ను వెలసినా, బలసినా తన కవిత్వం ఆగదని మసీదులో కూర్చుని రాసిన మహోన్నతుడు జాషువా అని కొనియాడారు. 'కులంను బట్టి నీవు అధముడవు, కలంను బట్టి నీవు అధికుడవు కాలేవు' అన్న (వారికి) బుధులకు 'నేత్రాపధానం' ద్వారా సమాధానం చెప్పి "కవికి కులం" ముఖ్యం కాదని చాటిన "సుకవి" జాషువా అని తెలిపారు. సాహితీ స్రవంతి కన్వీనర్ కుమార స్వామి మాట్లాడుతూ గాంధేయవాదిగా పేరొందిన జాషువాను దళిత, బడుగు వర్గాల ఆవేదనలను సాహిత్యం ద్వారా ఆవిష్కరించిన సంస్కర్తగా అభివర్ణించారు. అవమానాలకు కృంగక ధ్యేయ సాధనకు ముందు కురికిన 'జాషువా' ఆత్మవిశ్వాసాన్ని నేడందరూ పెంపొందించుకోవలసిన అవసరముందని వివరించారు. ఎల్లవేళలా నవ్వుతూ, నవ్విస్తూ హాస్యాన్ని పండించిన 'చమత్కారి'గా విశ్లేషించారు. యువ కవి క్రైష్టయ్య మాట్లాడుతూ 'పరువుమాలిన నీ యనాదరణ కతన - నేటి నీ భాష పొలిమేర దాటలేదు' అని విచారించి 'తెలుగు భాష'ను ఎలుగైతె చాటేందుకు నడుం కట్టిన 'భాషాభిమాని' జాషువా అన్నారు. 'కుల వివక్షత కలిగిన కవిత్వం' అసలు కవిత్వమే కాదని జాషువా పేర్కొన్నట్లు తెలిపారు. యు.టి.ఎఫ్. జిల్లా అధ్యక్షుడు సి.కె. నాగేంద్రబాబు మాట్లాడుతూ జాషువా ఆశించిన

సమాజం రావాలంటే మిగులు భూమి పేదలకు పంచబడాలని తెలిపారు. జాషువా కాటి సీను పద్యాలను ఈ సందర్భంగా రాగయుక్తంగా వినిపించారు.

ఈ కార్యక్రమంలో ప్రముఖ సాహితీ విమర్శకులు రాచపాళెం చంద్రశేఖరరెడ్డి, కవులు రాజారాం, వై. శ్రీరాములు, మధురశ్రీ, రామకృష్ణ, స్నేహలత, సూర్యసాగర్, నబీ రసూల్, కృష్ణమూర్తి, రాధేయ, ఎస్వీ ప్రసాద్, పరీఫ్, 60 మందికి పైగా సాహితీ ప్రియులు, ఉపాధ్యాయులు పాల్గొన్నారు.

ప్రతిఘటన కవి జాషువా : ఖమ్మంలో నివాళి

సామాజిక సమస్యలను, వేదనలను తెలుగు సాహిత్యంలో అక్షరబద్ధం చేసిన కవి జాషువా అని పలువురు కవులు, రచయితలు అన్నారు. గుర్రం జాషువా 36వ వర్షంతి సందర్భంగా ఖమ్మం పట్టణంలో మెడినోవా మీటింగ్ హాల్లో చర్చాగోష్టి జరిగింది. ఈ సందర్భంగా సీనియర్ కవి నీరుకొండ హనుంతరావు జాషువా చిత్రపటానికి పూలమాల వేసి నివాళులర్పించారు. అనంతరం జాషువా రచించిన ముంతాజ్ మహల్, ఫిరదౌసి, క్రీస్తు చరిత్ర, గబ్బిలం కావ్యాలపై చర్చా కార్యక్రమం నిర్వహించబడింది. పోతగాని సత్యనారాయణ, లెనిన్ శ్రీనివాసరావు, శేషగిరి, సత్యానందం, సత్యశ్రీ కర్నాటి, శాంతికుమార్, సునంద, జి. శ్రీనివాస్, వసంతరావు, ఆంజనేయులు, గుర్రం సీతారాములు, పొట్లూరి, కృష్ణప్రసాద్ తదితర కవులు, రచయితలు ఈ చర్చాగోష్టిలో పాల్గొన్నారు. సాహితీ స్రవంతి అధ్యక్షులు ఆనందాచారి, కార్యదర్శి రాఠు రవి చర్చాగోష్టిని సమన్వయం చేశారు.

'విశాల సాహితీ - పురస్కారానికి కథా సంపుటాలకై ఆహ్వానం

'విశాల సాహితీ బి.ఎస్. రాములు కథా పురస్కారాలను' 1998లో ప్రారంభించారు. ఇప్పటి వరకు పురస్కారాలను డా॥ దాశరథి రంగాచార్య, డాక్టర్ కొలకలూరి ఇనాక్, అంపశయ్య నవీన్ తదితర 27 మంది రచయితలు అందుకున్నారు.

ఈ అవార్డు కింద వెయ్యి నూట పదహార్లు, మెమెంటోతో పాటు సత్కారం ఉంటుంది. రచయితలు స్వయంగా సత్కార సభలో పాల్గొని తీసుకోవాలి. ప్రజల జీవితాన్ని సంస్కృతించి, మానవ సంబంధాల పరిణామాన్ని, సాహిత్యంలో సమాజాన్ని చిత్రించే కథలకే ప్రాధాన్యత. తెలంగాణ, కోస్తా, రాయలసీమ, ఉత్తరాంధ్ర ప్రాంతాల వారిగా కూడా ప్రత్యేక ప్రాధాన్యతతో పరిశీలించి ఎన్నిక చేయడం జరుగుతుంది. మంచి కథా సంపుటాల్లో వీలైనన్ని సంపుటాలకు పురస్కారాలు అందజేయడం జరుగుతుంది. 2004 నుండి ఈ పురస్కారాలు అందించవలసి వున్నది.

2004 నుండి నేటి వరకు అచ్చయిన కథా సంపుటాలను రెండు ప్రతుల చొప్పున పంపించాలి.

తెలంగాణ విద్యార్థి, యువజన కథా రచయితలకు ప్రత్యేక పురస్కారాలు

గతంలో అనగా 2004లో విద్యార్థి, యువ కథకుల కోసం తెలుగు విశ్వవిద్యాలయంలో కథా వర్క్ షాపు నిర్వహించాము. ఈసారి విద్యార్థి, యువ కథా రచయితలకు "విశాల సాహితీ బి.ఎస్. రాములు ప్రత్యేక పురస్కారాల"ను తెలంగాణలోని పది జిల్లాల వారికి జిల్లా స్థాయిలో ఇవ్వడానికి నిర్ణయించుకున్నాము. హైస్కూలు స్థాయిలో, కళాశాల స్థాయిలో, అలాగే 35 ఏళ్ళ లోపు యువజనుల స్థాయిలో ఈ ప్రత్యేక పురస్కారాలు ప్రముఖ కథకుల చేతుల మీదుగా యివ్వబడతాయి. తమ స్వీయ రచనలను ఒక జిరాఫ్ కాపీ తమ వద్ద ఉంచుకొని రాతప్రతులు గానీ, డిటిపి ప్రతి గానీ, అచ్చు ప్రతి గానీ పంపగలరని కోరుతున్నాము. బాల సాహిత్యం కూడా పంపవచ్చు. ఒకరు మూడు కథలకన్నా మించి పంపకూడదని మనవి. విద్యార్థులు తమ కథలు స్వీయ రచనే అని హామీ ఇస్తూ వారి ప్రధానోపాధ్యాయులతో, ప్రిన్సిపాల్తో కూడా ధృవీకరణ జత చేయాలి.

'గూడూరి సీతారాం, నిజాం వెంకటేశం, విశాల సాహిత్య అకాడమీ, 406, ఉషాకిరణ్ ఆర్కేడ్, ఉస్మానియా యూనివర్సిటీ రోడ్, విద్యానగర్, హైదరాబాద్-500 044. ఫోన్ : 9247523085, 9391036987 చిరునామాకు 31 ఆగస్టు 2007లోగా అందేట్లు పంపాలి.

రచయితకు నిరంతర అధ్యయనం అవసరం

“సాహితీవేత్తలకు నిరంతర అధ్యయనం అవసరం ఎంతైనా ఉందని” ప్రసిద్ధ కథా రచయిత పెద్దిభోట్ల సుబ్బరామయ్య పేర్కొన్నారు. జూలై 1న గుంటూరులో ‘రమ్యభారతి’ సాహిత్య త్రైమాసిక పత్రిక అధ్యక్షులలో జరిగిన చిన్న కథలకు ‘సోమేపల్లి’ సాహితీ పురస్కార ప్రధాన సభలో ఆయన ముఖ్య అతిథిగా విచ్చేసి ప్రసంగించారు.

‘తాను పొందిన అనుభూతి, ఉద్వేగం, ఉద్రేకంతో కవి కవిత్వాన్ని రూపొందిస్తాడని, అయితే కథా రచయితకు కవి కంటే ఎక్కువ భావాలు, వస్తువులు ఉండాలని, అన్నీ జోడిస్తేనే ఒక మంచి కథ రూపొందుతుందని కథా రచయిత ప్రతి వ్యక్తినీ, ప్రతి జీవితాన్ని అధ్యయనం చేయాల్సి వుంటుందని, అందరికీ అర్థమయ్యే సరళమైన భాషా పరిజ్ఞానంతో చేసే కథలు అందరినీ చదివిస్తాయనీ, మరో గౌరవ అతిథిగా విచ్చేసిన ప్రముఖ కథా రచయిత, సాహితీ విమర్శకులు పాపినేని శివశంకర్ అన్నారు. “కాని కథకుని కంటే ఎందుచేతనో కవికే ఎక్కువ ప్రాచుర్యం లభిస్తుందని, మరొక సందర్భంలో అభిప్రాయపడ్డారు. ప్రముఖ కవి, రచయిత సోమేపల్లి పురస్కార వ్యవస్థాపకులు సోమేపల్లి వెంకట సుబ్బయ్య ప్రసంగిస్తూ “సాహిత్య రంగంలో కవిత్వాన్ని ప్రోత్సహించే సంస్థలు అనేకమున్నాయి గాని కథా రచయితను ప్రోత్సహించే సంస్థలు అతి కొద్దిగానే వున్నాయని

‘సోమేపల్లి’ సాహితీ పురస్కార ప్రధాన సభలో చొప్పదండి సుధాకర్‌ను సత్కరిస్తున్న సోమేపల్లి వెంకట సుబ్బయ్య

ఆ లోటును భర్తీ చేసేందుకు తన తండ్రిగారైన ‘సోమేపల్లి హనుమంతరావు’ పేరుతో ఏటా ఈ పురస్కారాలు ఇవ్వాలని నిర్ణయించామన్నారు. సాహితీవేత్త పొన్నూరు వేంకట శ్రీనివాసులు అధ్యక్షతన జరిగిన ఈ సభలో సాహితీ విమర్శకులు ద్వా.నా. శాస్త్రి, రమ్యభారతి, సంపాదకులు చలపాక ప్రకాష్ పాల్గొన్నారు. తొలుత ‘సోమేపల్లి’ సాహితీ పురస్కారాల విజేతలు చొప్పదండి సుధాకర్, రేణుకా అయోల, వడలి రాధాకృష్ణ, పాలపర్తి జ్యోతిషుతి, వేలూరి సతీష్‌కుమార్ (న్యూడా)లను సంస్థ సత్కరించింది. కవులు కోనూరి రవికుమార్, తాతయ్యనాయుడు ఈ కార్యక్రమాన్ని నిర్వహించారు.

‘ఎన్నాది’ ఆవిష్కరణ

డాక్టర్ కాసుల లింగారెడ్డి రచించిన ‘ఎన్నాది’ కవితా సంకలనాన్ని హైదరాబాద్‌లోని బషీర్‌బాగ్ ప్రెస్ క్లబ్‌లో జూలై 7న విరసం కార్యవర్గ సభ్యుడు వరవరరావు ఆవిష్కరించారు. ఈ సందర్భంగా ప్రముఖ కవి కె. శివారెడ్డి అధ్యక్షతన జరిగిన సభలో వరవరరావు మాట్లాడుతూ తెలంగాణ గ్రామీణ సౌందర్యాన్ని తండ్లాటతో పాటు, అంతర్జాతీయ రాజకీయాల్ని చాలా లోతుగా అవగాహన చేసుకొని కవి ‘ఎన్నాది’ రచించాడని, తెలంగాణ పలుకుబడిని తాను నేర్చుకున్న బడి పలుకులను సందర్భానుసారంగా ఉపయోగించడంలో పరిణితిని సాధించాడని అన్నారు. లింగారెడ్డి ఒక్కడేనని, వయస్సు రీత్యా, తనున్న స్థలం రీత్యా, వృత్తి రీత్యా చూసినప్పుడు అతడు ప్రదర్శించిన అవగాహనలోని మెచ్చూరిటీ ఆశ్చర్యపరిచిందని అన్నారు. శివారెడ్డి మాట్లాడుతూ దందవ్యామాస దశాబ్ది కవి డాక్టర్ కాసుల లింగారెడ్డితో తనకున్న అనుబంధాన్ని తెలుపుతూ ఈనాటి బలమైన పది, పదిహేను మంది కవుల్లో లింగారెడ్డి ఒకడని, ఆంగ్ల సాహిత్యం తప్ప వైద్య వృత్తిలో వుండి బలమైన కవులుగా ఎదిగినవారు తెలుగులో లేరని, లింగారెడ్డి ఆ లోటుని భర్తీ చేశాడని అన్నారు. నందిని సిధారెడ్డి పుస్తకాన్ని సమీక్షిస్తూ సంకలనానికి ఎన్నాది అని పెట్టడంలోనే లింగారెడ్డి

‘ఎన్నాది’ ఆవిష్కరణ సభలో ఎడమనుంచి కుడికి వరుసగా పాపినేని శివశంకర్, కె. శివారెడ్డి, వరవరరావు, డాక్టర్ కాసుల లింగారెడ్డి, నందిని సిధారెడ్డి

తన తాత్విక దృక్పథాన్ని వ్యక్తీకరించాడని, ప్రపంచీకరణని వ్యతిరేకించడ మంటే స్థానిక సంస్కృతి, భాషలను పరిరక్షించడమేనని, ఆ పని లింగారెడ్డి దిగ్విజయంగా నిర్వహించాడని అన్నారు. పాపినేని శివశంకర్ మాట్లాడుతూ వ్యవసాయ కుటుంబాల్లోంచి వచ్చిన తనకు లింగారెడ్డి కవిత్వం గొప్ప సహానుభూతిని కలిగించిందని, అట్లా కలిగించడం ఉత్తమ కవిత్వ లక్షణమని పేర్కొన్నారు. ఆలేరుకు చెందిన తేజ ఆర్ట్ క్రియేషన్స్ 2007 విశిష్ట పురస్కారంతో కవి డాక్టర్ కాసుల లింగారెడ్డిని సత్కరించారు. ఈ సభకు ప్రముఖ రచయిత కాసుల ప్రతాపరెడ్డి స్వాగతం పలుకగా, రత్నాకర్ వందన సమర్పణ చేశారు.

భద్రాచలంలో శ్రీశ్రీ సంస్కరణ సభ

భద్రాచలంలో జూన్ 19న సాహితీ ప్రవంతి ఆధ్వర్యంలో మహాకవి శ్రీశ్రీ వర్ధంతి సభ జరిగింది. లిటిల్ ఫ్లవర్స్ అధినేత మాగంటి సూర్యం మాట్లాడుతూ మహాకవి శ్రీశ్రీ అభ్యుదయానికి పర్యాయ పదమన్నారు.

సమన్వయ కర్త మాల్యశ్రీ మాట్లాడుతూ తెలుగు సాహిత్యాన్ని మలుపు తిప్పిన మహాకవి శ్రీశ్రీ అని, ఆయనను ఎప్పుడూ స్మరించుకోవడం అవసరం అన్నారు. డాక్టర్ కావూరి పాపయ్యశాస్త్రి శ్రీశ్రీ కవిత్వం, భాష, భావం, ఛందస్సు, శైలి అనే అంశంపై మాట్లాడుతూ మహాప్రస్థానమే శ్రీశ్రీ, శ్రీశ్రీయే మహాప్రస్థానం అన్నారు. భాషతో, భావంతో, శైలితో, ఛందస్సుతో ఆయన స్వేచ్ఛగా, ప్రతిభావంతంగా క్రీడలాడుకున్నారన్నారు. ఆధునిక తెలుగు సాహిత్యంలో ఆయనొక మహోత్తుంగ హిమాలయ శృంగం అని కొనియాడారు.

భమ్మంలో శ్రీశ్రీ వర్ధంతి సభలో ఎడమ నుండి రౌతు రవి (జిల్లా ప్రధాన కార్యదర్శి), వి. మల్లికార్జునరావు (భూపోరాటంలో జైలుకెళ్ళినవారు), కె. ఆనందాచారి (జిల్లా అధ్యక్షులు), అంకిత కేశవులు

శ్రీశ్రీ సంస్కరణ సభలో ప్రసంగిస్తున్న భద్రాచలం పార్లమెంట్ సభ్యులు డాక్టర్ మిడియం బాబూరావు, వేదికపై డాక్టర్ కావూరి పాపయ్య శాస్త్రి, ఎన్.సిహెచ్. చక్రవర్తి, జి. గోపాలకృష్ణ, మాగంటి సూర్యం ప్రభృతులు.

జి. గోపాలకృష్ణ మాట్లాడుతూ శ్రీశ్రీ జీవితం, కవితా తాత్విక పరిణామం గురించి వివరిస్తూ మొదట సంప్రదాయ కవిత్వం, తరువాత భావకవిత్వం, ఆ పిమ్మట అభ్యుదయ కవిత్వం రచించాడని, ఇది ఆయన జీవిత కవితా తాత్విక పరిణామమనీ చెప్పారు. ఆయన కపటంలేని వ్యక్తని, ఆయన అరసంలో ఉన్నా విరసంలో ఉన్నా కొత్తదనాన్నీ, ప్రగతిశీలతనే ప్రచారం చేశాడనీ, ఉత్తమ సామ్యవాద భావుకుడనీ, యుగకర్త, మహాకవి అను పేర్లు ఆయనకు అన్వర్ణ నామధేయాలని శ్లాఘించారు.

పార్లమెంట్ సభ్యులు డాక్టర్ ఎం. బాబూరావు మాట్లాడుతూ శ్రీశ్రీ మార్క్సిజం అధ్యయనం చేయకుండా మహాప్రస్థాన గీతాలు రచించాడనీ, అయినా ఆయన భావాల్లో మార్క్సిజం సిద్ధాంతం ప్రతిఫలించిందనీ, ఆయన స్వేచ్ఛా భావుకుడనీ, ఆయన ఎందులోనూ ఇమిడే వ్యక్తి కాదనీ, అందుకే అరసంలోనూ, విరసంలో ఇమడలేదనీ, ఆయనలో వైరుధ్యాలు, వైవిధ్యాలు ఉన్నా ప్రగతిశీల మహాకవి అని నివాళులర్పించారు.

గుంటూరు జిరసం అధ్యక్షునిగా సోమేపల్లి

గుంటూరు జిల్లా రచయితల సంఘం అధ్యక్షునిగా గుంటూరు రెవెన్యూ డివిజన్ లో అధికారి సోమేపల్లి వెంకట సుబ్బయ్య ఎంపికయ్యారు. జూలై 1న యు.టి.ఎఫ్. కార్యాలయంలో జరిగిన జిల్లా రచయితల సమావేశం కార్యవర్గాన్ని ఏకగ్రీవంగా ఎంపిక చేసుకుంది. ఉపాధ్యక్షులుగా వై. హెచ్.కె. మోహనరావు, కాకరపర్తి సుబ్రహ్మణ్యం, పి.వి. రమణకుమార్, దుబ్బల దాసు, దాసం శివప్రసాదరావు, డాక్టర్ నాగ రాజ్యలక్ష్మి, ప్రధాన కార్యదర్శిగా కోసూరి రవికుమార్, కార్యదర్శులుగా నూతలపాటి వెంకట రత్నశర్మ, భూక్యా గోపి నాయక్, పి.వి. రమణ, అయినాల మల్లేశ్వరరావు, బొమ్ము ఉమా మహేశ్వరరెడ్డి, కె.జె. రమేష్, కోశాధికారిగా సయ్యద్ జానీభాషాలు ఎంపికయ్యారు.

శేషేంద్రకు నివాళి

భద్రాచలం సాహితీ ప్రవంతి లిటిల్ ఫ్లవర్స్ విద్యాసంస్థల ప్రాంగణంలో మాగంటి సూర్యం అధ్యక్షతన శేషేంద్ర సంస్కరణ సభ నిర్వహించింది. గుంటూరు శేషేంద్ర శర్మ అగ్రశ్రేణి తెలుగు కవి అనీ, ఆయన పేరు భారతీయ భాషలోనే గాక, ఇతర ప్రపంచ భాషలలో కూడా ప్రసిద్ధి వహించిందనీ, ఆయన అభ్యుదయ దృక్పథాన్నీ ఆధునిక పోకడలనీ మేళవించి, నా దేశం, నా ప్రజలు, ఆధునిక మహాభారతం, సాహిత్యం సృష్టించాడనీ, ఆయన మృతి తెలుగు సాహిత్యానికి తీరని లోటని పేర్కొంటూ, ఆయన కుటుంబానికి ప్రగాఢ సానుభూతిని తెలియజేశారు. ఈ కార్యక్రమంలో మాల్యశ్రీ, ఎన్.సిహెచ్. చక్రవర్తి, తాతేలు దుర్గాచారి, వీదుల రాంబాబు, జి. రామరాజు, డాక్టర్ కావూరి పాపయ్య శాస్త్రి, డాక్టర్ కల్లూరి ఆనందరావు ప్రభృతులు పాల్గొన్నారు.

వైవిధ్యభరితంగా 'నిప్పు' ఆవిష్కరణ సభ

గుంటూరుజిల్లా చిలకలూరిపేటలోని ఇండియన్ గ్యాస్ ఆవరణలో ప్రముఖ సయ్యద్ సాబిర్ హుసేన్ రాసిన 'నిప్పు' కవితా సంపుటి ఆవిష్కరణ సభ జరిగింది.

కవి, జర్నలిస్టు అల్లాబక్ష్ అధ్యక్షత వహిస్తూ ఇస్లాం వాద కవిత్వం తెలుగు సాహిత్యంలో కొత్త పుంతలు తొక్కిందని అన్నారు. తదుపరి కార్గిల్ అమర వీరుడు మస్తాన్‌వలి మాతృమూర్తి మెహరున్నీసా నిప్పు ఆవిష్కరించారు. 'మూరసం' రాష్ట్ర ప్రధాన కార్యదర్శి షేక్ కరీముల్లా ముఖ్య అతిథిగా మాట్లాడుతూ 'నిప్పు' ముస్లిం ప్రజల మనోవేదనకు అద్దం పట్టిందని తెలిపారు. సాబిర్ హుసేన్‌కిది తొలి పుస్తకమైనా నూతన భావధారలను ఆవిష్కరించడమే గాక ఇస్లాంపై అపోహల్ని తొలగించిందని, హిందూ ముస్లిం సమైక్యతకు మరింత ఊతమిస్తూ మతతత్వ, ఉగ్రవాద ఘాతుకాలను నిరసించిందని కరీముల్లా తెలిపారు. కార్గిల్ వీరుని తల్లి చేత ఆవిష్కరణ జరపడం దేశం పట్ల ఇస్లాంవాద

ఇస్లాంవాద కవిత్వం 'నిప్పు' ఆవిష్కరణ సభలో వక్తలు పరుసలో అల్లాబక్ష్, సాబిర్ హుసేన్, బషీరున్నీసా, షేక్ కరీముల్లా, భూక్యా గోపీ నాయక్, అద్దేపల్లి భరత్‌కుమార్

కవిత్వ వైఖరి వెల్లడి చేసిందని కొనియాడారు. ప్రముఖ రచయిత భూక్యా గోపి నాయక్, అద్దేపల్లిభరత్‌కుమార్, హరివిల్లు అధ్యక్షులు పి.వి. రమణకుమార్, జాని భాషా, పి.వి. సుబ్బారావు, కాకతీయ మస్తాన్ వలి, హుసేన్ వలి, జాఫర్ తదితరులు పాల్గొన్నారు.

పశ్చిమగోదావరిజిల్లా తణుకు నన్నయ భట్టారక పీఠం ఆధ్వర్యంలో జూన్ 15న మోహన్ ప్రసాద్ రచించిన "మనసు కురిసిన ముత్యం"

కవితా సంపుటి గ్రంథావిష్కరణ జరిగింది. సభకు డాక్టర్ జి.ఎస్.వి. ప్రసాద్ అధ్యక్షత వహించగా, పీఠం కార్యదర్శి శ్రీ సుశర్మ స్వాగతం పలికారు. ప్రముఖ ఆడిటర్ జె.ఎన్. సుబ్రహ్మణ్యం సభ ప్రారంభించారు. రామకృష్ణ సేవా సమితి కార్యదర్శి డా॥ టి. రామబ్రహ్మం "మనసు కురిసిన ముత్యాలు" కవితా సంపుటిని ఆవిష్కరించారు. డాక్టర్ అద్దేపల్లి రామమోహనరావు గ్రంథ పరిచయం చేశారు. పుస్తక ప్రచురణకు తోడ్పడిన ఎస్.ఇ.సి.ఎస్. బోసుబాబును పలువురు సాహితీ ప్రముఖులు అభినందించారు. అనంతరం డాక్టర్ అద్దేపల్లి రామమోహనరావును, మోహన్ ప్రసాద్‌ను, ఎస్.ఇ.సి.ఎస్. బోసుబాబును పీఠం ఘనంగా సత్కరించింది.

ప్రముఖ కవి డా॥ పత్తిపాక మోహన్ న్యూఢిల్లీలో నేషనల్ బుక్ ట్రస్ట్, ఇండియా సహాయ సంపాదకునిగా చేరిన సందర్భంగా కరీంనగర్ జిల్లా సిరిసిల్లలో ఆత్మీయులు, మానేరు రచయితల సంఘం సిరిసిల్ల సాహితీ సమితి సభ్యుల అభినందన

ప్రప్రథమ భారత స్వాతంత్ర్య సంగ్రామం 1857 నూట యాభైయేండ్ల మహోత్సవం సందర్భంగా సిరిసిల్ల మానేరు రచయితల సంఘం ఏర్పాటు చేసిన కవి సమ్మేళనంలో ప్రారంభోపన్యాసం చేస్తున్న కవి జూకంటి జగన్నాథం. (ఎడమ నుంచి కుడికి) జిందం అశోక్, ఆడెపు నారాయణ, సభాధ్యక్షులు డాక్టర్ వడ్డేపల్లి కృష్ణ, టి.వి. నారాయణ, కొక్కుల భాస్కర్

జూలై 10న ప్రా॥ బియ్యాల జనార్దనరావు స్మృతిలో గొడిశాల సదానందం రచించిన “చిలకల గుట్ట” (ద్వీర్ణ కవిత)

బండ్ల సుబ్రహ్మణ్యం స్మారక కవితల పోటీ

‘ఆంధ్ర మహాభ్యుదయం’ వంటి మంచి రచనలు చేసిన ప్రముఖ కవి బండ్ల సుబ్రహ్మణ్యం 95వ జయంతిని పురస్కరించుకొని ‘కవన వేదిక’ సాహితీ సంస్థ ఆధ్వర్యంలో కీ.శే. బండ్ల సుబ్రహ్మణ్యం స్మారక కవితల పోటీని నిర్వహిస్తున్నట్లు సంస్థ నిర్వాహకులు రఘుశ్రీ, చీకోలు సుందరయ్యలు ఒక ప్రకటనలో తెలిపారు. కవులు, వచన కవితలు, పద్యాలు రాసి ఈ పోటీలో విరివిగా పాల్గొనాలని వారు

నల్లగేటు - నందివర్ధనం చెట్టు నూతలపాటి కవితా సత్కారం

“నూతలపాటి కవితా సత్కారం 2006”కు గాను ప్రముఖ కవి శిఖామణి, వచన కవితా సంపుటి “నల్లగేటు - నందివర్ధనం చెట్టు”ను ఎంపిక చేశారని గంగాధర సాహితీ కుటుంబం కార్యదర్శి డా॥ డి. కిరణ్ క్రాంతి చౌదరి తెలియజేశారు.

తమ సంస్థ ముప్పై ఒక్క సంవత్సరాలుగా ఈ సాహితీ సేవ చేస్తున్నదనీ, అవార్డు గ్రహీతకు రూ.2000/- లతో బాటు ప్రశంసా పత్రం ప్రదానం చేస్తారని కార్యదర్శి తెలియజేశారు.

కవయిత్రి శ్రీమతి రూపానీ కె.వి. కుమారి రచించిన ‘అక్షర బిందువులు’ నాసీల సంపుటిని డా॥ సి. నారాయణరెడ్డి ఇటీవల హైదరాబాద్ లో ఆవిష్కరిస్తున్న దృశ్యం. చిత్రంలో కిన్నెర రఘురాం, డా॥ మనస చెన్నప్ప, సుధీర్ జొన్నలగడ్డ, కవయిత్రి రూపానీ, నాసీల రూపకర్త సభాధ్యక్షులు డా॥ ఎన్. గోపి, ఆంధ్రప్రదేశ్ ప్రభుత్వ పూర్వ చీఫ్ సెక్రటరీ కాకి మాధవరావు, ఐ.ఎ.ఎస్., డా॥ సిపాచ్. భవాని దేవి ఉన్నారు

ఆవిష్కరణోత్సవం వరంగల్ జిల్లా పరిషత్ హాలులో జరిగింది. ఈ కార్యక్రమానికి హన్మకొండ పార్లమెంట్ సభ్యులు బోయినపల్లి వినోద్ కుమార్ ముఖ్య అతిథిగా విచ్చేశారు. ప్రముఖ కవి, అధ్యాపకులు బన్నా అయిలయ్య అధ్యక్షత వహించారు. డా॥పి.పి.డి.ఎస్. విజయగోపాల్, గౌరవ అతిథిగా జెడ్.పి. వైస్ చైర్మన్, ములుగురి భిక్షపతి, నాగుర్ల వెంకటేశ్వరరావు పాల్గొన్నారు. శ్రీమతి శోభారాణి రమేష్ స్వాగత వచనాలు పలుకగా ఎం.డి. షఫీముద్దీన్ వందన సమర్పణతో ఈ కార్యక్రమం ముగిసింది. ఈ కార్యక్రమాన్ని జిలుకర శ్రీనివాస్, శంకరరావులు సమీక్షించారు.

పేర్కొన్నారు. తాము పంపే కవితలు స్వీయ రచనలేనని, అనువాదం గానీ, అనుసరణగానీ కాదని, లోగడ ప్రచురించబడని, ఇతర పత్రికలకు పంపనివని హామీ పత్రం జత చేసి పంపాలని వారు పేర్కొన్నారు. కవితలు రెండు పేజీలకు మించకుండా, కాగితానికి ఒక వైపు మాత్రమే రాసి పంపాలి.

ఈ పోటీలలో గెలుపొందిన కవితలకు ప్రథమ, ద్వితీయ, తృతీయ బహుమతుల కింద వరుసగా వెయ్యి నూట పదహార్లు, అర్ధ వెయ్యి నూట పదహార్లు, మూడు వందల రూపాయలు నగదు పారితోషికం ఇస్తారని, ప్రోత్సాహక బహుమతుల కింద ఐదుగురికి ఒక్కొక్కరికి నూట పదహారు రూపాయలు నగదు బహుమతులు ఇస్తారు.

కవితలను ఆగస్టు 30వ తేదీలోగా రఘుశ్రీ, అధ్యక్షులు, కవన వేదిక, ఇం.నెం. 2-1-421, సాయి నిలయం, వీధి నెంబరు 4, నల్లకుంట, హైదరాబాద్-44కు గానీ, చీకోలు సుందరయ్య, కార్యదర్శి, ప్లాట్ నెం. 24, సంజీవని హిల్స్, హైదర్ గూడ, హైదరాబాద్-48 (ఆర్.ఆర్.జిల్లా) చిరునామాకు గాని పంపించాలి.

ఆంధ్ర సారస్వత సమితి, మచిలీపట్నం వారి ఉగాది పురస్కార ప్రధానోత్సవ సభ జూలై 8న త్యాగరాయ గాన సభ, హైదరాబాద్ లో జరిగింది. శీలా వీర్రాజు (వచన కవిత), ఆచార్య ముదిగొండ శివప్రసాద్ (ఉత్తమ నవల), శ్రీమతి శారదా అశోక్ వర్ధన్ (రచయిత్రి - కథ, నవల), డాక్టర్ రాహురి భరద్వాజ (గురజాడ రాఘవశర్మ పురస్కారం) గారికి నగదు, జ్ఞాపికలతో పురస్కార ప్రదానం జరిగింది. డా॥ సినారె ముఖ్య అతిథి, డా॥ బోయిన ఐ.ఎ.ఎస్. అధ్యక్షులు, డా॥ గోపి, శ్రీ రాయసం, శ్రీ కొట్టి రామారావు (పురస్కారాల కమిటీ చైర్మన్) ప్రభుత్వం పాల్గొన్నారు

తుర్లపాటి నుంచి మానస అవార్డు అందుకుంటున్న భీంపల్లి శ్రీకాంత్, రఘువీర్ ప్రతాప్

ఎన్.వి. రఘువీర్ ప్రతాప్, భీంపల్లి శ్రీకాంత్లకు మానస సాహిత్య అవార్డుల ప్రధానం

ఎన్.వి. రఘువీర్ ప్రతాప్, భీంపల్లి శ్రీకాంత్లకు మానస సాహిత్య, సాంస్కృతిక అకాడమీ సాహిత్యఅవార్డులను ప్రధానం చేసింది. అకాడమీ రాష్ట్ర స్థాయిలో నిర్వహించిన వచన కవితల పోటీల్లో వీరి కవితలు ఉత్తమ కవితలుగా స్వీకరించి అవార్డులను బహూకరించింది. జూన్ 17న విజయవాడలోని చంద్ర రాజేశ్వరరావు స్మారక గ్రంథాలయంలో జరిగిన సన్మాన కార్యక్రమంలో ప్రసిద్ధ పాత్రికేయులు తుర్లపాటి కుటుంబరావు, అకాడమీ అధ్యక్షులు సి.హెచ్.వి.ఎస్. బ్రహ్మానందరావు చేతుల మీదుగా ఈ అవార్డులను ఎన్.వి. రఘువీర్ ప్రతాప్, భీంపల్లి శ్రీకాంత్లకు ప్రధానం చేశారు. రఘువీర్ ప్రతాప్ పాలమూరు కూతలపై రాసిన “ఆకలిగిసింది”,

భీంపల్లి శ్రీకాంత్ మానవ సంబంధాలపై రాసిన “పసంతం వాలని ప్రకృతి” అనే కవితలు రాష్ట్ర స్థాయి అవార్డులను గెలుచుకున్నారు. ఇంతకుముందు ఎన్.వి. రఘువీర్ ప్రతాప్ - కవితాంజలిని, భీంపల్లి శ్రీకాంత్ - అంజలి, పాలమూరు కవిత పాలమూరు కవితా సుమాల, సోది, కళాంజలి అనే పుస్తకాలను వెలువరించారు. ఈ అవార్డు ప్రధానోత్సవ కార్యక్రమంలో ప్రముఖ విమర్శకులు పాపినేని శివశంకర్, ‘ప్రజా సాహితీ’ ఎడిటర్ కొత్తపల్లి రవిబాబు, ‘చినుకు’ పత్రిక ఎడిటర్ నందూరి రాజగోపాల్, అశోక్కుమార్, పి.ఎం. సుందరరావు, వివిధ జిల్లాల నుంచి వచ్చిన కవులు, సాహిత్య అభిమానులు పాల్గొన్నారు.

‘కచ్చపి’ ఖండకావ్యం ఆవిష్కరణ ‘వేమన ప్రాజెక్టు’ ప్రారంభం

దేవరెడ్డి వెంకటరెడ్డి పద్య రచనలో చేయి తిరిగిన సమర్థ కవి అని సి. నారాయణరెడ్డి అన్నారు. హైదరాబాద్ రామంతాపూర్లోని ‘వేమన విజ్ఞాన మందిరం’లో ఇటీవల వెంకటరెడ్డి ఖండకావ్యం ‘కచ్చపి’ని సినారె ఆవిష్కరించి ప్రసంగించారు. కార్యకర్తకు సమకాలీన స్పృహతో పాటుగా పద ప్రయోగ దక్షత కూడా ఉందని ఆయన ప్రశంసించారు. ‘కచ్చపి’ కృతిని తెలుగు విశ్వవిద్యాలయం పూర్వ ఉపకులపతి ఆచార్య ఎన్. గోపి అంకితం పొందారు. ‘వేమన విజ్ఞాన మందిరా’నికి ప్రముఖ శిల్పి ఎక్కా యాదగిరిరావు రూపకల్పన చేసిన అక్షరాలను ఈ సందర్భంలో డాక్టర్ నారాయణరెడ్డి ఆవిష్కరించారు. డాక్టర్ గోపి పరిష్కరించే ‘వేమన పద్య సర్వస్వం’ ప్రాజెక్టును కూడా ఇదే సందర్భంలో సినారె ప్రారంభించారు.

దేవరెడ్డి వెంకటరెడ్డి రచించిన ‘కచ్చపి’ పద్య కావ్యాన్ని డా॥ సి. నారాయణరెడ్డి హైదరాబాద్లోని వేమన విజ్ఞాన మందిరంలో ఆవిష్కరిస్తున్న దృశ్యం. చిత్రంలో సభాధ్యక్షులు ప్రముఖ శిల్పి ఎక్కా యాదగిరిరావు, సినారె, కవి దేవరెడ్డి, వెంకటరెడ్డి, ప్రముఖ కవయిత్రి ఎన్. అరుణ, కృతి స్వీకర్త ఆచార్య ఎన్. గోపి ఉన్నారు

దేవులపల్లి కృష్ణశాస్త్రి

(1897-1980)

జూన్-జూలై

భావకవిత్వ ఉద్యమానికి ఉద్యమానికి ప్రతినిధి. విమర్శలని లెక్కించకుండా దేశం నలుమూలలా కొత్త కవిత్వాన్ని విశేషంగా ప్రచారం చేశాడు. కవితా రచనలో, కవితా పఠనంలో, వేషంలో గిరిజాల జట్టులో యువకవులకి ఆరాధ్యుడు. వీరి ప్రసిద్ధ రచన 'కృష్ణపక్షం' 1925లో వెలువడింది.

ఉపాధ్యాయులు, తల్లితండ్రులు చదువవలసిన పుస్తకాల జాబితా

క్ర.స	పుస్తకం పేరు	వెల	క్ర.స	పుస్తకం పేరు	వెల
1.	పిల్లలు నేర్చుకోవడంలో ఎలా వెనకబడతారు? 60.00		13.	నల్లబల్ల వెనుక	25.00
2.	పిల్లలు ఎలా నేర్చుకుంటారు 60.00		14.	చదువు సంధ్యలు	25.00
3.	టీచర్ 40.00		15.	మహాజ్యాల స్మృతులు	35.00
4.	విముక్తి-విద్య 40.00		16.	మనిషి కథ	40.00
5.	టీచర్లకు ఉత్తరం 40.00		17.	చార్లెస్ డిక్కిన్స్	25.00
6.	మాస్టారు...! 10.00		18.	పరిణామక్రమంలో విద్యా వ్యవస్థ 1833-2003	15.00
7.	మీ ఒడిలో 10.00		19.	వేదభూమి	10.00
8.	కథలే పాఠాలు 25.00		20.	సమాజం-సైన్స్- సంప్రదాయం	15.00
9.	బోధన-శోధన 30.00		21.	సైన్సు చరిత్రలో సామాజికాంశాలు	10.00
10.	విభిన్న విద్యా సంస్థలు 25.00		22.	పిల్లల అలవాట్లు	25.00
11.	భాష-భావం 20.00		23.	భారతదేశ చరిత్ర	25.00
12.	మీరు - మీ పిల్లలు 15.00		24.	పిల్లల భాష - ఉపాధ్యాయుడు	25.00

పిల్లలు చదివే పుస్తకాల జాబితా

క్ర.స	పుస్తకం పేరు	వెల	క్ర.స	పుస్తకం పేరు	వెల	క్ర.స	పుస్తకం పేరు	వెల
1.	మహావిశ్వ మన భూమి	20.00	34.	మాడు కథలు	10.00	67.	యముని దర్బారు	10.00
2.	ఆదర్శబాల్యం	25.00	35.	నక్షత్ర స్వార్ణం-బంగారుపెసగర్లు	15.00	68.	బంగారు జింక	15.00
3.	విలియం పీకెన్సీయర్	15.00	36.	ఆధ్యాత్మికాలనియం-నీరు	10.00	69.	మాడు ఏనుగులు	15.00
4.	పైడి	20.00	37.	నేయా	10.00	70.	బొబ్బ నేర్పిన పాఠం	15.00
5.	విశ్వవిఖ్యాత శాస్త్రజ్ఞులు	15.00	38.	బుద్ధకం పదిలింది	15.00	71.	పులి-కాపెలు	10.00
6.	విదేశీ కథలు	15.00	39.	బుడిబుడికథలు	40.00	72.	పింకి-పిల్లి	10.00
7.	విజ్ఞాన శిఖరాలు	15.00	40.	పిల్లల ప్రశ్న-సైన్స్ జవాబు	15.00	73.	సైన్యాదిపతి గర్వభంగం	15.00
8.	సైన్యాదిపతి కథలు	15.00	41.	మేమువ్యాకాం	20.00	74.	కూడి-విడమ	10.00
9.	భారతీయ శాస్త్రచేతలు	15.00	42.	నిర్జనం-జీవపరిణామం	30.00	75.	నాకప్పేమిటి?	15.00
10.	అందాల పార్కు	15.00	43.	సరదాసరదా లెక్కలు	30.00	76.	నందువంట-నేస్తంకంటా	10.00
11.	పిల్లల గణితం	15.00	44.	విశ్వం-విజ్ఞానం	25.00	77.	పంకీధర్ నిజాయితీ	10.00
12.	పిల్లలు-పిడుగులు	20.00	45.	ప్రకృతిలో అద్భుతాలు-విజ్ఞానవిశేషాలు	45.00	78.	జమిందారు వేట	10.00
13.	సరదా సరదా చదువులు	15.00	46.	కాలిక్యులేటర్ గేమ్స్	20.00	79.	అథ్లెట్ నోహం	15.00
14.	తరగతిలో తమాషాలు	15.00	47.	అల్పగ్రాండర్ గ్రాహంబెల్	10.00	80.	సముద్ర నేస్తాలు	15.00
15.	వాసరుడు - సరావళి	25.00	48.	మేషుల పెదగంట-విద్యుత్ కృతజ్ఞత	15.00	81.	కప్పకల	15.00
16.	చదువంటే మూడోకన్ను	25.00	49.	మంచిగా వుందాం	30.00	82.	కథలంటే మాకిష్టం-1	25.00
17.	పాడరా పి తెలుగువాడ	15.00	50.	భరణి కథలు	10.00	83.	కథలంటే మాకిష్టం-2	25.00
18.	పిల్లల సంవత్సరం	25.00	51.	తోటెగిస తోడెలు	15.00	84.	రావిసోనోక్రూసో	45.00
19.	ఆక్షరాలతో ఆటలు	30.00	52.	బల్లు వెలిగింది	20.00	85.	నల్లగుర్రం	25.00
20.	నేర్చుకోడం మాకిష్టం	20.00	53.	రవింద్రనాథ్ ఠాగూర్	15.00	86.	పెన్సల్ లాక్స్	15.00
21.	కథలంటే మాకిష్టం	40.00	54.	విషయంలేని వీరుడు	25.00	87.	మంచి అమ్మ	15.00
22.	ఆటలంటే మాకిష్టం	30.00	55.	బండ్ల సుంచి మోటారుకు	20.00	88.	కోటి పొటో	25.00
23.	పాటలంటే మాకిష్టం	20.00	56.	పిట్ట	15.00	89.	కథ కాని కథ	15.00
24.	పాడుకొందాం	25.00	57.	చిటపట చినుకులు	20.00	90.	లోకంమట్టిన వీరుడు	40.00
25.	చేటతెలుగు-1	30.00	58.	చిట్టెకామరారి-చందమామ	10.00	91.	చివరి ఆకు	10.00
26.	చేటతెలుగు-2	30.00	59.	గుడ్డు నుంచి పిల్ల	20.00	92.	పద్ధల మాయం-పిల్లలరాజ్యం	20.00
27.	కొత్తబ్యాగ్	10.00	60.	కుకూ భూరిల కథ	20.00	93.	నెలవండే	25.00
28.	బొటనవేలితోబొమ్మలు	10.00	61.	మన కథ	20.00	94.	సాయపడే చేతులు	20.00
29.	పొడుపుకథలు-చింగివదువు	15.00	62.	నడిచేటి నావకథ	20.00	95.	నేళ్ళు ఎందుకు తడిగాఉంటాయి? 15.00	
30.	డంభాలమారి డాన్ క్విక్సాట్	25.00	63.	రహస్యం	10.00	96.	బుడి-బ్రతుకు	25.00
31.	గణితమాత్రపీఠిక	20.00	64.	ఎడ్లు	20.00	97.	చిరోపిమా అగ్నిజ్వాలలు	25.00
32.	జంతువుల చింతభాష	10.00	65.	మనమూ రాధామా?	10.00	98.	సిసిండిలు	20.00
33.	జంతువుల చింతకురులు	10.00	66.	బుద్ధిబాబు-బొమ్మకారు	15.00	99.	అద్దాలతో ఆటలు	15.00

ప్రజాశక్తి బుక్ హౌస్

1-1-187/1/2, చిక్కవపల్లి, హైదరాబాద్-20. ఫోన్ : 27660013

గమనిక : పై పుస్తకాలు స్కూలు గ్రాంటు నుండి కాని, టీచర్ గ్రాంటు నుండి కానీ మీ స్కూలుకు కొనుగోలు చేసుకోవచ్చును. ప్రజాశక్తి బుక్ హౌస్, హైదరాబాద్ పేరిట డి.డి./ఎం.ఓ. తీసి పంపవలెను.

